

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV BOHEMISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

TWIRLING JAKO SPECIÁLNÍ TYP SPORTOVNÍHO SLANGU

Vedoucí práce: Mgr. Markéta Maturová, Ph.D.

Autorka práce: Bc. Veronika Kadlecová

Studijní obor: Bohemistika

Ročník: 2.

2022

Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

České Budějovice, 21. 7. 2022

.....

Veronika Kadlecová

Tímto bych ráda poděkovala své školitelce, Mgr. Markétě Maturové, Ph.D., za odborné konzultace a hodnotné rady při zpracování této diplomové práce. Velmi si cením nejen její trpělivosti, profesionality a času, který mi věnovala při psaní práce, ale také jejího vstřícného přístupu během celého studia.

Dále také děkuji doc. PhDr. Marii Janečkové, CSc., za cenné rady a pomoc při vypracování slovtvorné analýzy a za veškeré poznatky, které jsem si z jejích hodin odnesla.

Na závěr děkuji své rodině za podporu během celého studia i mimo něj.

ANOTACE

Tématem této diplomové práce je jazyková analýza twirlingového slangu a přiblížení twirlingové mluvy širší společnosti. V teoretické části je představen tento druh sportovního tance, který se v České republice zatím netěší příliš velké popularitě a není tak v povědomí veřejnosti. Pozornost je věnovaná také sociolektům, k nimž bývají slangy tradičně přiřazovány. Materiálové východisko tvoří dílčí korpus slangismů, jenž byl sestaven na základě vlastní zkušenosti, pozorování a rozhovorů s profesionálními i amatérskými sportovci a trenéry (mimo pozornost stojí sportovní žurnalisté a fanoušci). Excerpovaný materiál je podroben důkladné analýze, a to jak z hlediska sémantického, tak i slovotvorného a etymologického. Součástí práce je rovněž slovník twirlingového výraziva, výňatek ze soutěžního řádu a hodnotících listů lektorů. Cílem práce je zachytit a popsat současný stav twirlingového slangu a přispět tak k výzkumu nespisovné češtiny.

KLÍČOVÁ SLOVA

nespisovná čeština, sociolekty, slang, sportovní slang, slovotvorba, lexikologie, twirling, baton twirling

ABSTRACT

The topic of this master thesis is the analysis of language aspects of the group of people involved in the sport of baton twirling. In the theoretical part, the author introduces this type of sports dance, which is not very popular in the Czech Republic and is not in the public consciousness. The attention is paid mainly to the sociolects to which slangs are traditionally assigned. The material basis for this thesis is a partial corpus of slangisms, which was compiled on the basis of the author's own experience, observations and interviews with professional and amateur athletes and coaches (sports journalists and fans are out of focus). The excerpted material is subjected to a thorough analysis, both in terms of semantics, as well as word formation and etymology. The thesis also includes a dictionary of twirling slangisms, an excerpt from the competition rules and scoresheets of teachers. The aim of this thesis is to capture and describe the current state of twirling slang and thus contribute to the study of non-standard Czech language.

KEYWORDS

non-standard Czech language, sociolects, slang, sports slang, word formation, lexicology, twirling, baton twirling

OBSAH

ÚVOD.....	8
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	10
1 TEORIE SLANGU	12
1.1 Stratifikace národního jazyka.....	12
1.2 Vymezení slangu	15
1.3 Aspekty slangu	17
1.3.1 Jazykové aspekty slangu.....	17
1.3.2 Mimojazykové aspekty slangu.....	18
2 SPORTOVNÍ SLANG	20
3 SLANG VS. PROFESNÍ MLUVA.....	21
4 BATON TWIRLING	27
4.1 Význam názvu baton twirling	27
4.2 Historie twirlingu	27
4.3 Cílová skupina.....	29
5 METODOLOGIE PRÁCE.....	30
6 ANALÝZA TWIRLINGOVÉ SLOVNÍ ZÁSoby.....	32
6.1 Sémantická analýza	32
6.1.1 Názvy osob	32
6.1.2 Názvy prvků.....	33
6.1.3 Výkonnostní kategorie.....	35
6.1.4 Věkové kategorie	36
6.1.5 Disciplíny.....	37
6.1.6 Oblečení a obuv	38
6.1.7 Doplnky	38
6.1.8 Náčiní.....	39
6.1.9 Účesy	39

6.1.10	Soutěže.....	39
6.1.11	Soustředění, vystoupení a další akce	40
6.2	Slovotvorná analýza	41
6.2.1	Přejímání slov z cizích jazyků	41
6.2.2	Sémantické tvoření slov	55
6.2.3	Sdružená pojmenování a frazémy.....	58
6.2.4	Odvozování.....	64
6.2.5	Skládání	88
6.2.6	Zkracování	91
6.2.7	Univerbizace	95
	ZÁVĚR	99
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	103
	SEZNAM PŘÍLOH.....	108
	Seznam zkratk použitých ve slovníku	117
	Twirlingový slovník	118

ÚVOD

Tématem diplomové práce je přiblížení mluvy twirlingové komunity širší společnosti, seznámení s prostředím, ve kterém se pohybují lidé se společným zájmem. *Baton twirling*, nebo pouze *twirling*, je sport, který není v České republice příliš populární. Veřejnost mnohdy neví, co si pod tímto názvem představit, a právě nedostatek povědomí o tomto sportu a jeho specifické slovní zásobě byl hlavní motivací pro sepsání této kvalifikační práce. Podnětem pro volbu tohoto tématu byl zájem o danou problematiku a vlastní mnoholetá zkušenost v tomto odvětví z pozice závodníka, porotce, trenéra, lektora a choreografa. Z důvodu neznalosti tohoto sportu nebývá toto téma předmětem běžné komunikace, přestože by mohlo u širší veřejnosti vzbudit zájem. Práci zabývající se slangem či dokonce sportovními slangismy bylo napsáno již mnoho, o mluvě této sportovní komunity ovšem nebyla dosud napsaná žádná publikace ani kvalifikační práce. Proto by tato práce mohla být přínosná, jelikož přispívá k výzkumu nespisovné češtiny v doposud neprobádané oblasti.

Sport je ideálním prostředím pro vznik slangových výrazů, jelikož zde sehrávají velkou roli především emoce. Sportovci a jejich trenéři jsou mnohdy natolik soustředěni na výkon, že se jazyková správnost řadí až na druhou příčku. Rozvoj sportovního slangu je zapříčiněn nedostatkem českého názvosloví. Na twirlingový sport stejně jako na mnoho dalších odvětví sportovního slangu má silný vliv angličtina, zejména v posledních letech. Silné zastoupení anglicismů v twirlingovém slovníku svědčí o kořenech tohoto sportu ve světě, neboť twirling vznikl v Americe. Tato práce se zaměřuje především na oblast lexika, jež nabízí mnoho ojedinělých výrazů.

V teoretické části je pozornost věnovaná stratifikaci národního jazyka od strukturních útvarů po nestrukturní, kam patří profesní mluva, slang a argot. Teoretické kapitoly poskytují různé pohledy předních lingvistů na vymezení pojmu slang a poukazují na obtížnost nalézt jedinou přesnou definici, jednotné pojetí. Další kapitola je věnovaná jednotlivým aspektům slangu, jež mohou být jazykové a mimojazykové. Jelikož je sport všude kolem nás, jedním z velmi obsáhlých slangů je slang sportovní. Každý sport má svá specifická pravidla, ale vedle pravidel má každá sportovní oblast ještě jeden specifický jazykový rys, a sice slang.

V kapitole slang vs. profesní mluva se zabýváme dvojitým možným pojetím slangu – v užším a širším slova smyslu. V twirlingu může být totiž celá řada činností pro jedny profesí, pro druhé zase pouhým zájmem. V této kvalifikační práci se přikláníme k pojetí J. Hubáčka, tedy chápeme slang v širším slova smyslu. Stěžejním zdrojem se stala jeho publikace *O českých slanzích*. V samostatné podkapitole představujeme význam samotného názvu sportu a definujeme cílovou skupinu. Podkapitola o historii twirlingu se opírá o americkou publikaci *History of Twirling*, jejímž autorem je zakladatel tohoto sportu ve Spojených státech, Don Sartell. Americká kniha zachycující historii twirlingu od počátku 40. let minulého století vyšla v roce 2017.

Materiálovým východiskem se stal dílčí korpus slangismů, jenž byl sestaven na základě vlastní zkušenosti, pozorování mluvy sportovců a jejich trenérů během školení napříč Českou republikou. Přínosem byly také rozhovory s profesionálními i amatérskými sportovci a trenéry během školení a závodů v různých městech. Excerpovaný materiál je podroben důkladné analýze, a to jak z hlediska sémantického, tak i slovotvorného a etymologického. Veškeré uváděné příklady byly zaznamenány v průběhu školení a rozhovorů a nebyly dále nijak upravovány pro zachování plné autentičnosti. Během sémantické analýzy utváří slangismy na základě významu jednotlivé sémantické kategorie. Ve slovotvorné analýze vycházíme především z akademické *Mluvnice češtiny*. Mezi lexikum příznivců twirlingového sportu patří především anglicismy, slova přejatá z francouzštiny, slova odvozená, složeniny a zkratky. Význam všech výrazů je v jazykové analýze podrobně vysvětlen.

Součástí práce je rovněž abecední slovník twirlingového výraziva, výňatek ze soutěžního řádu a hodnotících listů lektorů. Slovník twirlingových slangismů přispěje k rozšíření povědomí o nových slovech ve sportovním slangu. Výňatek ze soutěžního řádu znázorňuje použití analyzované slovní zásoby v kontextu. Cílem práce je zachytit a popsat současný stav twirlingového slangu a přispět tak k výzkumu nespisovné češtiny.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

aj.	a jiné
angl.	anglicky
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
AYOP	America's Youth on Parade
CMA	Czech Majorettes Association
ČES	Český etymologický slovník
ČFMS	Česká federace mažoretkového sportu
ČMTF	Česká mažoretková a twirlingová federace
ESJČ	Etymologický slovník jazyka českého
f.	femininum
IAM	International Association of Majorette Sport
IBTF	International Baton Twirling Federation
IFMS	International Federation of Majorette Sport
m.	maskulinum
MWF	Majorette-sport World Federation
n.	neutrum
např.	například
NBTA	National Baton Twirling Association
NESČ	Nový encyklopedický slovník češtiny
NTP	Národní twirlingový pohár
popř.	popřípadě
PT	povinný tým, název disciplíny
RTD	rytmické taneční duo, název disciplíny

RTS	rytmické taneční sólo, název disciplíny
S1H	sólo 1 hůlka, název disciplíny
S2H	sólo 2 hůlky, název disciplíny
S3H	sólo 3 hůlky, název disciplíny
SESJČ	Stručný etymologický slovník jazyka českého
SMTČR	Svaz mažoretek a twirlingu ČR
SNČ	Slovník nespisovné češtiny
SSČ	Slovník spisovné češtiny
SSJČ	Slovník spisovného jazyka českého
starofr.	starofrancouzský
staroit.	staroitalský
stč.	staročesky, staročeský
stol.	století
střlat.	středolatinický
tj.	to je
TTT	taneční twirlingový tým, název disciplíny
tzn.	to znamená
tzv.	tak zvaný
vs.	versus
všesl.	všeslovanský
WAMT	World Association of Majorette-sport and Twirling
WBTF	World Baton Twirling Federation
WFNBTA	World Federation of National Baton Twirling Associations

1 TEORIE SLANGU

V případě twirlingového sportu není možné jednoznačně definovat, zda se jedná čistě o zájmový slang, jelikož v této sportovní oblasti záleží především na úhlu pohledu. Zatímco pro jednoho může twirling představovat zájmovou činnost, pro druhého může být profesí. Touto problematikou se budeme hlouběji zabývat v kapitole věnované zájmovému vs. profesnímu slangu. V této kvalifikační práci se přikláníme k názoru, že twirling je spíše zájmovým slangem, ale není vyloučeno, že u někoho se může jednat o jazykové prostředky slangu profesního. V následujících kapitolách si představíme teorii slangu vycházející z pojetí J. Hubáčka a jeho publikace *O českých slanzích*.

1.1 Stratifikace národního jazyka

Národní jazyk je soubor všech regionálních, sociálních a funkčních podob jazyka, jež slouží příslušníkům jednoho národa k vzájemné komunikaci. Český národní jazyk je jazykem obyvatel Čech, Moravy a Slezska, ale i Čechů žijících v zahraničí. Označení český národní jazyk zahrnuje všechny podoby češtiny – jak útvary strukturní, tak nestrukturní. Strukturní útvary se člení na standardní češtinu, tedy spisovnou a hovorovou češtinu, a nestandardní, kam patří dialekty a interdialekty. Mezi nestrukturní útvary se řadí profesní mluva, slang a argot.¹ Za prestižní je pokládán spisovný jazyk (spisovná čeština), jež má funkci národně reprezentativní. Jednotlivé útvary a poloútvary neexistují izolovaně vedle sebe, nýbrž se v mluvě běžně kombinují a prolínají. Český jazyk nemá jedinou podobu, existuje mnoho útvarů národního jazyka. Jazyk je dynamický a postupem času dochází k pohybu mezi tzv. jádrem a periferií. V posledních letech se česká lingvistika stále více zaměřuje vedle teritoriálního rozrůznění národního jazyka také na funkční rozvrstvení.

¹KRČMOVÁ, Marie a Jan CHLOUPEK. Národní jazyk. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online].

„V české lingvistice se už od třicátých let věnuje pozornost nejen místnímu rozrůznění národního jazyka, ale zejména jeho stratifikaci funkční, a to jak z hlediska různých stylů, tak i z hlediska různých jazykových útvarů. Funkční přístup k rozvrstvení jazyka vypracoval dlouho předtím, než v USA vznikla tzv. sociolingvistika, B. Havránek spolu s dalšími členy Pražského lingvistického kroužku, především V. Mathesiem a R. Jakobsonem.“²

Spisovná čeština je kodifikována jak po stránce tvarové, grafické, tak i výslovnostní. Její forma je tedy závazná a zaznamenána v mluvnících a slovnících. Mezi nejvýznamnější kodifikační příručky patří *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*, *Výslovnost spisovné češtiny*, *Příruční mluvnice češtiny* a *Pravidla českého pravopisu*. Primární funkce spisovného jazyka je reprezentativní. Spisovný jazyk je určen pro veřejnou komunikaci, používá se při oficiálních a úředních příležitostech, ve školách či v médiích. Přestože je spisovná čeština kodifikována, není zdaleka jednotná – ve spisovném jazyce se čteně vyskytují prostředky neutrální, hovorové, knižní i archaické. Ve spisovné češtině se objevují rovněž poetismy neboli slova básnická, a to především v poezii. Patří sem i terminologie a odborné názvosloví. Slova lze klasifikovat podle času – historismy, archaismy a neologismy. Historismy jsou slova, která označují jevy, předměty nebo skutečnosti, které již neexistují. Archaismy jsou slova zastaralá a tato slova se dnes užívají v omezené míře a mají již své ekvivalenty. Neologismy jsou slova nově vzniklá, často přicházejí z cizích jazyků, dnes nejčastěji z angličtiny – výraz *twirling* je toho dokladem. Vliv na vznik takových slov mají např. technologie. Slova lze rozdělit podle expresivity, citového zabarvení. Neutrální čeština vychází ze středočeského nářečí a vznikla zhruba ve 14. století.³ Obsahuje slova bezpříznaková, což jsou slova, která nejsou zabarvená např. emočně nebo časově. Hovorová čeština je mluvená podoba spisovného jazyka, jež se užívá často při neoficiálních příležitostech. Hovorová čeština zahrnuje mnoho slov vzniklých univerbizací. Do spisovné češtiny patří také knižní výrazy, které nachází uplatnění zejména v umělecké tvorbě či slavnostních projevech.⁴

² SGALL, Petr. *Čeština bez příkras*. s. 10.

³ KOPECKÝ, Kamil. *Struktura národního jazyka* [online].

⁴ KOPECKÝ, Kamil. *Struktura národního jazyka* [online].

Do nespisovné češtiny se řadí dialekty, interdialekty a tzv. sociolekty, jež zahrnují slang, argot a profesní mluvu. Sociolekt je jazyk konkrétní skupiny obyvatel, kterou spojuje stejné pracovní prostředí nebo stejná zájmová činnost. Do nespisovné češtiny patří dále nářečí, jazyk, který je ohraničen územím, jedná se tedy o regionálně omezené jazykové útvary. Nářečí se dělí na česká nářečí a moravská nářečí, pod která spadají dialekty středomoravské, východomoravské a slezské. Obecná čeština je dalším z útvarů našeho národního jazyka. Obecná čeština měla centrum v Praze, odkud se přibývající vzdáleností diferencovala.⁵ „Naprostojen jde o řeč Prahy, i když na většině Moravy a Slezska tento útvar ovšem zdaleka není zakotven tak jako v Čechách, protože jsou tu doma interdialekty a nářečí moravské.“⁶ Termín obecná čeština poprvé použil B. Havránek. „B. Havránek zvolil pro běžně mluvený jazykový útvar Čech termín obecná čeština a věnoval mu ve svých pracích značnou pozornost.“⁷ V Čechách používá obecnou češtinu největší část mluvčích při každodenní komunikaci. Některá slova z obecné češtiny pronikají do češtiny hovorové, tedy spisovné – např. *polívka*.⁸ V twirlingovém slangu jsou rovněž přítomny tyto rysy, např. u slova *pírko* (sponka do hlavy). Naprostá většina twirlerů z Čech bez váhání pojmenuje sponku *pírko*, zatímco členky souborů moravských častěji užívají pojmu *pérko*, existují samozřejmě i výjimky. Pro obecnou češtinu jsou typické některé hláskové rozdíly, kterými se liší od češtiny spisovné. Mezi typické znaky patří tzv. protetické *v*, tedy předsunutí hlásky *v* na začátek slova před samohláskou. Dalším znakem je diftongizace, používání spojení hlásek *ej* místo *y*. Časté je také používání hlásky *y* místo *é* v koncovkách, používání *í* místo *é* (úžení), vynechání hlásky *l* na konci slov v přičestí minulém či vypouštění hlásek na začátku slov, tzv. zjednodušení souhláskových skupin. V obecné češtině nalezneme celou řadu slov, která vznikla univerbizací, abreviací (zkracováním), integrací zkratek či pomocí přejímání z cizích jazyků. Obecná čeština patří mezi interdialekty, které vznikly stíráním rozdílů mezi jednotlivými nářečími a zachovávají jen jejich základní rysy. Kromě obecné češtiny nalezneme na našem území i obecnou hanáčtinu či obecnou moravskou slovenštinu.⁹

⁵ KRČMOVÁ, Marie. Obecná čeština. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online].

⁶ SGALL, Petr. *Čeština bez příkras*. s. 12.

⁷ SGALL, Petr. *Čeština bez příkras*. s. 12.

⁸ KOPECKÝ, Kamil. *Struktura národního jazyka* [online].

⁹ KOPECKÝ, Kamil. *Struktura národního jazyka* [online].

1.2 Vymezení slangu

Slang lze obecně definovat jako specifickou mluvu lidí stejného zájmového či pracovního prostředí. *Nový encyklopedický slovník češtiny* definuje slang jako „svěbytnou součást národního jazyka, jež má podobu nespisovné nebo hovorové vrstvy speciálních pojmenování (jednoslovných i frazémů), realizované v běžném, nejčastěji polooficiálním nebo neoficiálním jazykovém styku lidí vázaných stejným pracovním prostředím nebo stejnou sférou zájmů a sloužící jednak specifickým potřebám jazykové komunikace, jednak jako prostředek vyjádření příslušnosti k prostředí či k zájmové sféře“.¹⁰ *Nový encyklopedický slovník češtiny* také poukazuje na možnost rozlišování slangů „vyšších“ (např. slang lékařský), které inklinují ke spisovnosti, od „nižších“ (např. sportovní slang).¹¹ J. Hubáček ve své knize *O českých slanzích* zasazuje původ slova slang do Anglie 18. století. Podle J. Hubáčka není snadné uvést přesnou a jednoznačnou definici slangu.¹² Slang se v naší literatuře dělí na profesionální (profesní) a zájmový (skupinový).

Nejen v české, ale i v zahraniční literatuře je chápání pojmu slang různé. S nejbohatší literaturou věnovanou této oblasti se můžeme setkat v lingvistice angloamerické. „Burkova kniha *The Literature of Slang* (New York 1939) obsahuje 157 stran bibliografických údajů o slangu. Ani zde však chápání pojmu slang není u různých autorů stejné (je rozkolísanější než v literatuře naší).“¹³

Slang lze podle J. Hubáčka definovat následovně: „Slang je svěbytná součást národního jazyka, jež má podobu nespisovné vrstvy speciálních pojmenování realizované v běžném (nejčastěji polooficiálním a neoficiálním) dorozumívacím styku lidí vázaných stejným pracovním prostředím nebo stejnou sférou zájmu a sloužící jednak specifickým potřebám jazykové komunikace, jednak jako prostředek vyjádření příslušnosti k prostředí či k zájmové sféře.“¹⁴

¹⁰ HUBÁČEK, Jaroslav a Marie KRČMOVÁ. Sociolekt. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online].

¹¹ HUBÁČEK, Jaroslav a Marie KRČMOVÁ. Sociolekt. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online].

¹² HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 9.

¹³ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 17.

¹⁴ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 18.

F. Trávníček poukazuje na nestrukturnost slangu. „Společenská nářečí mají osobité výrazivo vesměs jen po stránce slovníkové. Jejich příslušníci mluví co do výrazových prostředků mluvnických buď nářečím lidovým, nebo spisovným.“¹⁵

Podobně se ke slangu staví i A. Kellner, který tvrdí, že slangy jsou odsouzeny k postupnému vymírání, protože podle něj postrádají jazykovou samostatnost (jejich základem je národní jazyk). „To, co je charakterizuje, je především soubor specifických výrazů, postrádají jakékoliv jazykové samostatnosti.“¹⁶ A. Kellner uvádí také hlavní typy sociálních dialektů, tedy sociolektů. „Podle zaměstnání (horníci, rolníci, jihočeští rybáři, miškáři), kde jazykové zvláštnosti vyplynuly zcela přirozeně z věcných potřeb mluvčích, *podle zájmových skupin*, kde se vytvářejí názvy z důvodů osobitého citového vztahu k osobám a věcem... (studenti, vojáci, sportovci, čišníci, myslivci) – pro tento typ uvádí název slang a u *vrstev společensky izolovaných* – výrazným příkladem je tu hantýrka / argot / tajná mluva.“¹⁷ Kellnerovo pojetí ale současná jazyková praxe popírá a vyvrací. Tato diplomová práce se přiklání k názoru, že vznik nových sportů a slangismů významným způsobem přispívá k obohacování českého národního jazyka.

Problematikou slangů se zabývá celá řada dalších jazykovědců. Jak jsme již nastínili, J. Chloupek třídí sociální dialekty na profesní mluvu, slang a argot.¹⁸ Profesní mluva je chápána jako mluva zaměstnanců, kteří v zaměstnání užívají termínů v daném pracovním kontextu. Tím se liší od slangu, kde podstatou tvoření slangismů je hra s jazykem.

J. Hubáček dělí slang v širším slova smyslu na profesní a zájmový, upozorňuje ale, že „možné dělení výraziva na profesní a zájmové je naznačeno, nikoli však zdůrazněno, neboť jednoznačná a praktická kritéria tohoto třídění nebyla dosud dostatečně formulována.“¹⁹ Také zdůrazňuje, že se v současnosti stále více stírají hranice a rozdíly mezi činnostmi čistě pracovní a „pouze“ zájmovou, což se odráží i v dnešní slovníkářské praxi.²⁰ J. Hubáček zmiňuje např. slang sportovní, studentský, cirkusácký, filmařský, novinářský, poštovní, vojenský, zahradnický, kartářský, rybářský.²¹

¹⁵ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 13.

¹⁶ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 13.

¹⁷ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 13.

¹⁸ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 15.

¹⁹ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 18.

²⁰ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 18.

²¹ HUBÁČEK, Jaroslav. *Malý slovník českých slangů*.

Z různých pohledů autorů je tedy zřejmé nejednotné chápání pojmu slang. Pojetí F. Trávníčka má nejširší obsah, podle A. Kellnera slang označuje pouze výrazivo zájmových prostředí, J. Chloupek nově formuluje pojetí A. Kellnera. V této diplomové práci se nejvíce přikláníme k J. Hubáčkovi a z jeho pojetí definice slangu vycházíme.

1.3 Aspekty slangu

Pro celistvější pohled na slangy si uvedeme jejich hlavní aspekty. Slang můžeme posuzovat ze dvou hledisek, a sice z hlediska jazykového a mimojazykového. *Nový encyklopedický slovník češtiny* zmiňuje, že z těchto hledisek je možné sociolektismy členit na profesionalismy a slangismy v užším slova smyslu. V následujících kapitolách si představíme jednotlivé aspekty slangismů podle J. Hubáčka a jeho publikace *O českých slanzích*.

1.3.1 Jazykové aspekty slangu

Mezi hlavní jazykové znaky slangu patří jejich nespisovnost, komunikativní funkčnost, systémovost či snaha o pojmovou diferenciaci a vyjádření expresivity. Jednotlivé aspekty si následně blíže vysvětlíme. Aspekty obou hledisek se uplatňují ve vzájemné součinnosti. Jedním ze základních jazykových aspektů slangismů je **nespisovnost**. Slangová pojmenování jsou pojmenování synonymní k pojmenováním spisovným. Některé slangové výrazy jsou na hranici spisovnosti, jiné zase vyloženě nespisovné. J. Hubáček je popisuje jako silně expresivní, někdy až vulgarismy. Nedá se tedy říci, že by měly všechny stejnou míru nespisovnosti.²² Dalším ze základních aspektů je **komunikativní funkčnost**, kdy by vyjádření mělo být stručné a významově jednoznačné. Nejčastěji se ve slanzích uplatňuje tzv. proces univerbizace.

²² HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 20.

„Univerbizace se ve slanzích uplatňuje nejen primárně při tvoření nových slov (derivací, kompozicí i jinými slovo tvornými postupy), ale i sekundárně, tj. v případech onomaziologických postupů neslovo tvorných, transpozičních (podmiňuje vznik a užívání mnohých slangových názvů sémanticky tvořených a přejatých v případech, kde název spisovný má podobu sousloví).“²³ Univerbizace je tedy primární motivací výrazů vzniklých odvozováním (např. *dávkáč – dávkový skok*), skládáním a zkracováním. Univerbizace sekundární je patrná např. u názvů metaforických a metonymických (*zlato, stříbro, bronz*). Sekundárně je univerbizace zřejmá i u slangismů přejatých (*camp, corp, double, exhibition*). Slangová pojmenování víceslovná se obecně ve slanzích vyskytují jen zřídka, v twirlingové slovní zásobě se přesto objevují. **Systémovost** se projevuje zejména ve slanzích, kde se uplatňuje sklon k jazykové hravosti a expresivitě, např. ve slangu studentském, vojenském nebo sportovním. I slangové výrazy utváří jakýsi systém a lze mezi nimi sledovat vzájemnou závislost. Jako systémové se jeví jednoslovné výrazy.²⁴ Systémovost se projevuje např. ve významových kategoriích. Mezi další aspekty slangu patří **snaha o pojmovou diferenciaci**, ke které dochází především v důsledku averze k tomu, co je mimo dané prostředí časté. Mezi taková slova patří v twirlingovém slangu např. *hůlkařka* (závodnice specializující se především na práci s hůlkou, nikoli na práci s jiným náčiním). Dalším jazykovým aspektem tvorby slangismů je i **snaha o vyjádření expresivity**.

1.3.2 Mimojazykové aspekty slangu

Mezi aspekty mimojazykové patří stupeň výjimečnosti (uzavřenosti) určitého prostředí, jeho tradice, stáří a rychlost rozvoje. Markantní je také věkové a sociální složení příslušníků určitého zájmového prostředí a faktory psychické. **Stupeň „výjimečnosti“ prostředí** je různý, což zapříčiňuje různé podmínky pro tvorbu a užívání takových výrazů. Svůj vliv zde jistě sehrává i množství lidí v dané sféře a obecně rozsah takové komunity. Právě zmíněné **stáří** zájmové činnosti, **tradice** a **rychlost rozvoje** také ovlivňují množství slangových pojmenování.

²³ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 20, 21.

²⁴ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 22.

Historie twirlingu v České republice nesahá příliš hluboko, proto se mezi slangismy čteně objevují anglicismy, tedy slova přejatá z anglického jazyka. Baton twirling sport vznikl na americkém kontinentě na přelomu 40. a 50. let minulého století, což vysvětluje rozšíření anglického výraziva do všech evropských jazyků, včetně češtiny. Rychlost rozvoje tohoto sportu v České republice může ovlivnit rozsah takové zájmové skupiny. Čím více lidí se bude věnovat tomuto sportu, tím je pravděpodobnější, že budou vznikat nové slangismy a slovník takových slov se v budoucnu bude rozrůstat. K rozvoji twirlingového slangu přispívá i skutečnost, že se v tomto sportu čím dál více užívá baletních a gymnastických prvků, tudíž se twirlingový sport obohacuje i o výrazy z baletního a gymnastického odvětví. Dalším mimojazykovým faktorem je i různé věkové složení příslušníků daného zájmového prostředí. Ve sportovním odvětví je příznačné, že příslušníky jsou především lidé mladí. Svůj význam mají i aspekty psychické, které se mohou projevat např. jako snaha rychle se začlenit do prostředí. Tento jev je častý u lidí, kteří se ocitli v určitém prostředí poprvé. „Slangy (vrstvy slangových názvů) jsou živou a neustále dotvářenou součástí slovní zásoby národního jazyka. Studium jejich tvoření, využití i frekvence je proto aktuálním úkolem současného jazykovědného bádání.“²⁵

²⁵ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 27.

2 SPORTOVNÍ SLANG

Sport je ideálním prostředím pro vznik slangových pojmenování, jelikož zde mají velkou roli především emoce. Sportovci a trenéři jsou mnohdy natolik soustředěni na výkon, případně trénink, že se jazyková správnost řadí až na druhou příčku. Ve vyjadřování má vždy přednost úspornost, ekonomičnost a funkčnost, někdy se projevuje i hravost. K rozvoji sportovního slangu dochází v důsledku nedostatku českého názvosloví. Na mnoho odvětví sportovního slangu má silný vliv angličtina, zejména v posledních letech. Dříve to mohla být němčina, ještě dříve latina či řečtina. „Sportovní slang je typickým dokladem jazykové charakteristiky prostředí jak zájmového, tak i pracovního.“²⁶ Tento typ slangu mohou užívat lidé, kteří se sportu věnují amatérsky, tedy je to pro ně pouhý koníček, činnost zájmová. Na druhou stranu ho mohou užívat ale i ti, jimž je sport profesí, hlavním zaměstnáním. Příkladem mohou být trenéři, profesionální sportovci, rozhodčí, sportovní reportéři a novináři či tělovýchovní pracovníci. Problematikou zájmového a profesního pojetí sportovního slangu se budeme zabývat v následující kapitole. Na využívání sportovního slangu a na jeho šíření má značný vliv sportovní žurnalistika, a to jak v psané, tak v mluvené podobě – např. v denním tisku, časopisech, rozhlase a v televizi. Na šíření sportovního slangu se podílí také literatura, především hojně čtená próza se sportovní tematikou. Jak jsme již zmínili, v současné chvíli ale neexistuje česká literatura o twirlingovém sportu, neboť se jedná o sport s kořeny na americkém kontinentě, který se postupně dostal do Evropy ve druhé polovině 50. let a v 60. letech minulého století. Existuje ale velké množství anglické literatury specializující se především na historii a podstatu sportu baton twirling. Vznik české literatury věnované této specifické slovní zásobě by mohl podnítit rozšíření twirlingového výraziva mezi veřejnost. Tento výčet twirlingových slangismů si nemůže činit nárok na úplnost, jelikož stále vznikají nová pojmenování v rámci klubů napříč Českou republikou.

²⁶ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 66.

3 SLANG VS. PROFESNÍ MLUVA

Zajímavým tématem, ke kterému řada lingvistů ubírá pozornost, jsou pojmy slang a profesní mluva. Vzhledem k rozporuplným názorům na vymezení těchto termínů se touto problematikou zabýváme hlouběji. „U mlvy některých skupin vyvstává otázka, zda ji považovat za profesní mluvu nebo spíše za slang zájmové skupiny.“²⁷ V domácí literatuře se setkáváme s dvojitým pojetím slangu. Při rozboru těchto pojmů záleží, zda chápeme slang v užším či širším slova smyslu. Soustředit se můžeme na užší okruh, tedy slang, který se odděluje od profesní mlvy, nebo slang v širším smyslu, jenž dělíme na slang zájmový a profesní (profesionální). V současném výzkumu slangu převládá širší pojetí, což bylo potvrzeno také na IV. konferenci o slangu a argotu v Plzni ve dnech 9.–12. 2. 1988.²⁸ „Rozlišit slang profesionální a zájmový bývá někdy obtížné už z hlediska věcného. Stačí připomenout spory o to, zda určitý sportovec je amatér, anebo profesionál. Ale ani rozdíly mezi pojmenováními patřícími do profesní mlvy a mezi pojmenováními náležejícími do slangu v užším smyslu nebývají vždy tak vyhraněné a jednoznačné, jak by se mohlo snad zdát a jak bychom zejména pro statistické zpracování potřebovali.“²⁹ Vždy zde tedy bude jisté přechodové pásmo. Užší pojetí slangu se týká pouze skupiny lidí, kterou spojuje stejný zájem. Jazykovědci příklánějící se k užšímu pojetí nechápou, na rozdíl od J. Hubáčka, profesní mluvu jako součást slangu. Tento postoj odůvodňují tím, že v případě profesní mlvy se prosazuje snaha pojmenovávat, zatímco slang je příznačný expresivitou a citovostí. Mezi mluvou profesionální a mluvou zájmových společenských skupin vidí značný rozdíl. „Profesionální mluva je především charakterizována souborem technických termínů a formulí určitého povolání, její specifické výrazivo je motivováno věcnou pojmenovací potřebou atd.

²⁷ HUGO, Jan, ed. *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov*. s. 13.

²⁸ KLIMEŠ, Lumír. Časová a lexikální nasycenost slangu. *Naše řeč* [online].

²⁹ KLIMEŠ, Lumír. Časová a lexikální nasycenost slangu. *Naše řeč* [online].

Mluva zájmových skupin (např. vojenská, studentská) se vyznačuje bohatou synonymikou, motivovanou nikoli věcnou pojmenovací potřebou, nýbrž zvláštním, zpravidla citovým vztahem k jevům skutečnosti, úsilím o stále nové pojmenování jevů, které již své označení mají, touhou členů těchto společenství vyjadřovat se stále nově, vtipně, využívat k tomu cíli nových a stále smělejších metafor atd.“ Zastánci širšího pojetí se snaží u obou útvarů najít společné znaky. Hranice mezi oběma útvary, slangem zájmovým a profesním, jsou plynulé, nikoli ostré.³⁰ Nelze jednoznačně definovat, zda sportovní slang spadá do zájmové či profesní oblasti. Vždy záleží, z jaké perspektivy se na věc pohlíží. Jak zmiňuje i J. Hubáček, někdy bývá náročné najít onu hranici mezi činnostmi zájmovou a profesní, jelikož v současnosti ve společnosti stále častěji dochází k prolínání těchto dvou oblastí. Celá řada činností může být pro jedny profesí, pro druhé zase pouhým zájmem a naopak (může se týkat např. hudebníků, rybářů, sportovců).

Co se twirlingového sportu týče, dalo by se o něm hovořit nejen jako o zájmové oblasti, ale i jako o sféře profesní, přestože to není příliš běžné. Naprostá většina uživatelů twirlingového slangu užívá výraziva pro činnost zájmovou, spojuje je tedy společný zájem. Výjimečné postavení zaujímají lidé, kteří se rozhodnou i po ukončení závodní kariéry sportu věnovat na profesionální úrovni formou pořádání kurzů a školení, porotcování mistrovských soutěží, organizací vzdělávacích aktivit, případně prodejem sportovního materiálu. V případě, že by si twirleři tímto sportem začali vydělávat peníze, rázem se ocitají ve sféře nikoli pouze zájmové, ale spíše profesní. V takovém případě by se tedy jednotlivé slangismy a terminologie daly řadit spíše do profesní mluvy. I v twirlingu tedy bývá mnohdy obtížné určit, zda se jedná o profesní či zájmovou mluvu. Např. slovo *brejk* (zastavení pohybu náčiní, za které bývá udělována penalizace) se může jevit jako zájmový slangismus pro řadového twirlera, zatímco v podání komentátora živého přenosu z mistrovství republiky se jedná o professionalismus. Určité příklady tedy mohou být pro jednoho zájmem, pro druhého zase zaměstnáním. V případě twirlingového slangu je tedy rozhodující, zda dotyčný praktikuje danou činnost ve svém volném čase jako pouhý zájem, či se sport postupně stal jeho zaměstnáním. Často veřejnost uvažuje nad tím, zda je možné se twirlingem uživit. Je těžké to obecně definovat, jelikož to je záležitost velmi individuální a záleží na schopnostech každého jednotlivce.

³⁰ KŘÍSTEK, Václav. Poznámky k problematice argotu a slangu. *Slovo a slovesnost: Časopis pro otázky teorie a kultury jazyka založený v roce 1935 Pražským lingvistickým kroužkem* [online].

Samozřejmě každý se tomuto sportu věnuje naprosto dobrovolně a ze svého vlastního zájmu, to mají společné jak uživatelé zájmového, tak profesního twirlingového slangu. Rozhodující je však budoucnost, jelikož zájem může být pouze dočasný, zatímco u profese se předpokládá delší trvání. Mohou být výjimky, ale většinou bývá předpoklad takový. V twirlingové profesní sféře se lze pohybovat buď jako trenér, choreograf, komentátor živých vysílání nebo jako porotce, popř. organizátor různých školení či praktikant lektorské činnosti. Další možností podnikání v twirlingovém sportu je např. provozování obchodu s náčiním a oblečením pro tanečnický. Jedná se o spojení zájmu a podnikatelské činnosti, kterou lze provozovat jako OSVČ na základě zřízené živnosti. Obecně užití sportovního slangu vrcholovými profesionálními sportovci lze považovat za profesní mluvu, jelikož daný sport je jejich profesí. V případě amatérských sportovců se jedná spíše o mluvu zájmovou. U twirlingového sportu je to trochu komplikovanější, neboť twirling není tak známým sportem jako např. fotbal nebo hokej. Není tedy tak časté, že by se někomu twirling stal profesí, není to ale nemožné, jen méně frekventované. Závodníci v twirlingu nedostávají finanční odměnu za vyhrané závody, tudíž pokud twirleři pouze závodí, jedná se o jejich zájem ve volném čase. Je tedy vyloučeno, že by se twirleři pouhým závoděním uživil. Pokud ovšem se závoděním skončí a přeorientují se na jinou činnost v téže sféře, může se již jednat o jejich zaměstnání, viz výše zmíněná lektorská činnost, porotcování, provozování obchodu a nabídka služeb. Všechny tyto činnosti se dají dělat i souběžně se závoděním, až na porotcování v rámci téže asociace, tam platí pravidlo, že aktivní závodník nesmí porotcovat. Twirleři, kteří stále závodí mohou ale porotcovat nepostupové a pohárové soutěže.

Analýza sesbírané slovní zásoby tedy zahrnuje jak expresivní slangismy, tak profesionální termíny, které mají ke spisovnému jazyku blíže. Twirlingové termíny lze nalézt např. v pravidlech, soutěžních řádech a propozicích, které slouží jako oficiální dokumenty členům jednotlivých svazů. Dále se profesionalismy vyskytují v hodnoticích listech porotců či výukových materiálech lektorů. Existují výuková demonstrační videa, kde se tyto termíny rovněž nachází. Twirlingové profesionalismy mohou být buď domácího původu, nebo přejaté z angličtiny, popř. francouzštiny. V některých případech může docházet k míšení profesionalismů a zájmových slangismů.

K problematice profesního a zájmového slangu se vyjádřilo mnoho jazykovědců. Někteří lingvisté považují pracovní mluvu jako součást slangu, jiní ji od slangu odlišují. „Bádání české lingvistiky se ohledně problematiky vymezení pracovní mluvy a jejich výrazů (profesionalismů) ubírá dvěma směry. První směr začleňuje pracovní mluvu do slangu a nazývá ji slangem profesním. Druhé pojetí pracovní mluvu od slangu diferencuje.“³¹

J. V. Bečka ve svém pojetí rozlišuje tzv. profesionální a expresivní stránku slangu. Profesionální stránka zahrnuje určitou znalost názvů předmětů a zařízení pracoviště stejně jako úkonů k pracovní činnosti. Expresivní stránka představuje vztahy mezi jednotlivými pracovníky kolektivu. „Jsou slangy, v nichž se může zároveň uplatnit stránka profesionální i stránka expresivní, to jsou tzv. profesionální slangy (např. slang hornický); vedle nich jsou slangy, v nichž se profesionální stránka nemůže uplatnit (např. slang studentský); v nich se projevuje převážně jen expresivní vyjadřování ve vztahu ke speciální práci.“³²

J. Hubáček, jak jsme již zmínili, naopak pracuje s rozlišením na názvy slangové v užším smyslu a názvy profesní. Názvy slangové v užším smyslu chápe jako aktualizované a příznakové. Naproti tomu názvy profesní se podle něj jeví jako neutrální a bezpříznakové nespisovné termíny vedle termínů spisovných, popř. jako neutrální termíny v oblastech, kde doposud nebyla normalizována terminologie. Existují rozdíly mezi slangy profesními a zájmovými. Velkou roli sehrává dočasnost, neboť slangy zájmové jsou většinou slangy skupin, jež utváří kolektiv pouze dočasný. V profesním slangu se jedná především o prostředky vzájemného porozumění mezi pracovníky během pracovního procesu. Jinak tomu je ale v případě slangu zájmového. „Slangová pojmenování a slovní spojení tu totiž nevznikají jen pro označení jistých skutečností, ale je v nich vyjádřen i postoj mluvčího k této skutečnosti.“³³ Při tvoření nových pojmenování se uplatňuje především jazyková hravost, což je patrné především u sémantického tvoření slov a odvozování substantiv, konkrétně u kategorie modifikační. Dále se v pojmenovacím procesu projevuje snaha po novém, originálním pojmenování, vtip a humor.

³¹ HOCHMAN, Petr. *Komunikace rockových hudebníků Lounska a Mostecka* [online]. s. 20.

³² HOCHMAN, Petr. *Komunikace rockových hudebníků Lounska a Mostecka* [online]. s. 20, 21.

³³ HOCHMAN, Petr. *Komunikace rockových hudebníků Lounska a Mostecka* [online]. s. 21.

P. Hauser (1980) rozlišuje slovní zásobu profesionální a slangovou. Profesionální slovní zásoba je podle něj motivována vztahem k povolání, zahrnuje odborné nespisovné pojmenování v daném pracovním prostředí. Zároveň popisuje, v čem se liší profesionalismy od spisovných názvů. „Od spisovných termínů se profesionalismy liší tím, že nejsou obvykle obecně rozšířeny a normovány.“³⁴ Slangová zásoba v užším slova smyslu se váže na projevy zájmových skupin.

A. Tejnor (1972) hovoří o tendenci profesionalismů pronikat do spisovného jazyka. „Profesionalismy jsou tedy chápány jako jazykové prostředky přechodové mezi vrstvou spisovnou a nespisovnou.“³⁵ U profesionalismů tedy dochází k jistému prolínání mezi nespisovnou a spisovnou češtinou. Na tuto problematiku poukázal rovněž J. Nekvapil (1987): „Odborný jazyk a slang nemůžeme ovšem klást ostře proti sobě, jak o tom svědčí tzv. vrstva profesionalismů (profesní vrstva), kterou je možné řadit jak k odbornému jazyku, jehož spisovnost je tím poněkud snížena), tak i ke slangu (v němž se pak vedle vrstvy profesionalismů vyděluje vyložené nespisovná vrstva expresivní, tzv. slang v užším smyslu).“³⁶ „Profesionalismy by však neměly být chápány jako obecně nespisovné. Jedná se o specifickou přechodovou vrstvu spjatou s vrstvou plně spisovnou.“³⁷

Motivací volby takových pojmenování je tendence k jazykové ekonomičnosti, přičemž bývá zachován význam v rámci daného kontextu. Při posuzování, zda se jedná o slangové či profesní pojmenování, se pozornost přesouvá k míře jejich expresivity a ke spisovnosti. Nejsou-li tyto aspekty dostačující, přihlíží se k dalším rysům jako např. užití v konkrétní komunikační situaci, spontánnost tvoření či vazba na mluvené, popř. psané projevy. Slangové výrazy a termíny používají příznivci sportu, kteří jim dobře rozumí. Některé slangové výrazy a termíny se ale natolik ujaly a vžily, že jim rozumí i laik.

³⁴ HOCHMAN, Petr. *Komunikace rockových hudebníků Lounska a Mostecka* [online]. s. 22.

³⁵ HOCHMAN, Petr. *Komunikace rockových hudebníků Lounska a Mostecka* [online]. s. 22.

³⁶ NEKVAPIL, J. Některé sociolingvistické aspekty výzkumu slangů. *Sborník přednášek ze 3. konference o slangu a argotu v Plzni 24.–27. ledna 1984*. s. 27.

³⁷ HOCHMAN, Petr. *Komunikace rockových hudebníků Lounska a Mostecka* [online]. s. 23.

„Termínem se z hlediska lexikologie rozumí takové pojmenování, které je v rámci disciplíny jednoznačným pojmenováním pojmu oboru. Jde o pojmenování nacionální, neexpresivní, mající funkci nominativní a kognitivní. Termín je v rámci oboru ustálený a je buď definován, nebo fixován konvencí oboru. Význam termínu se vyvíjí a upřesňuje spolu s vývojem oboru.“³⁸

V čem se tedy liší zájmová mluva od profesní, je emocionalita a někdy expresivní metaforičnost. Zatímco profesní slang se přibližuje spisovnému jazyku, zájmový slang nese znaky jazyka nespisovného. Zájmový slang používají zejména závodníci, ale i trenéři, a to nejen v mluvené, nýbrž i v psané podobě. „Slang tvoří nespisovná pojmenování, která se vyskytují v pracovních nebo zájmových skupinách lidí. Typickým znakem je silná emocionalita, častá expresivní metaforičnost.“³⁹

³⁸ ČECHOVÁ, Marie. *Čeština – řeč a jazyk*. s. 184, 185.

³⁹ KROBOTOVÁ, Milena. *Písemný projev v praxi aneb píšeme správně a bez chyb* [online]. s. 31.

4 BATON TWIRLING

Baton twirling (zkráceně twirling) je druh sportu, který není v naší zemi příliš rozšířen. Twirling kombinuje taneční a gymnastické pohyby s prvky baletu a náčiním – twirlingovou hůlkou. Sport vyžaduje výbornou fyzickou koordinaci, sílu, flexibilitu, správné držení těla, zvládnutí baletních pozic nohou a rukou, techniku hůlky, výbornou koncentraci, výhodou je také dobré periferní vidění, smysl pro estetiku a hudební sluch. Obecně bývá twirling přirovnáván moderní gymnastice s kužely, jelikož se jedná o velmi podobný sport.

4.1 Význam názvu baton twirling

Samotný název sportu je anglicismus, což je dáno tím, že twirling vznikl v USA, kde má bohatou historii. Pojem *twirling* pochází ze slova *twirl*, angl. *točení/točit*, *baton twirling* tedy v doslovném překladu znamená *točení hůlkou*, jelikož *baton* je anglický výraz pro samotné náčiní. Často se pro pojmenování tohoto sportu užívá pouze označení *twirling*. Sportovci věnující se tomuto netradičnímu sportu se nazývají *twirleři*.

4.2 Historie twirlingu

Twirling není v České republice známým sportem, tudíž okruh uživatelů těchto slangových názvů zatím není velký, nicméně prochází v posledních letech vývojem a těší se větší popularitě mezi mladými tanečníky. Skutečnost, že stále více lidí projevuje o tuto neobvyklou aktivitu zájem, nastiňuje, že by se do budoucna mohl slovník twirlingového slangu rozrůstat. Lidé pohybující se v gymnastickém a baletním prostředí mohou rozumět některým twirlingovým slangismům. To je zapříčiněno tím, že twirling zahrnuje i prvky z gymnastiky a baletu. Twirling se v České republice přirozeně vyvinul z mažorettek, které mají v Česku hlubší historii.

Baton twirling vznikl v 50. letech minulého století na americkém kontinentě a o trochu později se objevil v Japonsku (zhruba v roce 1967). Právě USA a Japonsko dnes patří ke světovým twirlingovým velmocem. Mezi nejprestižnější twirlingové federace patří NBTA (*National Baton Twirling Association*) a WBTF (*World Baton Twirling Federation*). Světová asociace NBTA byla založena ve Spojených státech. V roce 1947 Don Sartell vytvořil sdružení *National Board of Technical Advisors*. Účelem tohoto sdružení bylo standardizovat výukové metody, soutěžní pravidla a hodnocení. Později byla organizace přejmenována na *National Baton Twirling Association*. První mistrovství se uskutečnilo v roce 1951 v St. Paulu v USA. Do Evropy se rozšířil z Ameriky díky profesionálním americkým twirlerům, kteří v Evropě začali praktikovat twirling na různých událostech. Bill Finch představil baton twirling na akci *European tour of the Harlem Globe Trotters* v roce 1956. Americký šampion Norman Crider vytvořil vystoupení, které kombinovalo balet a twirling, s čímž zazářil v cirkusu *Cirque d'Hiver* v Paříži roku 1961. Mezinárodně uznávaný profesionální žonglér pan Pierre Bel z Francie zakombinoval twirling do jeho žongléřských vystoupení po tréninku s několika předními americkými twirlerky. To vše mělo za následek vytvoření různých skupin napříč celou Evropou a začínal vznikat twirlingový sport. Jelikož baton twirling není v Česku známým sportem, neexistují česky psané publikace, které by zachycovaly historii, podstatu a slovník tohoto sportu. Tato diplomová práce si tedy klade za cíl představit tento mladý sport české veřejnosti, zachytit současný stav jeho slovníku a zároveň analýzou slovní zásoby přispět k průzkumu nespisovné češtiny ve sportovní sféře. Z důvodu absence české literatury je nezbytné obrátit se přímo ke zdroji. Proto jsou informace čerpány z americké knihy *History of Twirling*, jejímž autorem je samotný zakladatel twirlingu ve Spojených státech a dá se říci tedy i ve světě, Don Sartell. V roce 1962 se americká asociace NBTA rozšířila o další členské státy a vznikla NBTA International. V roce 1970 některé evropské země začaly pořádat vlastní mistrovství na základě amerických pravidel. Mezi první evropské země, kde se twirling ujal, se řadí především Francie (pod dohledem Pierre Bel) a Anglie (o rozvoj se zde zasloužil Joy Townley, který se do Anglie přestěhoval z Kanady). Roku 1978 založil Martin Chappel asociaci ve Spojeném království, NBTA United Kingdom.

Spojené království se tak stalo první evropskou zemí, která formovala národní organizaci NBTA. Postupem času se začalo přidávat více zemí a v r. 1984 vznikla evropská asociace NBTA Europe. Dcera Pierre Bel, Christine Bel, je dnes technickou ředitelkou této evropské asociace, a právě ona se zasloužila o založení twirlingu v České republice, kde od roku 2001 vedla první twirlingové semináře. O sedm let později, v roce 2008, se v Česku uskutečnily první národní soutěže v twirlingu. Od té doby vysílá Česká republika pravidelně svou reprezentaci na mistrovství Evropy a také mistrovství světa, které se koná jednou za tři roky. Twirling se v Evropě rozrostl a dnes je rozšířen v členských státech zahrnujících Anglii, Belgii, Bělorusko, Bulharsko, Českou republiku, Estonsko, Francii, Chorvatsko, Irsko, Itálii, Lucembursko, Maďarsko, Maltu, Moldavsko, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Rumunsko, Rusko, Skotsko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Ukrajinu a Wales. Mimo Evropu je twirling oblíben i v Arménii, Austrálii, Ázerbajdžánu, Brazílii, Filipínách, Indii, Japonsku, Jihoafrické republice, Kanadě, Kazachstánu, Kyrgyzstánu, Pákistánu, Peru, Puerto Ricu a USA. K rozvoji twirlingového sportu dochází rovněž na ostrovech Guadeloupe, Madagaskar, Martinik, Mauritius a Réunion. Mistrovství světa se někdy účastní i twirleři z Panenských ostrovů.

4.3 Cílová skupina

Mezi závodníky ve sportu baton twirling lze najít velmi často i muže, což nebývá v estetických sportech tak obvyklé, jako je tomu např. u kolektivních míčových sportů. Nicméně velmi často jsou právě muži nejlepšími na světě, jelikož je jim výhodou především síla v pažích, středu těla a nohou. Cílovou skupinu, jež se pohybuje v twirlingu a užívá twirlingového výraziva, tvoří samotní závodníci, jejich trenéři, choreografové, lektoři, porotci, asistenti porotců, prezidenti jednotlivých členských států, rodiče, fanoušci, diváci a v neposlední řadě rovněž komentátoři živých vysílání.

5 METODOLOGIE PRÁCE

Práce je uvozena teoretickými kapitolami o v České republice poněkud neobvyklém sportu a teorii slangu, přičemž hlavní pozornost je věnovaná slangu sportovnímu. První teoretická kapitola přibližuje podstatu sportu baton twirling, nastiňuje jeho historii a význam samotného názvu. Teorie o historii sportu byla čerpaná z americké publikace *History of Twirling, Answering the Call* (2017), jejímž autorem je Don Sartell, který byl ochoten poskytnout jeden výtisk pro účely této práce. Při zpracovávání teoretické části, konkrétně kapitoly o teorii slangu a sportovním slangu, se důležitým zdrojem stala především publikace J. Hubáčka *O českých slanzích* (1981), dále *Slovník nespisovné češtiny* J. Huga (2009). Některé doplňující informace byly použity z *Nového encyklopedického slovníku češtiny* (2017), *Češtiny bez příkras* (1992), *Malého slovníku českých slangů* (1988), dále z mluvnice *Čeština – řeč a jazyk* (2011) a z kvalifikačních prací.

Veškeré poznatky nabyté studiem teoretických zdrojů byly využity v praktické části, která zahrnuje jazykovou analýzu twirlingového slangu. Materiálové východisko tvoří korpus slangismů, jenž byl sestaven na základě autorčiny mnoholeté vlastní zkušenosti, pozorování mluvy příslušníků sportovních klubů (sportovců a trenérů) během školení, seminářů a soutěží. Výhodou při sběru slovního materiálu byla výborná znalost twirlingového prostředí a obeznámenost s twirlingovou terminologií. Slovní zásoba byla zaznamenána také při poslechu komentovaných přenosů ze závodů. Excerpce materiálu proběhla rovněž během rozhovorů s jednotlivými závodníky a jejich trenéry, choreografy a rodiči. Dalším významným zdrojem pro získání potřebného lexika byly soutěžní řady různých soutěží, propozice a pravidla, jež jsou volně dostupná všem členům i nečlenům Svazu na webových stránkách. Dále bylo čerpáno z hodnotících listů porotců či výukových listů a oficiálních videí certifikovaných lektorů. Všechny tyto způsoby byly užity za účelem získání co největšího množství jazykového materiálu. Excerpovaná slovní zásoba byla v praktické části podrobena důkladné analýze, přesněji analýze sémantické, slovtvorné a etymologické. Na základě *Stručného etymologického slovníku jazyka českého* a *Českého etymologického slovníku* je vysvětlen význam a původ již existujících slov nabývajících v twirlingovém prostředí významu nového.

Závěrečná část práce shrnuje vypořádané obecné tendence a nejčastější způsoby tvoření slangových pojmenování v twirlingovém prostředí. Dochází k syntéze teoretických poznatků a excerpovaného materiálu. Závěr práce potvrdí či vyvrátí obecné předpoklady při tvorbě slangismů ve sportovním prostředí. Kompletní přehled získané slovní zásoby (498 hesel) je shrnut v twirlingovém slovníku, jenž je obsažen v přílohách práce. U jednotlivých hesel se nacházejí vysvětlivky a je zmíněn slovní druh. Další přílohu tvoří ukázka ze soutěžního řádu, propozic a pravidel, kde se objevuje řada termínů specifických pro twirlingovou sféru. Do příloh práce byl zařazen výňatek ze zkoušejících listů obsahujících prvky z francouzské baletní terminologie. Zdroje byly citovány podle citační normy ČSN ISO 690 za pomoci citačního systému Citace PRO.⁴⁰ Cílem práce je zachytit a popsat současný stav twirlingového slangu, možnosti růstu takového slovníku a přispět tak k výzkumu nespisovné češtiny.

⁴⁰ Citační portál Citace PRO je dostupný na adrese <https://www.citacepro.com/>.

6 ANALÝZA TWIRLINGOVÉ SLOVNÍ ZÁSoby

6.1 Sémantická analýza

V twirlingové komunitě vznikají specifická pojmenování v různých tematických okruzích, proto je následující kapitola věnována sémantické analýze. Slangismů se v tomto sportovním odvětví užívá zejména pro označení osob a prvků. Taková pojmenování bývají velmi často přejatá z anglického a francouzského jazyka. Důvodem výskytu anglicismů je původ sportu a francouzská terminologie do twirlingového slangu proniká z baletní sféry, jelikož do twirlingu patří i mnohé baletní prvky. Dále slangové pojmy odkazují k názvům disciplín, soutěží, výkonnostních a věkových kategorií. Slangismy pojmenovávají i jednotlivé druhy oblečení, obuvi, náčiní a účesů.

6.1.1 Názvy osob

Mnoho slangismů referuje k osobám, tudíž první kategorií, která je podrobena analýze, jsou názvy osob. Sportovec věnující se aktivně twirlingu se nazývá *twirler* (muž) či přechýlením vzniklé označení *twirlerka* (žena). Slovo *twirler/twirlerka* je odvozeno od názvu sportu, který je anglického původu. Pojem *twirler* označuje v anglickém jazyce jak mužské, tak ženské závodníky. V českém jazyce se *twirler* užívá v souvislosti s mužskými tanečníky, ženské sportovkyně jsou *twirlerky*. Jedná-li se o veřejně známého závodníka s talentem, hovoří se o něm někdy i jako o *twirlebritě* či *twirlstar*. Takového sportovce lze označit také jako *talenta*. Výraz *twirlebrita* vznikl spojením slov *twirler* a *celebrita*, označení *twirlstar* složením anglických slov *twirl* a *star*, tedy twirlingová hvězda. Vznikem takových označení se budeme blíže zabývat ve slovtvorné analýze. Závodníci se často označují jako *atleti*, před každým vystoupením v hale na mezinárodní soutěži zazní anglický výraz *athletes ready, music*, což signalizuje, že je závodník připraven a může být puštěna hudba. Soutěžící se označují podle zaměření – *hůlkař* preferuje disciplíny založené na práci s hůlkou, *pomař* raději zase pomy, tj. třásně.

Velké množství specifických názvů referuje k trenérovi či vedoucímu – např. *bachař*, *boss*, *coach*, *kouč*, *koučik*, *šéf*, *šéfik*, *šéfis*, *tréna*, *trenérka/trenér* nebo *trénouš*. *Choreografka* či *choreograf* staví závodní choreografie, případně lze pozvat interní *lektorku* či *lektora* na výpomoc. Nezbytnou součástí všech soutěží jsou vedle *účastnic* a *účastníků* samozřejmě i *porotkyně* a *porotci*, jejichž bodové ohodnocení a umístění rozhodují o pořadí soutěžících. V čele asociací stojí *prezidentka* nebo *prezident*, kteří reprezentují zemi na mezinárodních setkáních. Každý závod má svého *favorita*, tedy aspiranta na vítěze, *výherce* neboli *šampiona*. Vítězka soutěžního klání se nazývá *mistryně*, vítěz zase *mistr*. O takovém sportovci lze říci, že je *raketa*, tzn. velmi dobře připravený na soutěž. *Závodnice* a *závodníci* musí pracovat nejen na fyzické kondici, ale i zlepšovat ovládání své mentální stránky. To má na starosti *mentální kouč* (anglicky *mental coach*), tj. trenér zaměřující se na mysl sportovce. Uskupení závodníků reprezentující Českou republiku na mezinárodních šampionátech je označováno jako *repre*, tedy národní reprezentace. Twirleři, kteří teprve začínají s twirlingem, jsou *začátečnice* a *začátečníci*.

6.1.2 Názvy prvků

Velmi obsáhlou skupinou slangových pojmenování je terminologie prvků. Obecně se cviky dělí do třech modulů – *rollsy*, *kontaktní materiál* a *výhozy*. Každá choreografie musí obsahovat tyto tři složky ve stejném poměru. Rollsy jsou prvky, při kterých se náčiní pohybuje po loktech, krku či zádech, aniž by se drželo. Kontaktní materiál označuje veškeré cviky prováděné do maximální výšky úrovně očí. Vyhodí-li se náčiní nad hlavu, jedná se již o výhozy, kdy bývá hůlka vyhazována až do výšky 14 metrů. Dále se prvky člení podle směru, ve kterém jsou prováděny, na *vertikální* (svislé) a *horizontální* (vodorovné). Slangově se o nich hovoří jako o *vertikálu* a *horizontu*. Příkladem horizontálního výhozu může být tzv. *talíř*. Mezi tzv. rollsové prvky se řadí *angel* (česky *anděl*), *banán*, *cutback*, *double fujimi*, *elbow pop*, *elephant roll*, *figure 8*, *fishtail*, *fujimi*, *hand roll*, *head roll*, *Lucero roll*, *monster* (také *monstr*), *monster roll*, *neckroll*. Z anglických názvů dále *balanc*, *open*, *reverse fujimi*, *reverse monster roll*, *reverse neckroll*, *Singer*, *Singer roll* nebo *snake* (také *snejk*). *Monster*, *monster roll*, *Singer* a *Singer roll* označují jeden prvek. Velké množství prvků nese anglický název, což dokazuje americké kořeny sportu.

Některé výrazy byly počeštěny, některé se užívají v původní podobě, jiné byly zase vymyšleny a neexistuje jejich anglický ekvivalent. Často užívané české výrazy jsou *dvojitý loket, houpačka, kachna, kaskáda, labuť, pampy, popy* a *rybička*. Jelikož vrcholový twirling vyžaduje také gymnastické, baletní a akrobatické prvky, i tato terminologie se v twirlingovém prostředí vyskytuje. Z akrobatických (vzdušných) pohybů je to *arab, salto* nebo *šprajcka*. Do gymnastické terminologie patří z českých názvů *hvězda, čert/čertík, íčko, ilužn, kotoul, krabička, most* a *placka*. Jedním z prvků, které bývají odbornou porotou velmi ceněny, je tzv. *podmet, podmetenka, podmetka* nebo také *podmyt*. Jedná se o gymnastický prvek vyžadující velkou flexibilitu a sílu v nohou. Jedna noha je na zemi, druhá se vykopne do vzduchu, udělá oblouk a na stojné noze se twirler otočí, to vše je prováděno často pod výhozem, kdy je náčiní ve vzduchu a chytá se po provedení prvku. Tento prvek je v choreografiích velmi častý a existuje pro něj také mnoho českých i anglických označení. Bývá nazýván také jako *šméta, šmetas* a *šmetrlink*. Mezi další gymnastické cviky patří *provaz* (anglicky *split*), *šňůra, přemet, rozštěp* a *zákopák*, což je skok se zakopnutím nohy dozadu. Pokud twirler nemá propnuté špičky, má *fajfky*. Existuje i celá řada anglických termínů jako např. *cartwheel, dabl/double, illusion, quad, triple, two spin double, two spin illusion, spin double, spin illusion* a *spin triple*. Vedle akrobatické a gymnastické terminologie twirleři užívají ve velké míře rovněž baletních názvů. Slangová pojmenování vznikají nejčastěji pro skoky – např. *dálkáč* (skok dálkový), *grand jeté, jelen, jeté, nůžky*, ale i pro obraty jako je *otočka, pirueta*. Užívá se také termínů *plié, pliéčko* nebo *šasé*. V době tréninku sportovci používají názvy prvků zaměřujících se na zpevnění těla jako je *horolezec, lavice, prkno, trakař* a *žabák*. Dalším modulem twirlingu je tzv. *kontaktní materiál*, kam se řadí *flip, flípek, flourish, motýlek, osmička, pretzels-swings* nebo *švihadlo* (náčiní se drží jen za koncovku, nikoli ve středu jako u většiny cviků). *Flip* a *flípek* referují k podobnému typu prvků, přičemž *flípek* označuje spíše lehčí prvky. Třetím základním druhem twirlingových cviků vedle rollsů a kontaktního materiálu jsou *výhozy (triky)*. Jedná-li se o mimořádně náročný výhoz náčiní do vzduchu, hovoří se o tzv. *zabijáku*. Není divu, že se některých výhozů twirleři obávají, jelikož náčiní již způsobilo ne jeden úraz. V tomto ohledu je twirling náročnější než např. tanec. Pod náčiním se dělají mnohonásobné obraty, tedy *otočky, spiny, šesterák* a *točky*.

Ve skupinových vystoupeních se využívá každého člena týmu k utváření obrazců jako je *účko*, *wéčko*, *vlna*, *wéčko* nebo *zetko*. Do týmových choreografií se zařazují i *zvedačky*, tedy zvedané figury. Mezi další prvky patří takové cviky, kdy se náčiní proplétá mezi prsty – např. *čtyřprstá*, *osmiprstá*. Těmto prvkům se říká obecně *prsty*. Základním elementem, který zahajuje a zakončuje každou technickou disciplínu je *pozdrav*. Jedná se o cvik, který se musí objevit na začátku i konci choreografie v některých disciplínách. Pokud závodník pozdrav zapomene provést nebo ho provede nesprávně, jsou mu uděleny velké srážky, což ho může stát umístění. Do francouzské baletní terminologie spadají jednoslovné prvky jako např. *battement*, *déboulé*, *développé*, *glissade*, *chassé (šasé)*, *jeté*, *lunge*, *piqué*, *plié*, *ramassé*, *relevé*, *retirés* a *soubresaut*. Mezi víceslovné přejímky z francouzského jazyka patří *battements tendus*, *demi plié*, *échappé sauté*, *grand jeté*, *changement de pied*, *pas de bourrée*, *petit jeté*, *rond de jambe* a *tendus dégagés*. Francouzské terminologii se budeme blíže věnovat ve slovtvorné analýze, konkrétně v podkapitole o přejímkách.

6.1.3 Výkonnostní kategorie

Specifická pojmenování vznikají v oblasti tzv. výkonnostních kategorií. Jedná se o třídy, do kterých bývají sportovci zařazováni na základě jejich dovednostní úrovně. Napříč Českou republikou existuje více sportovních federací a v každé je toto dělení trochu jiné. V asociaci *NBTA* (National Baton Twirling Association) jsou *áčkař/áčkařka* závodníci nejvyšší výkonnostní třídy, kteří reprezentují zemi na evropských a světových šampionátech. Nižší třídu představuje *béčko*, twirleři této kategorie se nazývají *béčkaři/béčkařky*. Nejnižší kategorií asociace *NBTA* je *céčko*, kde závodí tzv. *céčkaři/céčkařky*, většinou se jedná o začátečníky v twirlingu. Zkušení twirleři ve federaci *WBTF* (World Baton Twirling Federation) soutěží ve třídě *elite/elit*, prostřední kategorii představuje *áčko* a nejnižší třídou je ve *WBTF* *béčko*. Jak *NBTA*, tak *WBTF* jsou prestižní mezinárodní asociace, do kterých patří jednotlivé členské státy, které pořádají vlastní kvalifikační mistrovství. Obecně se kategorie závodníků označují pojmy *začátečník*, *mírně pokročilý* a *pokročilý*. Někdy se užívá rovněž termínů anglických – *beginner*, *intermediate* a *advanced*.

Každá výkonnostní kategorie má speciální požadavky – twirleři musí nejprve úspěšně složit výkonnostní zkoušky, které je opravňují k závodění v určitých třídách, tyto zkoušky odpovídají náročnosti každé kategorie, jedná se o tzv. *levely* či *levly*. Českou národní zkouškou je *Příprava Level 1*, mezi evropské zkoušky patří *Level 1*, *Level 2* a *Level 3*. Tyto zkoušky se skládají z twirlingových prvků a baletu a pro jejich úspěšné složení nesmí mít zkoušející více než dvě chyby v každé ze dvou částí. Zkoušky jsou velmi striktní, tudíž je zapotřebí důkladná příprava. Po úspěšném absolvování zkoušek je soutěžící oprávněn závodit na mistrovství Evropy a světa.

6.1.4 Věkové kategorie

Dalším sémantickým okruhem jsou věkové kategorie. I v této oblasti se terminologie trochu odlišuje z důvodu existence většího množství federací na území České republiky. Nejprestižnější twirlingové asociace s nejhlubší historií jsou již zmíněné NBTA (National Baton Twirling Association) a WBTF (World Baton Twirling Federation). V NBTA a WBTF twirleři závodí v kategoriích *juvenile* (8–11 let), *youth* (12–14 let), *junior* (15–17 let), *senior* (18–21 let), *adult/dospělí* (22+). V asociaci IFMS se soutěží v kategorii *littlekadet* (do 7 let), *kadet/cadette* (8–11 let), *junior/preteen* (12–14 let), *senior* (15–26 let), *grand senior* (27+). Věkové kategorie bývají obecně nazývány univverbizátem *věkovka*. Běžně twirleři závodí do věku 30 let, najdou se ale i výjimky, které překročí tuto hranici. Nebývá rozhodující věk, nýbrž vůle, obětavost a připravenost závodníka.

6.1.5 Disciplíny

Sportovci si mohou vybrat disciplíny, ve kterých budou závodit. Někteří twirleři jsou spíše tanečně založeni, jiní zase technicky, volí si tedy disciplíny „na tělo“. Twirling je sport nejen pro *sóla* (jednotlivce) a *dua* (dvojice), nýbrž i kolektivní. Jednotlivci soutěžící v disciplíně *sólo* se svou *sólovkou* se přezdívají *sólisti* (*sólista*, *sólistka*). Závodníci v disciplíně dvojic jsou *duisti* (*duista*, *duistka*). *Trio* je uskupení tří twirlerů. Mezi týmové disciplíny patří *corp*, *dance team*, *exhibition*, *corp*, *parade*, *traditional*, *twirl tým*, *umělecký tým*. Skupinové disciplíny, *skupinovky*, mohou být předváděny v hale, tzv. *halovky*, nebo na pódiu venku, *pódiovky*. K často užívanému slangovému označení většího kolektivu se řadí pojem *grupa*. Týmové skladby může tančit menší počet závodníků, takovým skladbám se říká *miniformace* či zkráceně *mini*. Nejčastější týmové formace se nazývají podle počtu členů týmu – *šestka*, *sedmice*, *osmice*. Disciplíny se rozdělují na *taneční* (*dance*) a *povinné*. V tanečních disciplínách jako je *freestyle* a *rytmika* si twirleři vybírají vlastní hudbu. Povinné disciplíny nejsou povinné, pouze se v nich cvičí na povinnou, již danou hudbu, kterou mají všichni soutěžící stejnou. Twirler může cvičit s jednou, dvěma, nebo dokonce až třemi hůlkami zároveň. *Jedna hůlka* / *jedna tyč* / *one baton* je disciplína, ve které se užívá pouze jednoho náčiní. *Dvě hůlky* / *dvě tyče* / *two baton(s)* zahrnují práci se dvěma twirlingovými hůlkami a *tři hůlky* / *tři tyče* / *three baton(s)* je skladba se třemi hůlkami. Disciplína, ve které se cvičí s více hůlkami se označuje anglickým termínem *multiple baton*. Taneční disciplíny mohou mít také svou povinnou hudbu, řadí se mezi ně *umělecké sólo*, *umělecký pár* a *umělecký tým*. Speciální disciplínou, ve které se nesmí hůlka vůbec vyhodit a je zde kladen velký důraz na flexibilitu a gymnastickou zdatnost, je *strut* / *x-strut* / *strat*. Závodníci nemusí cvičit pouze s hůlkou, ale mohou využívat i tzv. *flagy* (vlajky), *pomy* (třásně) či mohou náčiní kombinovat (*mix*). Vystoupení, ve kterých twirleři kromě hůlky užívají ještě jiných náčiní jsou *rekvizity*, *show corp* nebo *showtwirl*.

6.1.6 Oblečení a obuv

Oblečení a obuv je další sémantickou kategorií, ve které se objevují slangová pojmenování. Závodní dres bez sukne se jmenuje *body* či *bodyčko/bodyčko*. Zároveň může body a bodyčko označovat i tělové oblečení určené pod závodní dres. Závodní či tréninkový úbor bývá označován jako *outfit*. Další slova označují různé druhy obuvi. *Twirl boty / twirlingáče / twirlingačky* referují ke speciálním botám určeným pro twirlingový sport. Twirleři používají také tzv. *jazzky*, což jsou jazzové boty, které nosí i tanečníci z jiných sportovních odvětví. Gymnastickou obuv typickou pro moderní gymnastiku lze zaznamenat rovněž na twirlingových závodech, taková obuv se nazývá *řapky*. Jedná-li se o opotřebované boty jakéhokoli druhu, jsou to *šlupky*.

6.1.7 Doplnky

Doplnky jsou další nedílnou součástí každého twirlera. Pro dokonalý účes je stěžejní *donut*, což je vycpávka do vlasů pro drdol, která zajistí jeho pravidelný a upravený vzhled. V eleganci účesu sehrává svou roli i *drátěnka*, síťka do vlasů na drdol. Sponky do vlasů jsou *péra*, *pérka* či *pírka*. Velmi oblíbené jsou nejrůznější barvy a velikosti *flitrů*, *kamenů* nebo *šutrů*. Jedná se o ozdoby, které se lepí nebo přišívají na závodní dresy, mohou se speciálním lepidlem lepit i na tvář či do vlasů. *Glitry* zajistí třpyt obličeje a vlasů. *Pás* a *stahovák* jsou dva důležité doplňky twirlerů při každém tréninku. *Pás* je bederní pás pro zpevnění středu těla, užívá se jako prevence před bolestí zad i při samotné bolesti zad. *Stahovák* je připraven pomáhat namoženým svalům.

6.1.8 Náčiní

Mezi nejpoužívanější náčiní patří samozřejmě *hůlka* (anglicky *baton*). Někdy bývá nazývána hanlivějším označením *hůl* nebo *tyč*. Twirleři nemají rádi, když se tomuto náčiní přezdívá *tyčka*. Každá hůlka má dvě gumové *koncovky*, jednu větší a jednu menší pro speciální vyvážení. Tyto koncovky se označují jako *koule*. Na hůlku se připevňuje speciální páska, *omotávka/grip*, která má zamezit tomu, aby hůlka klouzala, když se zpotí ruce. Omotávka také dokáže zmírnit bolest dlaní při chytání vysokých výhozů, kdy hůlka do ruky dopadá až z výšky 14 metrů. Mezi další náčiní patří *flag* (vlajka) a *pom* (trásně). *Kamaleon* je speciální druh twirlingové hůlky, existuje ve dvanácti barvách.

6.1.9 Účesy

Mezi nejčastější účes twirlerů patří *drdol* neboli *drďas*, také přezdíváný jako *bobek*. Jedná se o účes, kdy jsou vlasy vyčesány nahoru do culíku a culík se následně obmotá dokola, uhladí a připne k hlavě. Dalším možným účesem je tzv. *banán*. Důležité je, aby byly vlasy svázané, jinak by vadily práci s náčiním v blízkosti hlavy.

6.1.10 Soutěže

Akreditačka, tedy akreditační listina, je soupis všech již na místě nahlášených soutěžících. Akreditace probíhá před zahájením každé soutěže a má potvrdit přítomnost přihlášených závodníků. Startující předloží ke kontrole tabulku výpočtu věku a průkazy totožnosti. Nejnižší soutěží je *kvalda* (kvalifikace), *oblast* (mistrovství oblasti) a *regionálka* (regionální mistrovství). Vyšší soutěží jsou *Čechy* (mistrovství Čech) a *Morava* (mistrovství Moravy a Slezska). *Celostát*, *národ'ák* a *republika* jsou označení pro mistrovství České republiky. V mezinárodní sféře mohou twirleři měřit síly se soupeři na *Evropě* (mistrovství Evropy), *European Cupu* (Evropském poháru), *světě/svět'áku* (mistrovství světa, Světovém poháru), *International Cupu* (Světovém poháru), *Grand Prix* (prestižní celosvětové soutěži) nebo *Nations Cupu* (celosvětové soutěži – Pohár národů). Na tyto mezinárodní soutěže musí získat nejprve potřebnou *nominaci* z národní soutěže, tedy musí být vybráni odbornou porotou.

V době koronavirové pandemie se mohli závodníci účastnit virtuálních (online) soutěží jako např. *Virtual Cup* nebo *Virtwirl Cup*. Mistrovská soutěž se obecně označuje jako *mistrák*. Prostorové zkoušky před zahájením soutěže znají twirleři pod názvem *prostorovka* nebo *music test*. *Plocha* či *plac* odkazuje k soutěžní ploše, kde sportovci předvádějí nacvičené choreografie před odbornou porotou. Čára na ploše, které se musí závodníci v určité disciplíně držet, se nazývá *lajna*. Ať už se jedná o postupovou soutěž, *postupovku* nebo nepostupovou, *pohár/pohárovku/cup/nepostupovku*, vždy bývá zveřejňována startovní listina, tedy *startovka*. Celému procesu předchází přihlášení na soutěž, tedy vyplnění *přihlášky*. Po závodech se vyvěsí výsledková listina neboli *výsledovka*. Každý závodník obdrží *úcastňák* (účastnický list). Mnoho slangismů se pojí s výsledky soutěží a vyhlásováním vítězů. Výherci soutěže vyhrávají *placku/kov* (zlato, stříbro, bronz), tedy medaili. Ti závodníci, kterým se na krku třpytí zlatá medaile mohou být pyšní na své *prvenství*. V případě, že skončí těsně pod *bednou* (stupínkem vítězů), získávají pomyslnou *bramboru* nebo *bramborovou medaili* za čtvrté místo.

6.1.11 Soustředění, vystoupení a další akce

Vzniká mnoho slangových pojmenování pro trénink jako např. *trenál*, *trénál* nebo *tréñas*. V rámci každého tréninku musí twirleři rozvíjet svou *kondičku*, fyzickou kondici, která je stěžejní pro nadprůměrný výkon. Jedná-li se o veřejné vystoupení pro publikum, nikoli ale soutěž, hovoří se o *vystoupu*. Seminář, kde se twirleři učí novým prvkům je *clinic*, *semík* či *workshop*. Posezení s dětmi a rodiči na závěr školního roku v rámci některých klubů se jmenuje *dotočná*. V létě se konají různá soustředění, kde se mohou sportovci rozvíjet, ale i bavit s přáteli. Takové akce se označují jako *kemp* (*camp*), *soustředko*, *summer* či *Summer Twirl Clinics*.

6.2 Slovotvorná analýza

Na obohacování slovní zásoby slangů se podílí tytéž pojmenovávací postupy, jež rozšiřují slovní zásobu jiných útvarů národního jazyka. Na vznik specifických twirlingových slangových názvů mají vliv různé pojmenovávací postupy. Je zajímavé sledovat způsoby, jakými se slangismy tvoří. Nové výrazy vznikají z potřeby pro pojmenování, ze snahy vytvořit výraz nový (**postup slovotvorný**), užívá se i výrazů již existujících (**postup transpoziční**). Častěji se ale setkáme s výrazy novými, jejichž vznikem se rozrůstá inventář slovní zásoby národního jazyka. Každé pojmenování má svou stránku sémantickou (obsahovou) a formální (morfologickou a zvukovou). Postup slovotvorný podle Hubáčkova pojetí zahrnuje utváření slangových názvů odvozováním (derivací), skládáním (kompozicí), zkracováním, mechanickým krácením a překrucováním.⁴¹ Ve druhém zmíněném případě, kdy se užívá již existujících slov, se pojmenovávacími postupy rozumí tzv. sémantické tvoření. Hovoříme o metaforickém a metonymickém přenášení významu, tvoření názvů víceslovných (sousloví, frazeologická spojení) a přejímání slov z cizích jazyků.

6.2.1 Přejímání slov z cizích jazyků

Přestože obecně se lze ve slanzích častěji setkat s výrazy nově utvořenými, v oblasti twirlingového sportu jsou nejvíce zastoupena slova přejatá, tedy slova již existující. Důvodem pro vypůjčení takových slov může být chybějící nebo nedostatečná domácí terminologie. Jelikož je twirling sportem importovaným do Evropy z amerického kontinentu, velké množství lexika bylo přejato především z angličtiny. Tento sport nebyl v České republice znám, není proto divu, že došlo k výraznému přílivu anglicismů do českého jazyka. Vliv na twirling mají i jiné okolnosti, což s sebou přináší další jazyky, např. francouzštinu. Z tohoto důvodu zahájíme analýzu **postupem transpozičním**, tedy postupem, kdy se využívá pojmenování již hotových. Prvním pojmenovávacím postupem je přejímání slov z cizích jazyků.

⁴¹ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 163.

Při obohacování slovní zásoby přejímáním z cizích jazyků dochází k větším či menším úpravám a adaptacím. Slova zůstávají buď v nezměněné podobě (tzn. neproběhl proces adaptace na český jazyk), nebo bývají počestřována, dochází k přizpůsobení stránky zvukové a tvaroslovné domácímu jazyku. Proces počestření probíhá přidáním českých koncovek a dochází k pravopisným změnám. Přejímání slov může probíhat i v rámci jednoho jazyka z jedné vrstvy do druhé. Dříve tvořily značnou část slangového výraziva přejímky z německého jazyka, dnes je na prvním místě jazyk anglický. Jak již bylo zmíněno, vedle angličtiny sehrává svou roli na twirlingovém poli i jazyk francouzský, což má jednoduché opodstatnění. Twirling je sport, který zahrnuje řadu baletních prvků, a právě baletní průprava s sebou přináší i francouzskou terminologii. V této oblasti dochází k prolínání dvou sportů, tudíž některým prvkům porozumí nejen lidé zasvěcení do světa twirlingu, nýbrž i baletky všech výkonnostních úrovní, ať už se jedná o amatérský sport či vrcholnou profesionální úroveň. Samotný název sportu *twirling* je anglicismus. Nejvíce slangových názvů najdeme v oblasti terminologie prvků (např. *angel*, *cutback*, *double*, *fishtail*, *ilužn*, *monster*, *neckroll*, *popy*, *snake*), dále se pojmenovávají děje (*brejkovat*, *dropovat*, *fejkovat*, *kečovat*, *rollsovat*, *slajdovat*, *tossovat*), přejímky se objevují rovněž v kategorii názvů osob (*boss*, *coach*, *kouč*, *twirler*) a v mnoha dalších kategoriích, viz sémantická analýza.

První skupina slov přejatých z cizích jazyků zahrnuje slova, jejichž tvar byl adaptován, tzn. došlo k přizpůsobení jeho formy a významu českému jazyku. Nejčastěji se jedná o přejímky především z latiny, řečtiny, angličtiny, francouzštiny, němčiny a španělštiny. Tyto přejímky se adaptovaly na český jazyk, ale v oblasti twirlingu se užívají v odlišném významu. Např. *anděl* (angl. *angel*) nenesou stejný význam, jako uvádí *Stručný etymologický slovník jazyka českého* – v našem případě pojmenovává specifický prvek. Motivace pojmenování jednotlivých prvků zůstává mnohdy záhadou. Příslušníci jednotlivých sportovních klubů využívají fantazii a kreativitu při procesu pojmenovávání nových prvků, často se nedá definovat, proč se pro daný prvek užilo právě daného názvu. Označení *bedna* se používá ve spojitosti se stupínkem vítězů, *kaskáda*, *monstr* a *ilužn* (*illusion*) opět označují specifické prvky. Mezi další cviky patří názvy přejaté teprve nedávno, jako *balanc*, *dabl*, *double*, *chassé*, *kontaktní materiál*, *pirueta*, *popy*, *rollsy*, *salto*, *snejk*, *šasé*, *šmetrlink*, *tripl*, nebo pocházejí ze starší vrstvy jako *placka*, *šňůra*, *šprajcka*, *talíř*, *trakař*, nebo jsou domácího původu jako *most* a *vlna*.

Některá slova hojně užívaná v twirlingové sportovní atmosféře se mohou vyskytovat i v jiných oblastech, tudíž jim může rozumět i laik, není nutná znalost twirlingové problematiky. Tento fakt dokládá, že všechny slangismy užívané ve sportovním prostředí nemají stejnou míru nespisovnosti. Některé přejímky jsou nespisovné, další stojí na pomezí nespisovnosti a spisovnosti, jiné se mohou objevovat i ve spisovné podobě národního jazyka. Mezi taková slova můžeme zařadit *ambice*, *disciplína*, *duet*, *duo*, *exhibice*, *favorit*, *federace*, *finále*, *impromptu*, *junior*, *sólo*, *šampion*, *talent*, *tempo*, *titul*, *tréma*, *tribuna*, *trikolóra*, *trio*, *triumf*, *trofej* či *turnus*. Dále potom *atlet*, *banán*, *bronz*, *coach*, *defilé*, *diplom*, *drdol*, *dres*, *dril*, *elita*, *entuziasmus*, *fanfára*, *grif*, *hymna*, *kadet*, *šéf*, *tanec*, *trend*, *trenér*, *trénink* nebo *tým*. Patří sem také slovesa jako např. *cvičit*, *diskvalifikovat*, *favorizovat*, *improvizovat*, *reprezentovat* a *trénovat*. *Flagy* a *pomy* se užívají k pojmenování náčiní, *flitry*, *glitry* a *strass* slouží jako doplňky. Adjektivum *brutální* se může používat buď v původním latinském významu „těžký“, nebo může znamenat „skvělý“ (např. výkon). *Cup* je synonymem pro pohárovou soutěž, jako *raketa* se označuje dobře připravený závodník a *kemp* (angl. *camp*) má podobný význam jako uvádí *SESJČ*, tedy tábor nebo soustředění. *Korp* (angl. *corp*) a *grupa* jsou pojmy označující skupinu. Když se twirler uhodí náčiním, pravděpodobně se mu udělá *boule* – zde se pojmu užívá ve stejném významu jako v *SESJČ*, pro označení vyduté věci, otoku. Ani toto slovo se neužívá pouze v twirlingu, tudíž je vysoce pravděpodobné, že mu rozumí i naprostý twirlingový laik.

Přejímky z latiny, jejichž tvar byl do češtiny adaptován:

ambice (ctižádost, z lat. *ambitio*, *SESJČ* 76);

anděl (posel, z lat. *angelus*, *SESJČ* 78);

balanc (rovnováha, z fr. *balance*, lat. *bilanx*, *SESJČ* 92);

bedna (stupeň vítězů, ze střlat. *butina*, *SESJČ* 96);

brutální (surový, ze střlat. *brutalis*, od lat. *brutus* těžký, *SESJČ* 106);

dabl (dvojitý, z angl. *double*, z fr. *double*, *double*, z lat. *duplus*);

disciplína (vědní obor, z lat. *discipulina*, *SESJČ* 134);

duet (dvojhra, z it. *duetto*, z lat. *duo*, *SESJČ* 142);

exhibice (ukázka nějakého výkonu, z lat. *exhibitio* od *exhibere* vystavovat, *SESJČ* 158);

favorit (oblíbenec, předpokládaný vítěz, z it. *favorito* oblíbený od *favorire* nadřžovat k it. *favore* přízeň z lat. *favor*, *SESJČ* 163);

favorizovat (nadržovat komu, z fr. *favoriser* od fr. *faveur* přízeň z lat. *favor*, SESJČ 163);
federace (sdružení, z lat. *foederatio*, SESJČ 164);
finále (zakočení, z it. *finale* konečný, a to od it. *fine* konec z lat. *finis*, SESJČ 167);
impromptu (fr., hudební improvizace, z lat. *in promptu* pohotově, slož. z *in-* a *promptus*, SESJČ 210);
junior (mladší, z lat. *iunior*, SESJČ 225);
kaskáda (stupňovitý vodopád, v twirlingovém slangu stupňovitě prováděný prvek, z fr. *cascade*, a to z it. *cascata* od lat. *casus*, SESJČ 235);
monstr (ohromný, z fr. *monstre*, a to z lat. *monstrum*, SESJČ 321);
raketa (prskavka (ob. *rachejtle*), druh střely. Z něm. *Rakete*, a to fr. *raquette*, stfr. *roquet(te)*, z lat. *rocheta* kuželík od *rocca* kužel, SESJČ 409);
reprezentovat (představovat, z lat. *repraesentare*, SESJČ 417);
salto (skok. z it. *salto* z lat. *saltus*. Salto mortale – krkolomný přemet, SESJČ 430);
sólo (z it. *solo* sám z lat. *solus*. sólista, SESJČ 445);
šampión (přeborník, z fr. *champion* ze střlat. *campio*, SESJČ 464);
talent (nadání, z lat. *talentum*, SESJČ 476);
tempo (rychlost, z it. *tempo* čas z lat. *tempus*, SESJČ 479);
titul (nadpis; právní původ (oprávnění), z lat. *titulus*, SESJČ 483);
tréma (strach, z lat. *tremo* třást se, SESJČ 488);
tribuna (zvýšené hlediště, pův. řečniště. Od lat. *tribunus* náčelník městské čtvrti ve starém Římě zvané *tribus* (od *tria* tři), SESJČ 489);
trik (obratný kousek. Slovo nové z angl. *trick* ze stfr. *trique*, a to z lat. *tricae* (mn.) pletichy, SESJČ 489);
trikolóra (trojbarevná stuha. Z fr. *tricolore*, slož. z lat. *tri-* tři a lat. *color* barva, SESJČ 489);
trio (hud. skladba pro tři nástroje, z it. *trio* od *tre* tři – podle *duo*, SESJČ 489);
triumf (vítězosláva. z lat. *triumphus*. Pův. řec. odtud ob. *trumpf*, SESJČ 490);
trofej (vítězná kořist, cena za (sport.) výkon. Ze střlat. *trophaeum* z řec. *tropaion* (pův. pomník za odvrácení nepřítele). Souvisí s řec. *tropos* obrat, SESJČ 490);
turnus (čas strávený na dovolené, kurzu, táboru, z něm. *Turnus*, z lat. *tornus* SESJČ 494).

Přejímky z řečtiny:

atlet (závodník, z řec. *athletes*, *SESJČ* 87);
diplom (listina pro svou důležitost složená dvakrát, z řec. *diploma*, *SESJČ* 133);
entuziasmus (nadšení, z řec. *enthusiasmos*, *SESJČ* 151);
hymna (přes střílat. *hymnus* z řec. *hymnos* oslavná píseň, *SESJČ* 201).

Přejímky z angličtiny:

kouč (vedoucí družstva ve sportu, z angl. *coach*, *SESJČ* 114);
diskvalifikovat (vyřadit, z angl. *disqualify*, *SESJČ* 135);
dres (sportovní úbor, z angl. *dress*, *SESJČ* 141);
flagy (vlajky, z angl. *flags*);
glitry (třípytky, ozdoby, z angl. *glitters*);
iluzn (illusion) (z lat. *illusio*, gen. *-onis*, *SESJČ* 208);
kemp (soustředění, tábor, z angl. *camp*);
kontaktní materiál (druh prvků, z angl. *contact material*);
corp (skupina, z angl. *corp*);
lajna (čára na hřišti, z angl. *line*, *SESJČ* 279);
levl (úroveň, z angl. *level*);
multipl (z angl. *multiple* mnohonásobný z lat. *multiplex*, slož. z *multus* mnohý a *plicare*, *SESJČ* 325);
popy (název prvku, z angl. *pops*, *pop-ups*);
rollsy (název prvku, z angl. *rolls*);⁴²
snejk (název prvku, z angl. *snake*);
trenér (cvičitel, z angl. *trainer*, *SESJČ* 488);
trénink (cvičení, z angl. *training*, *SESJČ* 488);
trénovat (cvičit, z angl. *train*, a to z fr. *trainer* táhnout, *SESJČ* 488);
tripl (trojitý, z angl. *triple*);
tým (sport. mužstvo, z angl. *team*, *SESJČ* 495).

⁴² Různý způsob adaptace plurálových tvarů – angl. *pops* – čes. *popy* (bez koncového *-s*), angl. *rolls* – čes. *rollsy*. Pokud je zakončení cizí předlohy na neobvyklou samohlásku pro naši deklinaci, odsouvá se (*snake* → *snejk*), podobně v adaptacích z francouzštiny. Tam se někdy přidává česká koncovka *-a*: *kaskáda*, *elita*, *pírueta*, ale i jinde *fanfára* (z fr. přes němčinu), z němčiny (*fajka*, *grupa*). Někdy se původní zakončení ponechá (*chassé*, *šasé*).

Přejímky z francouzštiny:

dres (sportovní úbor, z angl. *dress* oblek, oblékat od fr. *dresser* upravit, *SESJČ* 141);
elita/elit (výkvět, z fr. *élite* od *élire* vybírat, *SESJČ* 148);
fanfára (slavností vytrubování, z něm. *Fanfare* z fr. *fanfare*, onom., *SESJČ* 162);
chassé (přísunný krok, od fr. *chasser* honit, přihnát, přisunout, *SESJČ* 203);
kadet (mladší syn, zde v jiném kontextu, z fr. *cadet*, *SESJČ* 226);
pirueta (rychlé otočení při tanci. Z fr. *pirouette*, *SESJČ* 373);
pomy (ozdobná bambulka na oděvu, v twirlingu náčiní – třásně, z fr. *pompon*, *SESJČ* 384);⁴³
strass (olovnaté sklo, z fr. *stras(s)* podle Strase, jeho vynálezce, *SESJČ* 453);
šasé (baletní prvek, z fr. *chassé*);
šéf (představený, z fr. *Chef*, *SESJČ* 465);
tanec (všeslov. z něm. *Tanz*, a to z fr. *danse*, *SESJČ* 477).

Přejímky z němčiny:

boule (modřina, z německého *Beule*, a to z předpokládaného pragermánského *būlō, stč. būle, ide. základ značí vyduté věci, *SESJČ* 103);
cvičit (z něm. *Zwicken* štípat, od toho cvik, *SESJČ* 115);
drdol (druh účesu, z něm. *Gügerel*, původně označení pro vysoké dámské klobouky, došlo k přesmyknutí na účes, od nár. drdat, škubat, *SESJČ* 141; jen č. (doklady od 17. st.). Asi od staršího č. *drdati* ‘škubat’ a to od →drát (srov. →drbat), *ČES* 144);
dril (mechanické cvičení, z něm. *drillen*, souvisí s něm. *drehen* točit, *SESJČ* 141);
fajfka (ob. dýmka, z něm. *Pfeife*, v twirlingovém slangu nepropnutá špička, *SESJČ* 161);
figle (pletichy, přen. něm. z lat. *vigiliae*, *SESJČ* 166);
flitr (třpytivý plíšek, z něm. *Flitter*, *SESJČ* 170);
grif (zast. ob. hmat, z něm. *Griff*, *SESJČ* 183);
grupa (zast. hovor. skupina, z něm. *Gruppe*, *SESJČ* 184);
kšeft (ob. obchod, z něm. *Geschäft*, *SESJČ* 271);

⁴³ Zde je zakončení na -y podobně jako u adaptací z angličtiny.

most (všeslov. souvisí se stěněm. *most* trámec. Mostiti „dělat mosty přes hatě“, pak i přes řeku *SESJČ* 322; Všesl. - p., r. *most*, s./ch. *môst*, stsl. *mostъ*. Psl. **mostъ* se spojuje s něm. *Mast* ‘sloup, stožár’, střir. *maide* ‘hůl’, lat. *mālus* ‘stěžeň, pilíř’ z ie. **mazdo-* ‘tyč’, slov. slovo se vykládá z **mazd-to-*, vlastně ‘udělaný z tyčí’ (primitivní látka byla několik rovnoběžných klád) *ČES* 407);

placka (staré, asi z něm. *Platz*, a to z pův. *Fladssel* od *Fladen* koláč, *SESJČ* 374);

šmetrlík (motýl, z něm. *Schmetterling*);

šňůra (stč. *šnóra*, ze stněm. *Snuor*, nyní *Schnur*, *SESJČ* 469);

šprajka (zaznamenáno v *Česko-německém slovníku* F. Š. Kotta; -y f. (z něm. zákl.) těl. slang. (ve sport. gymnastice) druh přemetu vpřed, *SSJČ*);

talíř (ze stněm. *Talier*, a to z it. *tagliere* deska na krájení od *tagliare* (fr. *tailleur*), *SESJČ* 476);

tanec (všeslov. z něm. *Tanz*, a to z fr. *danse*, *SESJČ* 477);

trakař (ze stněm. *Tragari* (nyní *Tragkarre*) od *tragen* nést, dopravovat, *SESJČ* 486).

Přejímky ze španělštiny:

banán (druh ovoce, zde v jiném kontextu, západoafrického původu, prošlo do angličtiny prostřednictvím španělštiny nebo portugalštiny, z wolofského *banaana*, ze špan. *banano*, *SESJČ* 92);

Přejímky z italštiny:

bronz (z it. *bronzo* snad původu perského, *SESJČ* 105);

kaskáda (stupňovitý vodopád. Z fr. *cascade*, a to z it. *cascata* od *cascare* padat, *SESJČ* 235).

Další uskupení tvoří slova, která se na český jazyk neadaptovala a užívá se jich v původní podobě. Mnoho slov bylo přejato z angličtiny, což je zapříčiněno oblastí vzniku twirlingového sportu. Většinou se jedná o názvy disciplín, soutěží, věkových a výkonnostních kategorií či o terminologii prvků. Slova přejatá z anglického jazyka v jejich původní podobě lze dále členit do podkategorií.

Mnoho přejímek tvoří pouze jedno slovo:

adult (dospělý);

advanced (pokročilý);

angel (anděl);

baton (hůlka);

beginner (začátečník);

body (dres bez sukně);

boss (trenér, vedoucí);

cadette (věková kategorie);

camp (soustředění);

cartwheel (hvězda, akrobatický prvek);

clinic (seminář, školení);

coach (vedoucí družstva ve sportu, *SESJČ* 114);

corp (skupinová formace);

cup (sport. pohár., z angl. *cup*, z lat. *cupa*, *SESJČ* 115);

cutback (prvek prováděný na loktech a zádech);

dance (tanec, taneční);

defilé (slavnostní pochod, z fr. *defilé*, *SESJČ* 122);

donut (vycpávka pod drdol);

double (dvojitý, z fr. *double*, z lat. *duplus*, *SESJČ* 139);

duo (vystoupení ve dvojici, dva, z it. *duo*, z lat. *duo*, *SESJČ* 143);

elite (elitní třída, tzn. nejlepší);

exhibition (exhibice, disciplína);

flag (vlajka, náčiní);

flourish (příprava, prvek prováděný před výhozem náčiní);

grip (omotávka);

illusion (podmetenka, název prvku);

intermediate (pokročilý);

junior (věková kategorie);

juvenile (věková kategorie);

kadet (věková kategorie);

mix (disciplína, ve které se užívá více druhů náčiní);

monster (název prvku);

outfit (oblečení);
parade (skupinová formace, název disciplíny);
pom (třásně, náčiní);
preteen (věková kategorie);
quad (čtyřnásobný);
roll (prvek prováděný na loktech);
salto (akrobatický prvek);
senior (věková kategorie);
snake (název prvku);
solo (disciplína pro jednotlivce, sólisty);
spin (otočka);
split (provaz, gymnastický prvek);
strut (název gymnastické disciplíny založené na flexibilitě a stabilitě);
summer (letní školení);
superior (představený v klášteře, z lat. superior vrchnější od super, *SESJČ* 458);
traditional (název skupinové disciplíny);
trend (celkový směr vývoje, z angl. *trend* směřovat, *SESJČ* 488);
trio (disciplína pro trojice);
triple (trojitý);
twirler (závodník v twirlingu);
twirling (název sportu);
workshop (seminář, školení);
youth (věková kategorie).

Víceslovné přejímky tvoří sdružená pojmenování, kdy se užívá obou slov, jelikož by pouze jedno slovo nedávalo smysl. Taková slovní uskupení většinou označují prvky či soutěže.

dance team (taneční tým, název disciplíny);
double fujimi (dvojité fujimi, prvek na loktech);
elbow pop (prvek na loktech);
elephant roll (prvek prováděný bradou a krkem);
European Cup (Evropský pohár);
figure 8 (název prvku);
Grand Prix (mezinárodní soutěž);
grand senior (věková kategorie);
hand roll (název prvku);
head roll (název prvku);
International Cup (Světový pohár);
mental coach (mentální/psychický trenér);
monster roll (název prvku);
multiple baton (disciplína, kde se užívá více náčiní zároveň);
music test (prostorová zkouška hudby a choreografie před soutěží);
Nations Cup (Pohár národů, mezinárodní soutěž);
reverse fujimi (zpětné fujimi, název prvku);
reverse monster roll (zpětný monster roll, název prvku);
reverse neckroll (zpětný neckroll, název prvku);
Show Corp (název skupinové disciplíny, užívá se i rekvizit);
spin double (otočka s dvojitým prvkem);
spin illusion (otočka s podmetenkou);
spin triple (otočka s trojitým prvkem);
Summer Twirl Clinics (letní tábor);
three baton (název disciplíny, kde se užívá tří hůlek zároveň);
two baton (název disciplíny, kde se užívá dvou hůlek zároveň);
two spin double (dvě otočky s dvojitým prvkem);
two spin illusion (dvě otočky s podmetenkou);
Virtual Cup (virtuální online pohár – v době pandemie);
Virtwirl Cup (virtuální online pohár – v době pandemie).

Některá slova přejatá z angličtiny lze klasifikovat rovněž jako složeniny:

fishtail (*fish+tail*, název prvku);

freestyle (*free+style*, doslovný překlad – volný styl, taneční disciplína);

littlekadet (*little+kadet*, věková kategorie);

neckroll (*neck+roll*, název prvku);

pretzels-swings (*pretzels+swings*, název prvku);

showtwirl (*show+twirl*, název disciplíny, kde se užívá vedle hlavního náčiní i rekvizit);

twirlstar (*twirl+star*, hvězda ve světě twirlingu).

Užívají se i výrazy z francouzského jazyka, jelikož (jak již bylo zmíněno) twirlingový sport zahrnuje také baletní prvky, což s sebou přináší baletní terminologii, která je francouzského původu. Opět lze rozlišit názvy jednoslovné a víceslovné. Tyto názvy se vyskytují ve výukových materiálech pro lektory, tedy v seznamech twirlingových a tanečních prvků a výukových videích. Ukázka takového seznamu prvků, které musí každý twirler zvládnout pro úspěšné složení zkoušky, se nachází v přílohách této práce.

Jednoslovné přejímky z francouzského jazyka:

battement;

coupé;

déboulé;

développé;

elevé;

glissade;

chassé (*šasé*);

jeté;

lunge;

passé;

piqué;

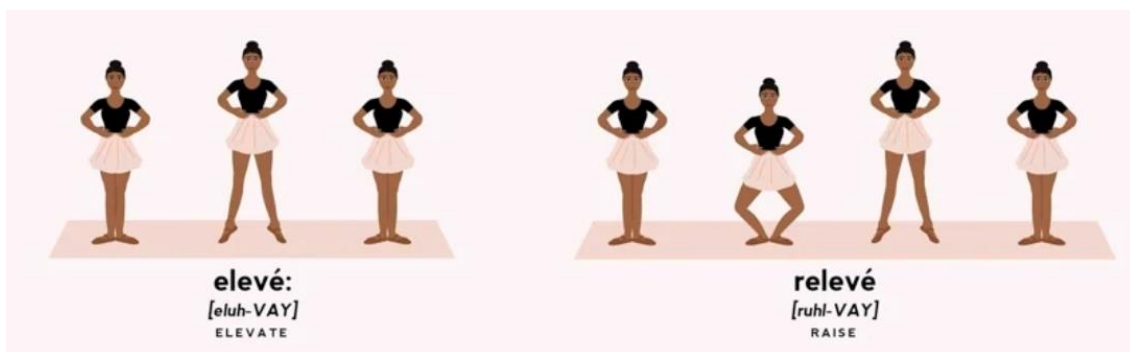
pirouette;

plié;

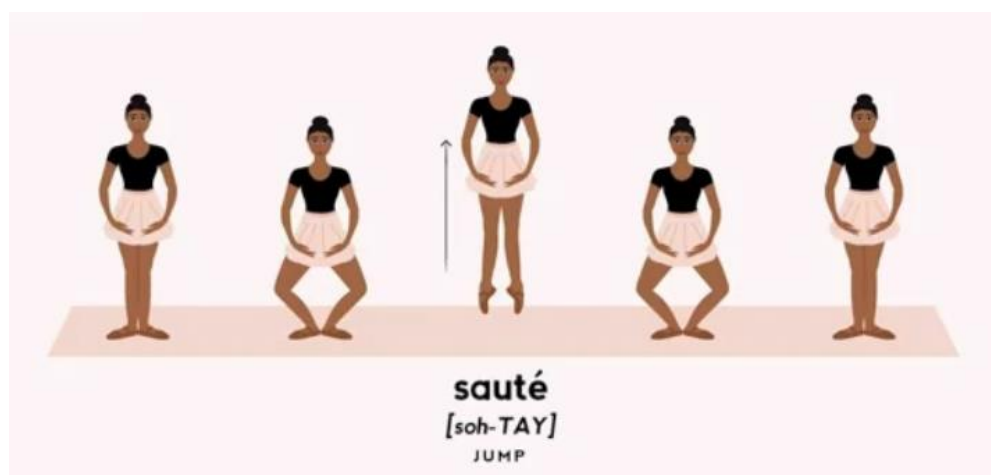
ramassé;

relevé;

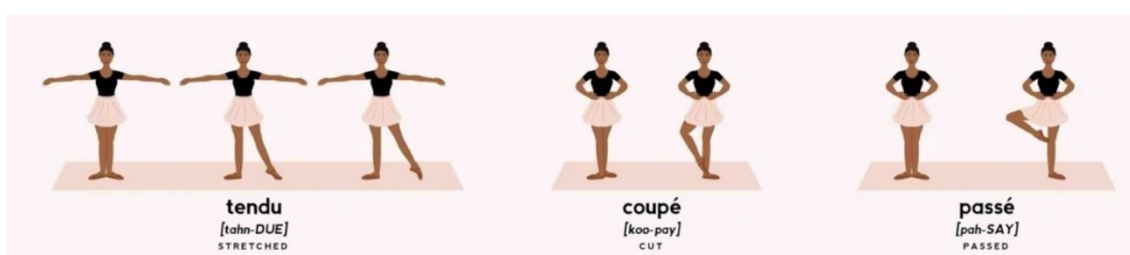
retirés;
sauté;
soubresaut;
tendu.

Obrázek 1 – Základní baletní prvky, zdroj: <https://smartyprintsshop.com/>

Obrázek 2 – Základní baletní prvky, zdroj: <https://smartyprintsshop.com/>

Obrázek 3 – Základní baletní prvky, zdroj: <https://smartyprintsshop.com/>

Obrázek 4 – Základní baletní prvky, zdroj: <https://smartyprintsshop.com/>

Obrázek 5 – Základní baletní prvky, zdroj: <https://smartyprintsshop.com/>

Víceslovné přejímky z francouzského jazyka:

battements tendus;

demi plié;

échappé sauté;

grand jeté;

grand plié;

changement de pied;

pas de bourrée;

petit jeté;

rond de jambe;

tendus dégagés.

Obrázek 6 – Základní baletní prvky, zdroj: <https://smartyprintsshop.com/>

Obrázek 7 – Základní baletní prvky, zdroj: <https://smartyprintsshop.com/>

6.2.2 Sémantické tvoření slov

Další formou obohacování slovní zásoby je sémantické tvoření slov. Forma zůstává obdobná, ale výraz získává nový sémantický význam. Jedná se o slova, která již existují, ale dochází k rozmnožování počtu významů jednotlivých pojmenování. Povětšinou se pojmenování přenáší na základě vnější podobnosti nebo vnitřní souvislosti (metafora a metonymie), dochází k rozšiřování významu (generalizace), nebo k zužování významu (specifikace). „Často se potřeba nového pojmenování uspokojuje pouhým přenesením pojmenování již existujícího na nový pojem, a to na základě metaforické nebo metonymické souvislosti tohoto pojmu s pojmem přímého pojmenování; mluvíme pak o přeneseném pojmenování. Tímto způsobem nevznikají ovšem nová slova, nýbrž pouze nové významy slov již v jazyce existujících.“⁴⁴

„Motivací metaforizace bývá potřeba jazykově vyjádřit nové skutečnosti, u nichž si mluvčí uvědomuje podobnost se skutečností jinou, už označenou.“⁴⁵ „Metaforické přenášení slovního významu je pojmenovávacím postupem ve slanzích velmi častým a využívaným, neboť vyhovuje nejen svou názorností, ale splňuje často i požadavek vyjádření expresivního a onomaziologicky aktualizovaného.“⁴⁶ Užívá se názvů běžných ve spisovném jazyce k označení nového významu na základě podobnosti. Metaforické přenášení významu umožňuje hodnotit a charakterizovat a vytváří prostor pro kreativitu a hru s jazykem. „Ve srovnání s odvozováním, kde je tvoření nových názvů relativně omezeno počtem odvozovacích přípon (případně předpon), poskytuje metaforické přenášení významu větší možnosti zejména tím, že lze přirovnávat, charakterizovat a zvýrazňovat typické rysy pojmenovávané skutečnosti.“⁴⁷ Kvalita příznaku, na jehož základě se přenášení uskutečňuje, může být různá. Může se jednat o podobnost celkového vzhledu či tvaru, přítomnost určitého nápadného znaku, může mít stejné zbarvení, lze také hovořit o vlastnosti, jež vyplývá z obdobné činnosti. J. Hubáček v publikaci *O českých slanzích* klasifikuje ještě jednu podkategorii, a sice podobnost či vzájemný vztah dějů vyjádřených verbem.

⁴⁴ DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny I: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 196.

⁴⁵ HOCHMAN, Petr. *Komunikace rockových hudebníků Lounska a Mostecka* [online]. s. 31.

⁴⁶ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 167.

⁴⁷ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 167.

Metaforická pojmenování vznikají nejčastěji jako označení prostředků, dějů, činností, míst a osob. Takové názvy se často čerpají z oblasti živočišné, a to názvy zvířat, ptáků a jiných živočichů (*jelen, rybička, žabák*), názvy osob či jiných kategorií jako např. názvy hudebních nástrojů, potravin (*banán*), nádobí (*talíř*) a domácích potřeb (*lavice, nůžky, prkno, provaz*), obuvi, oblečení a názvy z každodenního života (*bedna, fajfka, trakař*). U diference mezi jednotlivými významy se předpokládá významová jednoznačnost v určité slangové oblasti.

Mezi metaforicky utvořená slova se v twirlingovém slangu řadí:

banán (účes, který svým vzhledem připomíná druh ovoce);

bedna (stupínek vítězů tvarem připomínající jakousi bednu);

fajfka (nepropnutá špička, noha tvarem připomíná fajfku);

hvězda (gymnastický pohyb připomínající tvar hvězdy);

jelen (dálkový skok podobný skokům jelena);

kameny (ozdobné kamínky na závodní dresy připomínající zmenšenou repliku kamenů svým tvarem);

koule (koncovky na náčiní tvarem připomínající koule);

lavice (prvek pro zpevnění těla, tělo vypadá jako lavice);

most (gymnastický prvek, při kterém pozice těla připomíná most);

nůžky (prvek, při kterém činnost nohou připomíná činnost nůžek, střihnutí);

pás (tréninkové vybavení);

péra (sponky do vlasů připomínající pero/pérko);

placka (gymnastický prvek svým tvarem připomínající placku);

prkno (prvek pro zpevnění těla, tělo vypadá jako prkno);

provaz (gymnastický prvek, kdy nohy připomínají provaz);

rybička (prvek připomínající plující rybu);

šutry (ozdobné kamínky na závodní dresy připomínající zmenšenou repliku „šutrů“/kamenů svým tvarem);

švihadlo (prvek, kdy náčiní vypadá jako švihadlo);

talíř (prvek připomínající svým tvarem talíř);

trakař (prvek připomínající trakaře);

tyč (hlavní náčiní tvarem připomínající tyč);

žabák (prvek, kdy dotýčný svou činností připomíná žabu).

Většinou jsou zde zastoupena taková slova, jež značí podobnost v celkovém vzhledu nebo tvaru (např. *banán, hvězda, lavice, most, prkno*). Může se jednat také o přítomnost určitého nápadného znaku či vlastnost vyplývající z podobné činnosti. Nicméně u některých slov může být přítomna expresivita, kterou lze chápat jako snahu o vyjádření humoru (*kameny, koule, šutry*) či nelibosti (záporného citového vztahu) – např. „*Ta péra mě tlačí do hlavy.*“

Dalším způsobem tzv. sémantického tvoření slov je metonymické přenášení významu. Ve slanzích se jedná o méně častý sémantický postup. Taková pojmenování vznikají na základě nějaké společné věcné souvislosti. „Představa věcné souvislosti nebo vnitřní spojitosti je tedy motivací (onomaziologickým příznakem) metonymického přenášení.“⁴⁸ I při metonymizaci se užívá již existujících názvů jak domácích, tak cizích. J. Hubáček dokonce vysvětluje metonymické tvoření slov jako jeden z druhů univerbizace, tedy utváření názvu jednoslovného (stručnějšího) z víceslovné předlohy. „Nejčastější a nejpočetnější jsou metonymické názvy vznikající na předloze víceslovných, nejčastěji sdružených názvů tak, že metonymickým názvem je výchozí nebo blízce příbuzné podstatné jméno, z něhož bylo odvozeno rozvíjející přídavné jméno víceslovného názvu; je to vlastně jeden z typů univerbizace, např. *muška* (muší váha), *obrysy* (obrysová světla).“⁴⁹ Metonymickým přenášením slovního významu vznikají např. i slova, jež mají obecnější význam než slovo výchozí. J. Hubáček uvádí příklad *sádra* (*sochařská práce provedená v sádře*). V tomto postupu není patrná tendence k expresivnímu vyjádření, nýbrž snaha o zřetelnost a stručnost.

V analyzované twirlingové slovní zásobě se objevují tato slova vzniklá metonymizací:

bronz (medaile za třetí místo);

kov (označení pro medaili);

pozdrav (povinný prvek prováděný na začátku a konci technických disciplín);

stříbro (medaile za druhé místo);

zlato (medaile za první místo).

⁴⁸ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 169.

⁴⁹ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. s. 170.

6.2.3 Sdružená pojmenování a frazémy

Nová slova vznikají v oblasti twirlingu rovněž spojením většinou dvou již existujících slov ve sdružená pojmenování neboli sousloví či frazeologická spojení, jež označují jednu skutečnost. Utvořené víceslovné názvy získávají nový specifický význam. „Podstatný význam pro každý jazyk má především vytváření nových pojmenování na základě domácí slovní zásoby. Podle toho, zda se nové pojmenování realizuje v mezích základní pojmenovací jednotky – slova, či záleží-li jen v nové kombinaci slov v jazyce již existujících, rozlišuje se tvoření nových slov a tvoření pojmenování víceslovných (sdružených).“⁵⁰

Rozlišujeme sdružená pojmenování substantivní povahy, která mohou být tvořena shodným adjektivním přívlastkem a jménem, shodným substantivním přívlastkem a jménem nebo jménem a neshodným přívlastkem (v genitivu, instrumentále či předložkovém pádě). Sdružená pojmenování mohou být také slovesná, utvořená slovesem a předmětem či slovesem a příslovečným určením. Existují také sdružená pojmenování příslovečná. Na rozdíl od slovesných, jmenná a příslovečná sousloví mají pevný pořádek slov. Víceslovná pojmenování jsou ve slangu obecně řídká, jelikož jsou v rozporu s univerbizací, jež je typická pro slang. Nicméně v twirlingové sféře se vyskytuje několik takových slovních spojení, která lze nalézt např. v pravidlech, propozicích, soutěžních řádech a hodnotících listech poroty. Sdružená pojmenování v twirlingovém slangu vznikají především za účelem pojmenování jednotlivých soutěží a disciplín, jedná se ve většině případů o tzv. profesionalismy, které se blíží spisovné češtině.

dvě hůlky (název disciplíny);

dvě tyče (název disciplíny více hovorově);

dvojitý loket (název prvku);

Evropský pohár (mezinárodní soutěž);

grand senior/ka (věková kategorie);

jedna hůlka (název disciplíny);

⁵⁰DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 197.

jedna tyč (název disciplíny více hovorově);
level 1 (výkonnostní zkoušky);
level 2 (výkonnostní zkoušky);
level 3 (výkonnostní zkoušky);
mírně pokročilý (výkonnostní kategorie);
mistrovství Čech (národní soutěž);
mistrovství České republiky (národní soutěž);
mistrovství Evropy (mezinárodní soutěž);
mistrovství oblasti (národní soutěž);
mistrovství světa (mezinárodní soutěž);
Pohár národů (mezinárodní soutěž);
příprava level (výkonnostní zkoušky);
Světový pohár (mezinárodní soutěž);
tři hůlky (název disciplíny);
tři tyče (název disciplíny více hovorově);
twirl boty (speciální twirlingová obuv);
twirl tým (název disciplíny);
umělecké sólo (název disciplíny);
umělecký pár (název disciplíny);
umělecký tým (název disciplíny).

Sdružená pojmenování se do twirlingového slangu dostávají i z angličtiny, viz podkapitola o přejímání slov z cizích jazyků. Užívá se obou slov, jelikož pouhé jedno slovo by nedávalo smysl. Taková pojmenování většinou označují prvky či soutěže.

double fujimi (dvojité fujimi, prvek na loktech);
elbow pop (prvek na loktech);
elephant roll (prvek prováděný bradou a krkem);
European Cup (Evropský pohár);
figure 8 (název prvku);
Grand Prix (mezinárodní soutěž);
grand senior (věková kategorie);
hand roll (název prvku);
head roll (název prvku);

International Cup (Světový pohár);
mental coach (mentální/psychický trenér);
monster roll (název prvku);
multiple baton (disciplína, kde se užívá více náčiní zároveň);
music test (prostorová zkouška hudby a choreografie před soutěží);
Nations Cup (Pohár národů, mezinárodní soutěž);
reverse fujimi (zpětné fujimi, název prvku);
reverse monster roll (zpětný monster roll, název prvku);
reverse neckroll (zpětný neckroll, název prvku);
Show Corp (název skupinové disciplíny, užívá se i rekvizit);
spin double (otočka s dvojitým prvkem);
spin illusion (otočka s podmetenkou);
spin triple (otočka s trojitým prvkem);
Summer Twirl Clinics (letní tábor);
three baton (název disciplíny, kde se užívá tři hůlek zároveň);
two baton (název disciplíny, kde se užívá dvou hůlek zároveň);
two spin double (dvě otočky s dvojitým prvkem);
two spin illusion (dvě otočky s podmetenkou);
Virtual Cup (virtuální online pohár – v době pandemie);
Virtwirl Cup (virtuální online pohár – v době pandemie).

Mezi sdružená pojmenování patří i řada slov z francouzské baletní terminologie, kterou jsme již zmínili v podkategorii přejímek z cizích jazyků:

battements tendus;
demi plié;
échappé sauté;
grand jeté;
grand plié;
changement de pied;
pas de bourrée;
petit jeté;
rond de jambe;
tendus dégagés.

V analyzované slovní zásobě byly vedle sdružených pojmenování zaznamenány také některé frazémy. Jedná se o ustálené spojení minimálně dvou prvků s přeneseným (obrazným) významem. Právě ustálenost je základní podmínkou takových slovních uskupení, projevuje se nezaměnitelností jejich slovního obsazení. Jednotlivá slova ztrácí svůj původní význam a frazeologismus nabývá významu nového. „Je to taková jedinečná ustálená kombinace minimálně dvou prvků, z nichž některý (popř. žádný) nefunguje stejným způsobem v žádné jiné kombinaci nebo více kombinacích, resp. vyskytuje se v takové funkci pouze ve výrazu jediném, popř. několika málo.“⁵¹ F. Čermák v díle *Jazyk a jazykověda* zmiňuje, že pokud se daný výraz analyzuje z hlediska formálního, hovoří se o frazému, z hlediska sémantického zase o idiomu. Frazém a idiom jsou chápány jako synonyma.⁵² „V zásadě však platí, že analyzuje-li se kombinatorický útvar formálně, z hlediska formálních rysů, mluví se o frazému, zatímco analýza sémantická, z hlediska relevantních sémantických rysů, opravňuje užití názvu idiom.“⁵³ Rozlišujeme dvě roviny frazémů, a sice rovinu nevětnou a větnou. Na rovině nevětných slovních kombinací stojí takové frazémy, které netvoří plnohodnotnou větu, tedy přirovnání, rčení, popř. úsloví. Nevětné frazémy bývají vkládány do již hotových vět a bývají ještě gramaticky formovány, ohýbány. Mezi větné frazémy se obvykle řadí přísloví, pranostiky, pořekadla a okřídlená slova. Frazémy se dále rozlišují na slovesné a neslovesné – jak název napovídá, slovesné frazémy obsahují sloveso, neslovesné nikoli. U větných frazémů již nedochází k žádné modifikaci. Rčení se liší od pořekadla tím, že lze volně ohýbat. Úsloví stojí na přechodu mezi rčením a pořekadlem.⁵⁴ Mezi základní znaky frazémů patří ustálenost, vícesložkovost, význam vycházející z celku, metaforičnost či expresivita. Frazémy přispívají k obohacení komunikace a ozvláštnění jazyka. „Z těchto vlastností je nejpodstatnější expresivita, která frazémy odlišuje od ustálených víceslovných pojmenování nefrazeologického typu, a obraznost, která vyžaduje jak při užití, tak při interpretaci složitější způsob myšlení.“⁵⁵

⁵¹ ČERMÁK, František. Frazém a idiom. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online].

⁵² ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. s. 189, 245.

⁵³ ČERMÁK, František. Frazém a idiom. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online].

⁵⁴ ZAORÁLEK, Jaroslav. *Lidová rčení*. s. 7.

⁵⁵ JANOVEC, Ladislav. *Nevětné frazémy v nové slovní zásobě*. s. 147.

V twirlingovém výrazivu byly zaznamenány především frazémy nevětné, poměrně frekventované je spojení substantiva s adjektivem s funkcí intenzifikační:

patřit ke *světové / evropské / české špičce*;

podat *stoprocentní výkon*;

publikum reagovalo *bouřlivým potleskem*.

V twirlingovém lexiku se objevují i obměny obecně známých frazeologických spojení:

mít toho *plné cvičky (zuby)*.

Časté bývá tvoření tzv. frazeologismů verbálních, tedy přenesených ustálených spojení, jejichž základním/klíčovým slovem je verbum. „Rozumějí se jimi vazebná spojení slov, v nichž aspoň jedno slovo ztrácí svůj vlastní význam anebo nabývá významu nového, často přeneseného. Ve slanzích se jich užívá k výstižnému, názornému či aktualizovanému vyjádření nějaké specifické činnosti.“⁵⁶

dostat klepec (být poražen);

dostat nakládačku (být poražen / projít náročným tréninkem);

dostat naloženo (být poražen / projít náročným tréninkem);

jet do hudby (cvičit v souladu s hudbou);

jít dolů (zhoršit se výkonem);

jít na plac (být na řadě na závodech);

mít okno (zapomenout);

nabít si hubu (poučit se);

nechat plíce (těžko udýchat);

zmáčknot soupeře (porazit soupeře);

ztratit nervy (být nervózní).

⁵⁶ HOCHMAN, Petr. *Komunikace rockových hudebníků Lounska a Mostecka* [online]. s. 32.

Na vzniku sportovních frazeologismů mají podíl sportovní komentátoři. Twirling je jedním z estetických sportů, na které se specializuje společnost *BeautySports TV*. Jedná se o organizaci, která zprostředkovává živé komentované přenosy ze soutěží po celé republice. Je to jeden ze způsobů, jak v Česku zpopularizovat baton twirling. Komentátoři těchto vysílání často užívají hodnotících adjektiv či adverbii, jež utvářejí ustálené spojení. Takové frazeologismy jsou typické pro sportovní žurnalistiku, zejména pro její mluvenou podobu.

je talent od přírody;

je želízko v ohni;

patří k české špičce;

podala svůj životní výkon.

Mnoho uvedených frazeologismů se užívá nejen v oblasti twirlingu, nýbrž i v ostatních sportech, tudíž jejich významu porozumí širší okruh lidí, protože není zapotřebí naprostá znalost twirlingu k porozumění, co dané slovní spojení může znamenat.

6.2.4 Odvozování

Druhým způsobem tvoření slangismů je vedle postupu transpozicičního **postup slovotvorný**, jehož nejdůležitějším a nejčetnějším způsobem je v českém jazyce odvozování neboli derivace. Nová slova jsou tvořena na základě jediného fundujícího (základového) pojmenování, a to změnou jeho morfémové stavby. Při odvozování se rozlišuje odvozovací základ a odvozovací formant. Při odvozování slov dochází k rozšíření kmene slova o slovotvorný afix. Je-li afix vpředu (prefix), jedná se o odvozování prefixální, pokud se afix nachází vzadu (sufix), hovoříme o odvozování sufixálním. Kmen může být rozšířen z obou stran zároveň vpředu i vzadu (předponou i příponou). U prefixálního odvozování se nemění slovní druh nově vzniklého slova. „Při odvozování předponovém (prefixálním), prefixaci, se tvaroslovný charakter fundujícího slova nemění, fundované slovo předponové (prefixované) podržuje nejen slovní druh, ale i paradigmatickou příslušnost slova fundujícího (srov. *otec, otce* atd. → *praotec, praotce* atd., *krásný, -á, -é* → *překrásný, -á, -é* atd.); předpona tu vlastně nerozšiřuje pouze kmen, nýbrž celé slovo.“⁵⁷ Slovotvorné předpony spíše obměňují lexikální význam slov, nemění je však po jejich gramatické stránce. Při příponovém (sufixálním) odvozování již dochází k výraznějším změnám. „Při odvozování příponovém (sufixálním), sufixaci, dochází k podstatnější změně fundujícího slova: nejenže se rozšiřuje jeho kmen o sufix, nýbrž slovo dostává i novou tvaroslovnou charakteristiku (paradigmatickou a často i slovnědruhovou příslušnost), a to ve shodě s charakterem připojeného sufixu, popř. s kategoriálním významem fundovaného slova (srov. *ryb(a)* → *ryb-ář, jar(o)* → *jarn(i)* atp.).“⁵⁸ Sufix na rozdíl od prefixu nikdy nevystupuje jako samostatné slovo. „Zatímco prefix sám o sobě formuje slovo jako celek, sufix se připojuje vždy jen k slovnímu základu (kmeni).“⁵⁹ Sufix slovo obvykle zařazuje k slovnímu druhu. Nově utvořená (derivovaná) slova se zařazují do jednotlivých slovotvorných kategorií, které tvoří třídy slov, jež mají stejný vztah k základovému slovu.

⁵⁷ DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 198.

⁵⁸ DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 199.

⁵⁹ DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 199.

5.2.4.1. Odvozování substantiv

Obecně nejčastějším způsobem tvoření podstatných jmen je právě odvozování, zejména příponové (sufixální). Při derivaci podstatných jmen se uplatňují onomaziologické kategorie mutační, transpoziční a modifikační. Odvozená podstatná jména se řadí do různých sémantických a slovotvorných kategorií. V rámci těchto kategorií se mohou slova ještě dělit na: názvy osob (názvy činitelské, konatelské, přechýlené), názvy zvířat se řadí do kategorie nositelů vlastností, která je velmi frekventovaná. V kategorii názvů nositelů vlastností se často uplatňuje univerbizace. Poměrně početné jsou názvy prostředků, častým prostředkem expresivního vyjádření jsou deminutiva, tedy názvy zdobné. Dále se rozlišují názvy míst, dějů, materiálů, obyvatelské, názvy výsledků děje, zveličené názvy (augmentativa), jména hromadná či názvy mláďat.

Některé kategorie jsou více, některé méně produktivní, což dokazuje následující slovotvorná analýza twirlingového výraziva. První kategorií slov tvořených derivací je tzv. kategorie mutační, tzn. proběhla u nich mutace neboli velká významová změna. Základové slovo a slovo z něj utvořené vyjadřují jiné skutečnosti. Odvozeniny mutační kategorie pojmenovávají vždy konkrétní předměty/entity – osoby, zvířata, rostliny a předměty. Názvy činitelské pojmenovávají osoby a zřídka zvířata podle charakteristické činnosti, jsou odvozeny výhradně ze základů slovesných. Fundujícími slovy jsou často přímo slovesa, resp. jejich infinitivní kmen otevřený, méně často např. dějová substantiva. Názvy činitelské se někdy mohou stýkat s názvy konatelskými a názvy nositelů vlastností. „Za činitelské v širším smyslu pokládáme ty názvy, u nichž je význam aktivního původce, iniciátora činnosti převažující, nebo u nichž je vedle jiného významu možný.“⁶⁰ Činitelem mohou být jen živé bytosti a převažují spíše osoby. „Od všech lze tvořit posesiva s výjimkou názvů s příponou *-č(i)*, od většiny adjektiv na *-sk(y) / -ck(y) / -ovsk(y)*, dále abstraktní substantiva příponou *-stv(i)* a omezeně kolektiva příponou *-stv(o)*.“⁶¹ Jak dokládá analýza twirlingového výraziva, naprostá většina názvů činitelských jsou maskulina, rod ženský tvoříme zpravidla přechýlením ze jmen mužského rodu. Nejčastější přípony ženského rodu jmen jsou *-k(a)*, *-kyn(ě)* a *-ic(e)*.

⁶⁰DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 233.

⁶¹DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 234.

Sufixy uplatňované výhradně při derivaci činitelských názvů jsou v našem případě *-c(e)*, *-(e)c*, *-ák*, *-ník*. Přípony *-(e)c* a *-ník* však mohou sloužit např. i k odvozování názvů nositelů vlastností.

Názvy činitelské s domácimi sufixy:

Přípona *-ec* se podle *Mluvnice češtiny* spojuje s koncovkami vzoru *muž*, přičemž fundujícím slovem jsou buď verba, či dějová substantiva. Základová slovesa jsou často nedokonavá. „Slovotvorným základem je jejich infinitivní kmen zavřený: *hud-ec*, *lez-ec*, nebo je jím primární kmen od sloves s infinitivní příponou *-i-*: *věšt-ec*, *chod-ec*, *mlat-ec*; *-e/ě-*: *běž-ec*, *let-ec*, *-a-*: *plav-ec*; *-ova-*: *kup-ec* nebo přítomný kmen sloves vz. *kryje*: *bij-ec*, *lij-ec*, *kuj-ec*.“⁶² K tomuto typu se řadí i názvy složené a odvozené, tzv. derivační kompozita. Takovým příkladem je v twirlingovém výrazivu *horolezec*. Ženská jména tohoto typu se přechylují příponou *-kyn(ě)*, každopádně označení *horolezec* se v twirlingovém prostředí užívá jen v mužském rodě pro pojmenování prvku pro zpevnění těla.

-ec

horolezec (m., od lézt po horách, derivační kompozitum)

U typu *-ník* se sufix pojí s koncovkami rodu mužského životného podle vzoru *pán*. Názvy označují osoby, jen zřídka živočichy. Utváření ženských jmen probíhá připojením přípony *-ic(e)* – *začátečnice*.

-ník

začátečník (m., od dějového substantiva *začátek*)

⁶²DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 239.

Mluvnice češtiny uvádí, že tento typ je velmi málo produktivní a celkový počet názvů tohoto typu je malý. Přípona se pojí opět s koncovkami vzoru *pán*. Přípona *-ák* je pro její hanlivý příznak příznačná pro nespisovné názvy, obzvláště augmentativa.

-ák

zabiják (m., od zabíjet);

zákopák (m., od zakopnout/zakopávat).

U slov s příponou *-ce* je slovotvorným základem infinitivní kmen bez přípony, častěji však substantivum dějové (*vyhrát, výhra* → *výher-ce*). Základ je vždy zakončen souhláskou. Slovo *výherce* je odvozeno od dějového jména *výhra*. Názvy tohoto typu označují výhradně osobní činitele, často se pojí s označením nějaké funkce – např. *porotce* odvozené od dějového jména *porota*. Ženská jména se přechylují příponou *-kyn(ě)* – *porotkyně, výherkyně*.

-ce

porotce (m., od porota);

výherce (m., od výhra).

Názvy konatelské s domácími sufixy:

„Názvy této kategorie pojmenovávají osoby, řidčeji zvířata a rostliny, které vykonávají nějakou činnost spjatou se skutečností, která je vyjádřena podstatným jménem v jejich základu.“⁶³ Názvy konatelské se od činitelských liší v tom, že v základu názvů konatelských není vyjádřena činnost. Pojmenování probíhá podle toho, čeho se činnost týká. Jde tedy o odvozené názvy ze substantiv, desubstantiva. Utvořené názvy konatelské jsou rodu mužského, rod ženský se od nich tvoří přechylováním. Počet formantů je nižší než u názvů činitelských. Mezi hlavní slovotvorné typy patří zejména přípona *-ař*. „Názvy jsou mužského rodu životného s koncovkami měkkého vzoru *muž*.“⁶⁴

⁶³DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 260.

⁶⁴DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 261.

Mluvnice češtiny uvádí, že jednoslabičné, trojslabičné a víceslabičné názvy mívají vždy sufix *-ář*, dvojslabičné mívají *-ář* i *-ář*. V twirlingovém slangu se setkáváme pouze se sufixem *-ář*. Obecně je sufix *-ář/-ář* také významným sufixem univerbizačním. Právě ve slangovém sportovním prostředí je tato přípona velmi produktivní a slova zakončená sufixem *-ář* jsou praktická svou krátkostí. V twirlingu k takovým slovům řadíme následující pojmenování:

-ář

áčkař (m., od závodit v áčku, tzn. ve skupině nejlepších závodníků);

bachař (m., od dávat „bacha“);

běčkař (m., od závodit v béčku);

céčkař (m., od závodit v céčku);

hůlkař (m., od závodit v hůlce);

pomař (m., od závodit v pomech, speciálním náčiní).

Názvy výsledků děje:

„Názvy výsledků děje označují to, co vzniká dějem.“⁶⁵ Tuto kategorii utváří deverbativa. Produktivní jsou především přípony *-ek/-k-* a *-k(a)*. Početné jsou názvy abstraktních výsledků jako je např. *příhláška*. Názvy kategorie se sufixem *-ka* se skloňují podle vzoru *žena*.

-ka

příhláška (f., od přihlásit);

-ce/-ace

nominace (f., od nominovat);

Nulový sufix:

rozštěp (m., od rozštěpit);

výhoz (m., od vyhazovat).

⁶⁵DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 257.

Názvy nositelů vlastností bývají utvářeny ze jmenných základů, často vznikají i v důsledku univerbizace. „Názvy této kategorie pojmenovávají živé bytosti i věci podle vnějšího znaku nebo vnitřních charakteristických rysů chápaných jako vlastnost.“⁶⁶ Slova této kategorie jsou odvozena od přídavných jmen. V případě twirlingu sem spadají pojmenování *placka* (dostat tělo do placaté pozice) a *světák* (světová soutěž). Podle *Mluvnice češtiny* jsou u tohoto typu nejproduktivnějšími příponami obecně u maskulin *-(e)c*, *-ík*, *-(e)k*, *-ák*, *-áč*, u feminin *-ic(e)*, *-nic(e)*, *-k(a)*, *-in(a)* a u neuter *-č(e)*. V analyzované twirlingové slovní zásobě se setkáváme se sufikem -ák (*světák*) u rodu mužského a *-ka* (*placka*) u rodu ženského. Názvy se skloňují podle vzoru *hrad* a *žena*. Adjektiva odvozená od jiných adjektiv, numerálií či adverbíí tvoří základ pojmenování *dvoják*, *troják*, *šesterák*.

-ák

dvoják (m., název prvku, dvojitá otočka);

světák (m., od světový);

šesterák (m., název prvku);

troják (m., název prvku, trojitá otočka).

Sufix *-ka* se spojuje s koncovkami vzoru *žena* a tyto názvy označují především věci. I zde se tento sufix uplatňuje při procesu univerbizace (placatá medaile → *placka*). Slovo *placka* má ve sportovní sféře dvojitý význam – může se jednat o gymnastický prvek, ale i o medaili. V obou případech jde o odvozeninu z přídavného jména.

-ka

placka (f., od placatý, gymnastický prvek/medaile)

⁶⁶DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 266.

Další kategorií je kategorie transpoziční, kde se transpozicí mění slovní druh základového slova, jeho lexikální význam však zůstává stejný. Odvozeniny kategorie transpoziční pojmenovávají abstrakta, vlastnosti a děje.

Názvy dějů s domácimi sufixy:

Názvy vyjadřují děj ve formě podstatného jména. Základem těchto slov jsou slovesa bez ohledu na to, zda jsou dokonavá či nedokonavá. Jednotlivé formanty řadí názvy k mužskému, ženskému a střednímu rodu, nejvíce slov vzniká v rodě ženském. Typ *-čka/ka* je velmi produktivní. Podle *Mluvnice češtiny* většina názvů označuje rovněž výsledky děje a prostředky a přesné rozlišení není možné, jelikož se tyto tři kategorie prostupují. Např. slovo *přihláška* by se dalo klasifikovat jako výsledek děje, ale i jako samotný název děje. Některé názvy jako *piplačka* mají expresivní příznak a stojí velmi často za hranicí spisovného jazyka. Slovo *piplačka* ovšem proniká i do běžné mluvy, tudíž mu opět rozumí i lidé mimo twirlingové prostředí. Některé názvy mohou být homonymní s názvy prostředků – např. *houpačka*. Slova tohoto typu jsou ženského rodu a skloňují se podle vzoru *žena*.

-čka/-ka/-vka

houpačka (od houpat);

omotávka (od omotat, omotávat);

otočka (od otočit);

piplačka (od piplat);

přihláška (od přihlásit);

točka (od otočit/točit);

zvedačka (od zvedat).

Substantiva verbální s formantem *-n(i)*, *-t(i)* jsou nejproduktivnějším typem dějových názvů. Ačkoli se tato podstatná jména běžně v twirlingu užívají, svou podobou se blíží spíše spisovné češtině. Podstatná jména slovesná zachovávají vid nejzřetelněji ze všech dějových názvů. Všechna tato slova jsou středního rodu (vzor *stavení*).

-ní

falšování (od falšovat);

fejkování (od fejkovat ← fejk);

flitrování (od flitrovat ← flitr);

houpání (od houpat);

mixování (od mixovat);

protahování (od protahovat);

soustředění (od soustředit);

točení (od točit);

trénování (od trénovat);

vystoupení (od vystoupit);

žonglování (od žonglovat).

Názvy dějů s cizími sufixy (z angl.):

„Za slovtvorně dějové považujeme především ty cizí názvy, k nimž existuje i příslušné přejaté sloveso.“⁶⁷ Radíme sem např. *trénovat – trénink*. Uplatňuje se přípona *-ink* (z angl. *-ing*) pro název sportovní činnosti. Patří sem také z francouzštiny přejaté nesklonné slovo středního rodu *defilé*.

-ink

trénink (m., od trénovat, angl. *training*);

⁶⁷DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 295.

-é

defilé (n., slavnostní průvod, z fr.).

Názvy vlastností s domácimi sufixy:

„Názvy vlastností vyjadřují vlastnost jako jev o sobě formou substantiv. Vzhledem k abstraktní povaze nemají v základním významu plurálové tvary: *mladost*, *čistota*, *bohatství*.“⁶⁸ Základová slova jsou vždy přídavná jména, zejména kvalitativní. Velmi produktivní jsou formanty *-ost* a *-stv(i)/-ctv(i)*. Přípona *-ost* je jednou z nejproduktivnějších přípon vůbec. Slova zakončená sufixem *-ost* jsou ženského rodu a skloňují se podle vzoru *kost*. Základová adjektiva jsou většinou typu tvrdého. Význam adjektiva a substantiva bývá totožný.

-ost

obratnost (od *obratný*);

ohebnost (od *ohebný*);

připravenost (od *připravený*);

rychlost (od *rychlý*);

výkonnost (od *výkonný*);

vytrvalost (od *vytrvalý*).

Slova se sufixem *-ství* se skloňují podle vzoru *stavení* (rod střední).

-ství

prvenství (od *první*);

-ka

drátěnka (od *drátěný*).

⁶⁸DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 295.

V rámci kategorie transpoziční lze klasifikovat ještě jednu skupinku slov, a sice substantiv utvořených z citoslovcí. Jedná se o podstatná jména, která byla utvořena od jistého zvuku. Takové slovo bylo ale v analyzované slovní zásobě zaznamenáno jen jedno – *pampy*. Jedná se o prvek prováděný lokty, kdy se název odvozuje od zvuku, který na lokti vytváří náčíní.

Poslední kategorií v odvozování substantiv je kategorie modifikační, kde slovo utvořené získává jen určitý příznak. Do modifikační kategorie obecně spadají deminutiva (zdrobněliny), augmentativa (zveličené názvy), jména hromadná, názvy přechýlené či názvy mláďat. Dochází k malé významové změně, pouhé obměně. V twirlingovém slangu se užívá především zdrobnělin (*čertík, flípek, koučik, krabička*), zveličených názvů (*drďas, šéfis, šmeťas, tréñas*) a názvů přechýlených (*juniorka, seniorka, twirlerka*). Při tvorbě zdrobnělin je vždy zachován rod substantiva. Zdrobněliny se mohou utvářet ve všech rodech. U rodu mužského jsou produktivní přípony *-ek, -k, -ík*, v ženském rodě *-k(a)* a v rodě středním *-k(o)*. U některých substantiv lze rozlišit dva stupně zdrobňování – např. *ryba* → *rybka* → *rybička*. U jiných slov existuje jen jeden stupeň (*motýl* → *motýlek*).

Názvy zdrobnělé (deminutiva) s domácími sufixy:

Maskulina

-ek

bobek (*bob* → *bobek*);

flípek (*flip* → *flípek*);

motýlek (*motýl* → *motýlek*);

-ík

čertík (*čert* → *čertík*);

koučik (*kouč* → *koučik*);

šéfik (*šéf* → *šéfik*);

Feminina:

Deminutivní příponou 1. stupně ženského rodu je *-k(a)*. Tato slova se skloňují podle vzoru *žena*.

-ka/-ička

hůlka (*hůl* → *hůlka*);

pérka (*péra* → *pérka*);

pírka (*péra* → *pírka*; zde dochází k úženi vokálu „é“ v „í“);

tyčka (*tyč* → *tyčka*);

Deminutivní příponou 2. stupně je *-ičk(a)*.

-ička

hůlčička (*hůl* → *hůlka* → *hůlčička*, ze sekundárního kmene);

kondička (*kondice* → *kondička*, z primárního kmene);

krabička (*krabice* → *krabička*, z primárního kmene);⁶⁹

rybička (*ryba* → *rybka* → *rybička*, ze sekundárního kmene);

Neutra:

Příponou 1. stupně je *-k(o)*. Slova se skloňují podle vzoru *město*. Krátké samohlásky se často dlouží.

-ko/-ičko

bodýčko (*body* → *bodýčko*, připojí se sufix *a* prodlouží koncový vokál);

plíečko (*plié* → *plíečko*);

áčko (*A/á* → *áčko*);

béčko (*B/bé* → *béčko*);

⁶⁹ Fr. Štícha a kol. (2018) uvádí, že koncový sufix *-ice* se při deminuci odsouvá a sufix *-ička* se připojuje k redukovanému substantivnímu kmeni (*Velká akademická gramatika spisovné češtiny, I. Morfologie: Druhy slov/ Tvoření slov, Část 1*).

céčko (C/cé → céčko);

ičko (I/i → íčko);

účko (U/ú → účko);

véčko (V/vé → véčko);

wéčko (W/wé → wéčko);

zetko (Z/zet → zetko).

Mluvnice češtiny uvádí, že nejpočetnější skupinou zdobnělin jsou obecně deminutiva rodu mužského, naopak nejmenší skupinu tvoří zdobněliny rodu středního. V analyzované slovní zásobě twirlingového sportu je nejvíce zastoupen právě rod střední. „Nejhojněji se zdobňují názvy konkrétních věcí. Nezdobňují se názvy odborné. Nejpočetnější jsou deminutiva od maskulin, méně početná od feminin a nejméně početná od neuter.“⁷⁰

Názvy zveličelé (augmentativa) mají vždy expresivní příznak, obvykle pejorativní. Nejčastější příponou je:

-as

drd'as (drdol → drd'as);

šmeťas (šmetrlink → šmeťas);

tréñas (trenér → tréñas / trénink → tréñas);

-is

šéfis (šéf → šéfis);

-ouš

treňouš (trenér → treňouš);

⁷⁰DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov.* s. 301.

-ál

trénál (trénink → trénál);

trenál (trénink → trenál).

Pojmy *hůl* a *tyč* s nulovým sufixem slouží k pejorativnímu označení hlavního náčiní. Od těchto slov jsou modifikací odvozena mírnější označení *hůlka* a *tyčka* připojením sufixu *-ka*. Twirleři používají název *hůlka*, slovo *tyčka* nemají ve vztahu k pojmenování náčiní obvykle rádi. Užije-li někdo označení *tyčka*, svědčí to o jeho neznalosti pojmu *hůlka*. Mezi další augmentativa patří označení některých disciplín – *jedna tyč, dvě tyče, tři tyče*.

Názvy přechýlené vznikají tvořením ženských protějšků k mužským jménům, výjimečně vznikají tvořením mužského protějšku k ženskému jménu. Přechylování se přezdívá *moce*.⁷¹ Přechylují se především názvy osob, méně názvy zvířat. Rozlišují se dva typy přechýlených názvů, a sice názvy odvozené z plného kmene (*áčkař-ka, choreograf-ka, junior-ka*) a názvy odvozené z kmene primárního (*účast-ník – účast-nice, porot-ce – porot-kyně*). Produktivními příponami jsou *-k(a), -yn(ě)/-kyn(ě)* a *-ic(e)*. „V druhém případě tvořívají obě přípony, maskulin a feminin, vázané dvojice: *-ník/nic(e), -ce/-kyn(ě)* apod., připínané k primárnímu kmeni.“⁷²

Do první skupiny slov odvozených z plného kmene patří:

-ka

áčkařka (áčkař → áčkař-ka);

běčkařka (běčkař → běčkař-ka);

céčkařka (céčkař → céčkař-ka);

duistka (duista → duist-ka);

grand seniorka (grand senior → grand senior-ka);

choreografka (choreograf → choreograf-ka);

⁷¹DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 304.

⁷²DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 304.

*junior*ka (*junior* → *junior-ka*);

*kadet*ka (*kadet* → *kadet-ka*);

*lektor*ka (*lektor* → *lektor-ka*);

*littlekadet*ka (*littlekadet* → *littlekadet-ka*);

*preteen*ka (*preteen* → *preteen-ka*);

*prezident*ka (*prezident* → *prezident-ka*);

*senior*ka (*senior* → *senior-ka*);

*sólista*ka (*sólista* → *sólist-ka*)

*trenér*ka (*trenér* → *trenér-ka*);

*twirler*ka (*twirler* → *twirler-ka*);

-yně/-kyně

mistryně (*mistr* → *mistr-yně*).

Do skupiny slov odvozených z primárního kmene řadíme:

-ice

účastnice (*účast-ník* → *účast-nice*);

začátečnice (*začáteč-ník* → *začáteč-nice*);

závodnice (*závod-ník* → *závod-nice*);

-yně/-kyně

porotkyně (*porot-ce* → *porot-kyně*).

Neproduktivní je případ opačného přechylování, tedy utváření mužských jmen od ženských – např. *žába* – *žabák* (název prvku).

Řada prvků byla odvozena přímo z vlastních jmen světoznámých elitních závodníků, často mistrů světa v twirlingu:

fujimi (prvek na loktech, odvozeno od Američanky Kathy Fujimi);

Keisuke (název prvku, odvozeno od Japonce a několikanásobného mistra světa Keisuke Komady);

Lucero (prvek na loktech, odvozeno od Američanky Annetty Lucero);

Lucero roll (název prvku, odvozeno od Američanky Annetty Lucero);

Singer (název prvku, odvozeno od Američanky Stacy Singer);

Singer roll (název prvku, odvozeno od Američanky Stacy Singer);

Tachibana (název prvku, odvozeno od Japonky Chiharu Tachibana).

Pojmenování některých prvků podle amerických a japonských twirlerů svědčí o kořenech tohoto sportu ve světě. Právě Japonci a Američané patří mezi světovou špičku. Zajímavostí je, že zatímco u výrazů *Keisuke*, *Lucero*, *Lucero roll*, *Singer*, *Singer roll* a *Tachibana* se na začátku píše vždy velké písmeno, slovo *fujimi* se v twirlingové sféře zapisuje s malým počátečním písmenem (viz pravidla, soutěžní řady, hodnocení porotců). Speciálním slangovým slovem je *Kamaleon*, což je název značky pro barevné hůlky vyráběné v Itálii ve spolupráci s americkou firmou.

Z celkového pohledu na tvoření substantiv derivací je patrné, že inventář odvozovacích přípon není velký, vyskytuje se tu menší množství přípon, než je tomu u odvození celonárodního lexika. Ze všech přípon, jimiž disponuje národní jazyk, jsou v tomto případě nejproduktivnější sufixy *-ka*, *-ák*, *-ař/-ář*, *-ní*. Velmi často tyto přípony slouží univerbizovanému pojmenování, kterého se v twirlingovém lexiku čteně užívá, je tedy dokladem unifikačních tendencí, jež jsou příznačné pro mluvený jazyk.

5.2.4.2. Odvozování adjektiv

Adjektiv je v twirlingovém výrazivu podstatně méně než substantiv. U adjektiv se realizují všechny onomaziologické kategorie – mutační, modifikační a transpoziční. Nejvýraznější je u odvozování přídavných jmen kategorie mutační.

První skupinu zde podle dělení akademické *Mluvnice češtiny* tvoří adjektiva odvozená od sloves. Do kategorie transpoziční patří slovesná (verbální) adjektiva. Taková adjektiva zachovávají slovesný rod i vid. Jedná se o adjektiva citově nezabarvená, neexpresivní. Verbální adjektiva lze rozčlenit na několik typů. Prvním typem jsou aktivní verbální adjektiva pro současný děj (typ „*dělající*“). Odvozovací základ tvoří přítomný kmen slovesa. „Formant je tvořen komplexním sufixem a morfológickou charakteristikou vzoru *jarní*.“⁷³ Variantní podoby jsou *-ou-c(i)*, *-í-c(i)*, *-ejí-c(i)*, *-ají-c(i)*. Tato přídavná jména se tvoří pouze ze sloves nedokonavých, konkrétně z tvarů přechodníku přítomného.

Aktivní verbální adjektiva pro současný děj s domácími sufixy:

-ící

Typ „mázat“:

blejskající (od *blejskat*, *blejskajíc*);

cinkající (od *cinkat*, *cinkajíc*);

Typ „kupovat“:

falšující (od *falšovat*, *falšujíc*);

fejkující (od *fejkovat*, *fejkujíc*);

finišující (od *finišovat*, *finišujíc*).

⁷³DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 322.

Dalším typem jsou aktivní verbální adjektiva pro předcházející děj (typy „*udělavší*“, „*přišlý*“). Tento typ ovšem není v twirlingovém lexiku zastoupen. Dále sem patří i pasivní verbální adjektiva. „Tvoří se z trpného přičestí sloves tím, že k jeho tvaroslovnému kmenu minulému přistupuje morfologická charakteristika vzoru *mladý*, jde o typ konverzní.“⁷⁴ Tato adjektiva mají zakončení *-n(y)/-t(y)*. Přídavná jména rezultativní pasivní vyjadřují vlastnost plynoucí ze zasažení dějem, tvoří se adjektivizací přičestí trpných koncovkami *-ý, -á, -é*.

Pasivní verbální adjektiva s domácimi sufixy:

-ný

Typ „kupovat“:

falšovaný (od *falšovat, falšován*);

fejkovaný (od *fejkovat, fejkován*);

slajdovaný (od *slajdovat, slajdován*, z anglického *slide*);

Typ „prosit“:

nabušený (od *nabušit, nabušen*);

Typ „dělat“:

našlapaný (od *našlapat, našlapán*).

Do kategorie mutační se řadí adjektiva pasivní možnosti (nemožnosti). „Adjektiva této kategorie pojmenovávají dějové vlastnosti, jimiž se určovaná substance charakterizuje jako možný (nemožný) objekt děje pojmenovaného základem příslušného adjektiva.“⁷⁵ Tuto slovtvornou kategorii tvoří typ se sufixem *-teln(y)*. Z pozitivních adjektiv této kategorie se utváří záporné protějšky připojením prefixu *ne-*. Adjektiva s formantem *-teln(y)* mohou vytvářet vidové dvojice, u adjektiv motivovaných sloves 4. třídy však existuje jen tvar motivovaný slovesem dokonavým (*neporazitelný, neunavitelný*).

⁷⁴DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 325.

⁷⁵DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 339.

Adjektiva pasivní nemožnosti:

-telný

neporazitelný (od *porazit*);

neunavitelný (od *unavit*).

Druhou skupinu podle dělení akademické *Mluvnice češtiny* tvoří adjektiva odvozená z podstatných jmen. Velmi rozsáhlou a produktivní podkategorii mutačního typu představují vztahová přídavná jména. Mezi produktivní přípony patří obecně *-ov(y)*, *-n(i)*, *-n(y)*, *-sk(y)/-ck(y)*. Slova zakončená sufixem *-ov(y)* se skloňují podle vzoru *mladý*. Sufixu *-ov(y)* se užívá mimo jiné právě k pojmenování názvů sportů, her a tanců, zejména přejatých výrazů.⁷⁶ „Také kmeny zakončené na *-g* jednoznačně preferují příponu *-ov(y)*, např. *ligový*, *slangový*, tak zvláště všechna jména na *-ing* (*pudingový*).“⁷⁷

-ový

twirlingový (*twirling* → *twirling-ový*);

-ní

horizontální (*horizontál-a* → *horizontál-ní*);

vertikální (*vertikál-a* → *vertikál-ní*).

5.2.4.3. Odvozování verb

Odvozování sloves probíhá obdobným způsobem jako odvozování substantiv – pomocí předpon, přípon či smíšeně. V porovnání se slangovými podstatnými jmény jsou slovesa zastoupena méně. Za typ odvozování lze považovat i reflexivizaci, tj. přidání reflexivního morfému *se/si* ke slovesu. Slovesa vznikají velmi často užitím kmenotvorných přípon *-ova-* nebo *-i-*. Při derivaci verb rozlišujeme čtyři pojmenovací kategorie – kategorii mutační, transpoziční, modifikační a reprodukční. Kategorii reprodukční lze nalézt pouze u verb. U sloves je kategorie mutační zastoupena odvozeninami od substantiv, adjektiv a adverbíí.

⁷⁶DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 354.

⁷⁷DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 355.

V případě odvozenin od substantiv jsou odvozovacími základy substantiva označující osoby, zvířata, neživé předměty či jevy, vznikají desubstantiva.

Slovesa lze dále rozdělit do dalších typů. Velmi produktivní je kategorie modifikační, kam spadají odvozeniny ze sloves. Do kategorie reprodukční patří odvozeniny od zájmen a citoslovcí.⁷⁸ V případě twirlingového slangu se nejvíce uplatňuje sufix *-ova-* a typ „tvořit, vytvořit, dělat, udělat to, co je vyjádřeno základovým podstatným jménem, nějakou činností“.

Prvním typem kategorie mutační jsou slovesa odvozená ze substantiv. Taková slovesa označují děj ve vztahu k nějaké substanci. „Na rozdíl od odvozování sloves předponami mění se tu přirozeně i gramatická charakteristika základového slova, k níž často přistupují i morfonologické alternace kmene.“⁷⁹ Odvozovací základy desubstantivních sloves označují osoby a jiné živé bytosti, nebo neživý předmět či jev. V twirlingovém lexiku jsou zastoupena zejména slovesa od názvů neživých předmětů, věcí a jevů. Tato slovesa se odvozují stejným způsobem od základů rodu mužského, ženského i středního. V našem případě jsou však všechna slovesa tohoto typu odvozena od substantiv mužského rodu. Nejproduktivnějšími formanty jsou *-ova(t)* a *-i(t)*. Následná analýza zaznamenává velké množství sloves utvořených formantem *-ova(t)*, avšak formant *-i(t)* se v twirlingové sféře příliš nevyskytuje. Následující slovesa spadají pod typ „činit, učinit něco tím, co vyjadřuje základové podstatné jméno“.

-ova(t)

brejkovat (od *brejk*, m., angl. *break*);

čenzovat (od *čenz*, m., angl. *change*);

dropovat (m., od angl. *drop*);

fejkovat (od *fejk*, m., angl. *fake*);

finišovat (od *finiš*, m., angl. *finish*);

flipovat (od *flip*, m.);

kečovat (od *keč*, m., angl. *catch*);

mixovat (od *mix*, m.);

⁷⁸DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 387.

⁷⁹DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 406.

rollsovat (od *rolls*, m.);

slidovat/slajdovat (od *slajd*, m. angl. *slide*);

tossovat (od *toss* – výhoz, m.).

Sloveso *tejpovat* (od *tejp*, m., angl. *tape*) bylo utvořeno ve významu „užívat věci jako nástroje či prostředku“. Odvozovacími základy nemusí být pouze slova domácí (*porotce*, m. → *porotcovat*), nýbrž i přejatá. Téměř všechna výše zmíněná slovesa pochází z anglických substantiv. Ve většině případů se ujala výslovnostní podoba podstatného jména, ze kterého vzniklo sloveso přidáním sufixu *-ova(t)* (*tejp+ovat* → *tejpovat*; *slajd+ovat* → *slajdovat*). Sufix *-ova-* je nejčastějším sufixem, jímž se do českého slovotvorného a tvaroslovného systému adaptují přejaté lexikální jednotky. Do kategorie mutační spadají rovněž verba, jež byla odvozena od adjektiv. Taková slovesa pojmenovávají slovesný děj na základě vlastnosti. Může se jednat o vlastnost nositele stavu či děje, ale i o vlastnost předmětu. Verba odvozená z adjektiv mohou pojmenovávat také vlastnosti pacientu děje. Rozlišujeme tedy slovesa s významem stavu a jeho změny a slovesa činnostní.⁸⁰ Slovesa činnostní nejsou v twirlingovém slovníku zastoupena vůbec. Mezi další desubstantivní slovesa patří verba s formantem *-i(t)*, v twirlingovém slangu se jedná např. o sloveso (*roz*)*bombit*.

-i(t)

(*roz*)*bombit* (od *bomba*, f., „podat skvělý výkon“ na soutěžní ploše).

Další kategorií je kategorie modifikační, do které řadíme verba odvozená od verb („vnitroslovesné“ odvozování), kdy se k významu základového slovesa přidává určitý příznak, který obměňuje, modifikuje děj. V rámci modifikace je třeba zmínit předponové odvozování (prefixaci), které se v twirlingovém výrazivu, byť v omezené míře vyskytuje. Obecně je předponové odvozování nejproduktivnější a nejfrekventovanější způsob tvoření sloves, není tedy divu, že i tento typ derivace je zde zastoupen, ačkoli se v analyzovaném lexiku nevyskytuje velké množství verb.

⁸⁰DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 413.

„Jeho podstata spočívá v tom, že se před základové slovo předdráží slovtvorný morfém – předpona, která obměňuje lexikální význam základového slova, ale jeho gramatický charakter v podstatě nezasahuje, nemění zásadně jeho mluvnické významy (s výjimkou slovesného vidu, jehož postavení je mezi mluvnickými významy specifické) ani jeho paradigmaticku.“⁸¹

Prefixací mohou být utvářena slovesa ze sloves (kategorie modifikační), význam slovesa je tedy pouze obměněn. V twirlingovém výrazivu se nejvíce vyskytují prefixy *roz-*, *vy-* a *z-*.

roz-

rozhodit (od *hodit*);

rozjet (od *jet*);

vy-

vycvaknout (od *cvaknout*);

z-

zmáčknout (od *máčknout*).

Zaznamenat lze také zápornou předponu *ne-*. „Samostatné postavení mezi předponami má záporná předpona *ne-*, která existuje i v slovnědruhovém platnosti záporné částice. Od sloves kladných se předponou *ne-* tvoří záporná slovesa prakticky bez omezení.“⁸²

ne-

necinkat;

necinknout.

„Výsledkem modifikace lexikální jsou slovesa zdobnělá a úsilná, výsledkem modifikace lexikálně gramatické příznakové slovesné podoby vidu a dějového způsobu.“⁸³

⁸¹ DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfejmika, tvoření slov*. s. 387.

⁸² DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfejmika, tvoření slov*. s. 388.

⁸³ DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfejmika, tvoření slov*. s. 417.

Mezi slovesa, u nichž během derivačního procesu došlo k lexikální modifikaci, řadíme obecně deminutiva a intenziva, tedy slovesa zdobnělá a úsilná. Taková slovesa se ale v twirlingovém prostředí spíše neužívají. Výsledkem lexikálně gramatické modifikace slovesného děje bývá perfektivizace prostých sloves nedokonavých a tvoření sloves násobených od základových sloves nenásobených. Oba zmíněné jevy lze v twirlingovém prostředí zaznamenat. V případě twirlingového lexika dochází u všech pozorovaných sloves ke změně slovesného vidu.

Perfektivizace prostých sloves nedokonavých s domácím sufixem (slovesa okamžitá / momentální):

-nout

blejsknout se (od *blejskat*);

brejknout (od *brejkovat*, z angl. *brejk/break*, tzn. zastavení pohybu náčiní);

cinknout (od *cinkat*);

čenžnout (od *čenžovat*, z angl. *čenž/change*, tzn. výměna, vyměnit, změnit);

dropnout (od *dropovat*, z angl. *drop*, tzn. pád);

kečnout (od *kečovat*, z angl. *keč/catch*, tzn. úchyt, chytit);

klapnout (od *klapat*);

kousnout se (od *kousat*);

mixnout (od *mixovat*);

necinknout (od *necinkat*);

(z)máčknout (od *mačkat*).

U slovesa *máčknout* došlo ke změně z vidu nedokonavého na dokonavý už sufixací pomocí *-nout*.

Tvoření sloves násobených od základových sloves nenásobených s domácím sufixem

(slovesa opěťovací = iterativa):

-at

blejskat (k *blejsknout*);

cvakat (k *cvaknout*);

kousat (ke *kousnout*);

mačkat (k *máčknout*);

necinkat (k *necinknout*).

Některá slovesa řadíme do tzv. kategorie reprodukční. Jedná se o slovesa odvozená od citoslovcí utvořená sufixem *-a(t)* – *cink-at* (k *cinknout*) a *klap-at* (ke *klapnout*). Slovesa citoslovečného původu reprezentují typ obecně velmi produktivního odvozování, což dokládají příklady *cinkat* a *klapat*.

Dalším typem odvozování sloves vedle předponového, příponového a smíšeného odvozování je tzv. reflexivizace, kdy dochází k rozšíření slova o reflexivní morfém *se*, *si*, vznikají tzv. zvrtná slovesa (*kousnout* → *kousnout se*). „Reflexivizací se rozumí takové odvozování, při němž je slovotvorným formantem volný morfém *se*, resp. *si*, tradičně, ale bez zřetele k jeho polyfunkčnosti nazývaný reflexivním neboli zvrtným zájmenem.“⁸⁴ Reflexivní formanty se uplatňují samostatně, nebo jako spoluformanty. Jako spoluformant může působit i postup opačný, tzv. dereflexivizace, postup inverzní (*rozjet se* → *rozjet*). Reflexivizace se může kombinovat i s ostatními způsoby odvozování, např. s prefixací (*vycvaknout se*), sufixací či smíšeným odvozováním. Při slovotvorné reflexivizaci může docházet k sémantickým posunům. Mezi slovesem reflexivizovaným a základovým nemusí být rozdíl, ale u některých je významový rozdíl zřetelný. V analyzované slovní zásobě se mohou lehce lišit významy slov *rozjet* a *rozjet se*, přičemž sloveso *rozjet* může odkazovat např. k zahájení nějaké činnosti v twirlingové sféře – např. *rozjet* byznys ve sportovním prostředí. Na druhou stranu sloveso *rozjet se* bývá užíváno ve vztahu k výkonu na soutěžní ploše. V twirlingu se objevují spíše slovesa s reflexivním formantem *se*.

blejskat se (*blejskat+se* → *blejskat se*);

⁸⁴DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 424.

blejsknout se (*blejsknout+se* → *blejsknout se*);
kousnout se (*kousnout+se* → *kousnout se*);
rozjet se (*rozjet+se* → *rozjet se*);
vycvaknout se (*vycvaknout+se* → *vycvaknout se*).

Slovesa *rozjet se* a *vycvaknout se* byla odvozena volným morfémem *se* a zároveň také předponou *roz-* a *vy-*. Pověštinou se tak odvozují dokonavá slovesa od sloves nedokonavých, ale ve slangu to neplatí všeobecně (*cvaknout*, dok. - *vycvaknout se*, dok.). Rozlišují se dvě skupiny formantů, a sice vlastní složené formanty, v nichž se předpona v daném významu vyskytuje pouze ve spojení s reflexivním *se* (*projít se*), a formanty, v nichž *se* značí bezpředmětovost.⁸⁵ „Prefixální tvoření sloves dokonavých má vesměs za následek přechod sloves bezpředmětových k předmětovým, např. *pracovat* → *vypracovat něco*, resp. zánik možnosti užití slovesa jako bezpředmětového, např. *číst*, *něco* → *přečíst*, *dočíst něco*. V případě, že odvozené sloveso má nadále zůstat bezpředmětovým, tj. vyjadřovat děj omezený na pouhého konatele, signalizuje to reflexivní morfém.“⁸⁶

V *Mluvnici češtiny* autoři konstatují, že ke tvoření zcela nových slov dochází v jazyce zřídka. Slovtvorba není pouze o prvotvoření slov, časté je také opakované tvoření, reprodukce slov. „Tvořením slov tedy rozumíme nejen proces prvotvoření, ražení nového slova, nýbrž i proces (věrné nebo obměněné) reprodukce této činnosti, jeho opakovaného tvoření.“⁸⁷

⁸⁵DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 430.

⁸⁶DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 430.

⁸⁷DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 197.

6.2.5 Skládání

Dalším slovotvorným způsobem je skládání (kompozice), jež může probíhat třemi způsoby – čistou kompozicí, kompozičně-derivačním způsobem a spřahováním (juxtapozicí) většinou dvou komponentů. Většina složených slangových pojmenování z twirlingového prostředí vznikla čistou kompozicí. V analyzované slovní zásobě jsou však zastoupena i kompozita vzniklá spřahováním či kompozičně-derivačním způsobem. Složená slova bývají v českém jazyce klasifikována podle řady hledisek, mezi která patří již zmíněný slovotvorný způsob, slovní druh a další. Co se týče slovního druhu, nejčastěji vznikají skládáním především substantiva a adjektiva, což potvrzuje analýza slovní zásoby twirlingového výraziva. Kompozita mohou být rovněž číslovky a slovesa, taková slova se ale v twirlingu nevyskytují. Dále bývá posuzována onomaziologická povaha vztahu mezi jednotlivými členy dané složeniny. Takový vztah může být buď nezávislý (souřadný), nebo závislý (podřadný). Členy složeniny ve vztahu nezávislém mají rovnocennou syntaktickou hodnotu a totožnou sémantickou platnost, mohou a nemusí obsahovat spojovník. Liší se ale gramaticky, protože jen zadní člen nese celkovou morfologickou charakteristiku kompozita. Složená slova utvořená tímto způsobem se nazývají koordinativa. U složenin se vztahem závislým vždy jeden člen blíže určuje člen druhý, který je mu nadřazen. Koncový člen je blíže určen členem prvním, druhý člen je podřízen jak po stránce sémantické, tak syntaktické. Složená slova tohoto typu se označují jako determinativa. U determinativ se dále sleduje pořadí členu určujícího a určovaného. Skládáním dvou a více komponentů se tvoří pojmenování s novým sémantickým obsahem. Obsah jednoho členu může být rozvíjen obsahem členu druhého, v takovém případě dochází k obměně sémantického obsahu. Takové složeniny se nazývají modifikační. Mohou také vznikat složeniny mutační, kdy dochází ke změně (mutaci) výsledného obsahu. Slovní druh fundujícího slova prvního členu umožňuje vymezit základní slovotvorné typy složenin. Mezi další hlediska, která se posuzují u složenin, patří původ fundujících slov členů kompozita, lexikálně sémantický obsah složeniny a neodvozenost či odvozenost zadních členů čistých kompozit.⁸⁸

⁸⁸DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 453.

V twirlingové slovní zásobě jsou skládáním utvořena především podstatná jména, výjimečně adjektiva. Slovesa ani příslovce nebyla zaznamenána, pozornost budeme proto věnovat především substantivům a okrajově adjektivům.

Čistá (vlastní) kompozice je druh skládání, kdy se první a druhý komponent spojuje spojovacím vokálem, tzv. interfixem. Zadní členy takových slov mohou existovat jako samostatná slova. O determinaci se hovoří v případě, kdy je zadní člen blíže určován členem předním. Mezi nejčastější spojovací morfy patří *-o-*, *-i-*, *-e-*, případně spojovací morf chybí (bývá použit nulový morf). Podle povahy předního členu rozlišujeme podle *Mluvnice češtiny* šest slovotvorných typů modifikačních determinativ: s předním členem adjektivním (typ „*černozem*“), substantivním (typ „*vzduchod*“), numerálním (typ „*prvočíslo*“), pronominálním (typ „*samochvála*“), verbálním (typ „*svítiplyn*“) a adverbialním (typ „*mnohočlen*“). Mutační determinativa mohou mít přední člen adjektivní (typ „*nízkokmen*“), numerální (typ „*čtvrthodina*“) či verbální (typ „*kazisvět*“). Koordinace nastává v případě, kdy obsahový poměr obou členů ve složenině je souřadný. Příkladem čisté kompozice (konkrétně determinace) jsou složeniny anglického původu – *littlekadet*, *miniformace* a *twirlstar*. U všech těchto kompozit vyskytujících se v twirlingové sportovní sféře může zadní člen (substantivum) existovat jako samostatné slovo (*kadet*, *formace*, *star*) a v rámci složeniny je blíže determinován předním členem adjektivní povahy (*little*, *mini*, *twirl*). Patrný je i původ těchto slov, jedná se o anglicismy. U všech uvedených slov chybí spojovací morf.

Smíšený způsob kompozičně-derivační již vytváří složeniny odvozené. Jedná se o mutaci, tedy změnu významu. Zadní členy takových složenin nemohou existovat samostatně. Základ těchto kompozit tvoří syntagmata a podle jejich povahy se vymezují dvě kategorie mutačních determinativ, a sice složená substantiva z verbálních a atributivních syntagmat. „Základem těchto kompozit jsou syntagmata, která se v procesu derivace (ať už jde o sufixaci či bezafixální derivaci) za pomoci kompozice mění v jednoslovné složené výrazy.“⁸⁹ Substantiva se zadním členem verbálním tvořená bezafixální derivací mohou mít přední člen povahy substantivní, numerální, pronominální či adverbialní. Složená substantiva mohou mít také přední člen verbální a zadní substantivní.

⁸⁹DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 462.

Podstatná jména utvořená bezafixální derivací mají přední člen buď adjektivní, substantivní, nebo numerální. Složená podstatná jména z atributivních syntagmat tvořená sufixací mohou mít přední člen adjektivní, substantivní, či adverbiální. Příkladem komplexního způsobu kompozičně-derivačního, konkrétně kategorie složených substantiv z verbálních syntagmat tvořených sufixací se zadním členem verbálním a předním členem substantivním (typ „*dřevorubec*“), je kompozitum *horolezec* (rod mužský). V tomto případě je zadní deverbativní člen kompozita identický s podstatným jménem tvořeným od téhož fundujícího slova sufixací: *horo-lez-* + *-ec* / *lezec*. Někdy bývají složeniny tohoto typu interpretovány jako čistě složená kompozita, konkrétně modifikační determinativa. „Formální i obsahová totožnost zadního členu a jeho derivační přípony s odpovídajícím samostatným slovem vede někdy k sekundární slovotvorné interpretaci těchto sloves jako čistě složených, a to modifikačních determinativ.“⁹⁰

Výsledkem spřahování (juxtapozice) jsou tzv. spřežky vznikající srůstem komponentů, nedochází k morfologickým změnám. Tím se liší od čisté kompozice i od způsobu kompozičně-derivačního. Spřežky lze dělit na citátové (větné), které jsou nesklonné, a tzv. spřežky nevlastní, které vznikají spojením podstatných jmen a přívlastků. Nevlastní spřežky patří k determinační kategorii a rozlišují se modifikační a mutační determinativa. Přední člen modifikačních determinativ může být substantivní, adverbiální, pronominální či interjekční povahy. Mezi mutační determinativa se řadí složeniny s předním členem substantivním či adjektivním. Příkladem spřežky nevlastní je *showtwirl* (*show+twirl*), název konkrétní disciplíny opět původem z anglického jazyka.

Složená přídavná jména mohou vznikat stejně jako jména podstatná čistou kompozicí, kam se řadí opět determinativa a koordinativa. Podle slovního druhu prvního členu se determinační složená přídavná jména člení na tři slovotvorné typy, a sice s prvním členem adverbiálním, substantivním či pronominálním. Koordinační složená adjektiva se skládají ze dvou, případně i více adjektiv, primárních i sekundárních. Obsahový poměr členů je souřadný, jedná se buď o vztah slučovací, či vzájemnosti (reciprocity). Přední členy těchto složenin mohou být adjektiva nebo substantiva.

⁹⁰DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 466.

Determinativa se utváří i komplexním způsobem kompozičně-derivačním, a sice z atributivních a verbálních syntagmat. Přední členy opět mohou zastupovat různé slovní druhy (podstatná jména, přídavná jména, zájmena, číslovky, příslovce). Přední člen adjektivních spřežek vzniklých juxtapozicí může zastupovat substantivum, adverbium či zájmeno. Příkladem složeného přídavného jména vzniklého způsobem kompozičně-derivačním je označení *čtyřprstá* a *osmiprstá*. Tato slova pojmenovávají prvky, při kterých se náčíní proplétá mezi prsty ruky. Konkrétně se jedná o determinativa utvořená z atributivních syntagmat s předním členem numerálním (typ „*jednořadý/-řadový*“, „*dvojstranný*“). Tento typ je velmi produktivní, zadními členy jsou často komponenty - *hlasý, listý, -prstý*.⁹¹ Fundujícími základy prvních členů těchto kompozit jsou často základní číslovky, méně často také číslovky druhové a řadové. Ve složeninách *čtyřprstá* a *osmiprstá* tvoří přední členy číslovky základní. Číslovky se k zadnímu členu připojují buď pomocí spojovacího submorfu, či v podobě tvarové, tedy ve tvaru genitivu bez spojovacího submorfu. V našem případě se jedná o druhý způsob (*čtyř+prstá, osmi+prstá*). Naprostou většinou složenin jsou substantiva, popř. adjektiva. Složených adverbii a verb je obecně méně, v twirlingovém sportu se neobjevují.

6.2.6 Zkracování

Zkracování je posledním slovotvorným postupem a je jedním z hlavních prostředků kondenzace a ekonomičnosti vyjadřování. Při tvorbě zkratk dochází ke krácení mechanickému, elipsa a univerbizace jsou výsledkem krácení sémantického. „Při mechanickém krácení se redukuje slova nebo víceslovné výrazy na některé hlásky (písmena) nebo slabiky, popř. skupiny hlásek (písmen), které svým nápadným složením nebo pravopisem a současně vžitou podobou signalizují v povědomí adresáta projevu význam nezkráceného výrazu, a to bez ohledu na to, zda vynechávaná část slova porušuje slovní základ.“⁹² Zkratky a zkratková slova, v nichž se slova redukuje na písmena či slabiky, jsou tedy prostředkem jakési jazykové ekonomičnosti.

⁹¹DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 480.

⁹²DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 517.

„Takto tvořené názvy mají zpravidla menší počet slabik, zjednodušené souhláskové skupiny, sklon k otevřeným slabikám, případně jsou i jinak hláskově upravovány.“⁹³ Každá zkratka a její plný výraz mají vždy stejný význam. Rozeznáváme zkratky čistě grafické, graficko-fonické (z iniciálových hlásek, píše se velkými písmeny) a fonické, zkratková slova. V twirlingovém sportovním prostředí se užívá velkého množství zkratk, kterým většinou rozumí pouze lidé, kteří jsou zasvěceni v tomto sportu. Znalost těchto zkratk vyžaduje jakýsi obecný přehled ve světě twirlingu a znalost twirlingové terminologie. Zkratky čistě grafické se v twirlingu nevyskytují, nejčastěji se lze setkat se zkratkami graficko-fonickými nebo také fonickými. Jelikož se v twirlingovém sportovním odvětví užívá spíše zkratk graficko-fonických a fonických, pozornost je dále věnována zejména těmto dvěma druhům zkratk.

Zkratky graficko-fonické jsou utvořeny z iniciálních hlásek a čtou se buď jako sousloví, či po jednotlivých písmenech. Tyto zkratky mohou být hláskované (s přízvukem na poslední slabice), či akronymní. Graficko-fonické zkratky přítomné v twirlingové sféře odkazují k národním i světovým sportovním federacím. Většina federací zahrnuje nejen twirlingový sport, ale i mažoretky, protože se jedná o dva příbuzné sporty, které koexistují vedle sebe v rámci mnoha svazů. Z českých názvů asociací je to např. *ČFMS* (Česká federace mažoretkového sportu), *ČMTF* (Česká mažoretková a twirlingová federace) a *SMTČR* (Svaz mažoretek a twirlingu České republiky). Naprostá většina zkratkových názvů asociací je anglických, což je dáno tím, že jednotlivé federace vznikly v zahraničí, především v USA. Takovými zkratkami jsou *IAM* (International Association Majorettes), *IBTF* (International Baton Twirling Federation), *IFMS* (International Federation of Majorette Sport), *MWF* (Majorettes World Federation), *NBTA* (National Baton Twirling Association), *WAMT* (World Association of Majorettes and Twirling), *WBTF* (World Baton Twirling Federation) a *WFNBTA* (World Federation of National Baton Twirling Associations). *CMA* je česká federace, která zvolila rovnou anglickou zkratku, které porozumí příslušníci všech států – Czech Majorettes Association. Zvláštní anglickou zkratkou je *AYOP* (America's Youth on Parade), což je název prestižní americké soutěže, která se pořádá každé léto a je zároveň americkou kvalifikací na mistrovství světa.

⁹³ HOCHMAN, Petr. *Komunikace rockových hudebníků Lounska a Mostecka* [online]. s. 30.

Mezi zkratky utvořené z českých sousloví patří některé názvy soutěžních disciplín jako např. *SIH* (sólová disciplína s 1 hůlkou), *S2H* (disciplína se dvěma hůlkami), *S3H* (disciplína se třemi hůlkami). Mezi další disciplíny patří *RTS* (rytmické taneční sólo), *RTD* (rytmické taneční duo), *TT* (twirlingový tým) a *TTT* (taneční twirlingový tým). *NTP* je zkratka pro nejvyšší národní soutěž tříd B a C, Národní twirlingový pohár. Dalšími zkratkami soutěží jsou *EP* (Evropský pohár), *GP* (Grand Prix), *MČ* (mistrovství Čech), *MČR* (mistrovství České republiky), *ME* (mistrovství Evropy), *MMS* (mistrovství Moravy a Slezska), *MO* (mistrovství oblasti), *MS* (mistrovství světa) a *SP* (Světový pohár).

Zkratky graficko-fonické (iniciálové) domácí:

SIH (sólo 1 hůlka, název disciplíny);

S2H (sólo 2 hůlky, název disciplíny);

S3H (sólo 3 hůlky, název disciplíny);

ČFMS (Česká federace mažoretkového sportu, název asociace);

ČMTF (Česká mažoretková a twirlingová federace, název asociace);

NTP (Národní twirlingový pohár, název soutěže);

PT (povinný tým, název disciplíny);

TTT (taneční twirlingový tým, název disciplíny);

RTD (rytmické taneční duo, název disciplíny);

RTS (rytmické taneční sólo, název disciplíny);

SMTČR (Svaz mažoretek a twirlingu ČR, název asociace).

Zkratky graficko-fonické (iniciálové) cizí:

AYOP (America's Youth on Parade, název soutěže);

CMA (Czech Majorettes Association, název asociace);

IAM (International Association of Majorette Sport, název asociace);

IBTF (International Baton Twirling Federation, název asociace);

IFMS (International Federation of Majorette Sport, název asociace);

MWF (Majorette-sport World Federation, název asociace);

NBTA (National Baton Twirling Association, název asociace);

WAMT (World Association of Majorette-sport and Twirling, název asociace);

WBTF (World Baton Twirling Federation, název asociace);

WFNBTA (World Federation of National Baton Twirling Associations, název asociace).

Zkratky fonické mají již charakter slova (jak po stránce zvukové, tak tvaroslovné). Zkratková slova se dělí na několik typů, a sice zkráceniny, staženiny, zkratkové složeniny, zkratkové odvozeniny a připodobeniny. Zkráceniny neboli „useknutá slova“ jsou utvářena odpojením slabik na konci či začátku slov. „Useknutá slova“ se dělí na několik podtypů – iniciální zkráceniny (většinou tvořené z počáteční či prvních dvou slabik), osamostatnělé počáteční komponenty kompozit, koncové, středové a stažené zkráceniny. Staženiny jsou taková slova, ve kterých se pojí začátek prvního slova a konec slova druhého. V angličtině se tento jev nazývá *blending*. Takový případ představuje následující slovo *twirlebrita* (z angl. *twirlebrity*), které do českého twirlingového prostředí proniklo právě z anglického jazyka. V angličtině tímto procesem vznikají nová slova velmi často. Podstatou tohoto způsobu vytváření nových slov je míšení dvou slov a následný vznik slova nového. V anglickém jazyce stejně jako v jazyce českém se slova utvořená tímto způsobem těší stále větší popularitě. Výsledný význam nového slova v sobě nese významy obou původních slov. V twirlingovém slangu pojem *twirlebrita* vznikl spojením samotného názvu sportu „*twirling*“ a „*celebrita*“ (angl. *celebrity*). Jedná se o známého twirlera či twirlerku. Tato staženina se tedy do češtiny dostala z angličtiny a přizpůsobila se českému jazyku. *Twirlebrita* je substantivum ženského rodu a skloňuje se podle vzoru *žena* (*twirlebrita*, *twirlebrity*). Zkratkové složeniny mohou být slabičné, „složené z počátečních slabik slov víceslovného pojmenování“⁹⁴ Dále se rozlišují zkratkové složeniny eliptické (neúplné) a částečné. V neúplných složeninách nejsou zastoupena všechna slova úplného pojmenování. V částečných složeninách zůstává jeden z komponentů v nezkrácené podobě. Dále se mezi zkratky fonické zařazují zkratkové odvozeniny a připodobeniny. V případě zkratk fonických se často jedná právě o výrazy hovorové nebo slangové, u nichž se většinou uplatňuje mechanické krácení.

⁹⁴DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. s. 524.

Zkratky fonické (zkratková slova, zkráceniny):

impro (improvizace) – iniciální zkrácenina, utvořená z prvních dvou slabik;

kvalda (kvalifikace) – iniciální zkrácenina, utvořená z první slabiky a sufixu *-da*;

mini (miniformace) – osamostatnění počátečního komponentu složeniny;

mistrák (mistrovství) – iniciální zkrácenina, utvořená úpravou a přidáním sufixu *-ák*;

podmet/podmyt (podmetenka) – iniciální zkrácenina, utvořená z prvních dvou slabik;

podmetka (podmetenka) – iniciální zkrácenina, utvořená z prvních dvou slabik s vynecháním formantu *-en-*;

repre (reprezentace) – iniciální zkrácenina, utvořená z prvních dvou slabik;

semík (seminář) – iniciální zkrácenina, utvořená úpravou z prvních písmen a sufixu *-ík*;

soustředko (soustředění) – iniciální zkrácenina, utvořená úpravou základu a sufixem *-ko*;

šméřa (šmetrlink) – iniciální zkrácenina, utvořená úpravou z prvních písmen a morfologickou charakteristikou *-a*;

tréňa (trenér) – iniciální zkrácenina, utvořená úpravou základu, který se měkčí, a morfologickou charakteristikou *-a*;

vystoupko (vystoupení) – iniciální zkrácenina, utvořená úpravou z prvních tří slabik a sufixem *-ko*.

6.2.7 Univerbizace

V jazyce se projevuje ještě jeden prostředek jazykové ekonomie, a sice kondenzace (krácení sémantické), tzv. univerbizace. Jak je již zmíněno v podkapitole sémantického tvoření slov, J. Hubáček vymezuje metonymické tvoření slov jako jeden z druhů univerbizace, dochází totiž k tvoření jednoslovného pojmenování z pojmenování víceslovného, popř. složeného. Univerbizace může mít formu přechodu kolokace ve složeninu, přechodu víceslovného pojmenování ve zkratkové slovo, eliptické zjednodušení kolokace na jeden její člen či kondenzace ve spřežku. Často se s univerbizací spojuje sufixace určujícího přídavného jména, nebo desufixální konverze určujícího přídavného jména. Pojmenování vzniklé univerbizací má často rod určovaného substantiva, neutra se často mění v maskulina.

„Univerbizovaná jednotka zpravidla reflektuje rod určovaného subst., neutrum ale často přechází v maskulinum (*sportovní redaktor* → *sporták*, *minerální voda* → *minerálka*, *slepé střevo* → *slepák*).“⁹⁵ V analyzované slovní zásobě se objevují slova, která si v univerbizované podobě ponechávají původní rod (*akreditační listina* → *akreditačka*, *dálkový skok* → *dálkáč*), ale také byla zaznamenána slova, u nichž došlo ke změně rodu (*celostátní soutěž* → *celostát*). Jazykovědec, zaměřením slavista a rusista ruského původu, A. V. Isačenko ve svém výkladu Obecné zákonitosti a národní specifičnost ve vývoji slovní zásoby slovanských jazyků ve sborníku *K historickému srovnávacímu studiu slovanských jazyků* zmiňuje, že univerbizace je v českém jazyce velmi produktivní, mnohem více než v západních či ostatních slovanských jazycích.⁹⁶ Nejčastějšími případy univerbizace je v českém jazyce přechod kolokace v kompozitum a sufixace určujícího přídavného jména (*národní tým* → *národák*, *nepostupová soutěž* → *nepostupovka*). Základním znakem univerbizátů je jejich úspornost a snadnější skloňování. Bývají velmi často uplatňovány v běžné mluvě a především v profesním a slangovém vyjadřování. Univerbizovaná pojmenování jsou primárně nespisovná, pronikají ale i do spisovného jazyka.

Domácí univerbizovaná pojmenování:

akreditačka (f., od *akreditační listina*);

celostát (m., od *celostátní soutěž*);

Čechy (od *mistrovství Čech*);

dálkáč (m., od *dálkový skok*);

Evropa (f., od *mistrovství Evropy*);

halovka (f., od *halová disciplína*);

jazzky (od *jazzové boty*);

kondička (f., od *fyzická kondice*);

corp (m., od *Exhibition Corp, Parade Corp* aj.);

Morava (f., od *mistrovství Moravy a Slezska*);

národák (m., od *národní tým / národní soutěž*);

⁹⁵ HLADKÁ, Zdeňka. Univerbizace. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online].

⁹⁶ ISAČENKO, A. V. : Obecné zákonitosti a národní specifičnost ve vývoji slovní zásoby slovanských jazyků. *K historicko-srovnávacímu studiu slovanských jazyků*. s. 143–151.

nepostupovka (f., od *nepostupová soutěž*);
oblast (f., od *mistrovství oblasti*);
plac (m., od *soutěžní plac*);
plocha (f., od *soutěžní plocha*);
pódiovka (f., od *pódiová formace*);
pohár (m., od *Evropský pohár / Světový pohár*);
pohárovka (f., od *pohárová soutěž*);
postupovka (f., od *postupová soutěž*);
povinná (f., od *povinná disciplína, sólo 1 hůlka*);
prostorovka (f., od *prostorová zkouška*);
regionálka (f., od *regionální soutěž*);
rekvizity (od názvu disciplíny *sólo / duo s rekvizitami*);
republika (f., od *mistrovství České republiky*);
rytmika (f., od názvu disciplíny *rytmické taneční sólo*);
skupinovka (f., od *skupinová formace*);
sólovka (f., od *sólová formace*);
stahovák (m., od *stahovací pás*);
startovka (f., od *startovní listina*);
svět (m., od *mistrovství světa*);
svěťák (m., od *mistrovství světa*);
taneční (f., od názvu disciplíny *rytmické taneční sólo*);
ťapky (od *gymnastické ťapky*);
twirlingáče (od *twirlingové boty*);
twirlingačky (od *twirlingové boty*);
účastňák (m., od *účastnický list*);
věkovka (f., od *věková tabulka*);
výsledovka (f., od *výsledková listina*).

Nejčastějšími využívanými sufixy jsou *-ka* (*akreditačka, halovka, kondička, nepostupovka, pódiovka, pohárovka, postupovka, prostorovka, regionálka, skupinovka, sólovka, startovka, věkovka, výsledovka*), také *-ky* (*jazzky, twirlingačky*), *-ák* (*národ'ák, stahovák, svěťák, účastňák*), méně *-áč* (*dálkáč, pl. twirlingáče*).

Proces univerbizace je patrný rovněž u anglicismů, jak již zmiňujeme v kapitole o přejímkách z cizích jazyků. V twirlingu se u víceslovných pojmenování poměrně často užívá jen jednoho slova k označení celku a nemusí to být pouze první slovo v pořadí, nýbrž i slovo koncové.

Cizí univerbizovaná pojmenování:

angel (od *angel roll*);

corp (od *Exhibition / Parade / Traditional / Show Corp*);

cup (od *European Cup / World Cup*);

dabl/double (od *double illusion*);

dance (od *dance solo / dance team*);

exhibition (od *Exhibition Corp*);

fujimi (od *fujimi roll*);

monster/monstr (od *monster roll*);

open (od *open roll*);

parade (od *Parade Corp*);

pom (od *pom poms*);

quad (od *quad illusion*);

Singer (od *Singer roll*);

summer (od *summer camp / Summer Twirl Clinic*);

traditional (od *Traditional Corp*);

triple (od *triple illusion/walkover*).

ZÁVĚR

V důsledku nedostatku českého názvosloví dochází k rozvoji sportovního slangu a tím se rozrůstá inventář slovní zásoby národního jazyka. Twirling je sport, který není v povědomí širší veřejnosti a dosud v České republice nevyšly publikace zabývající se tímto tématem. Z tohoto důvodu je tato kvalifikační práce zaměřena tímto směrem. Příslušníci twirlingové komunity se výrazným způsobem podílí na rozšiřování slovní zásoby nespisovného jazyka. Analýza twirlingových jazykových prostředků pomohla zvýšit povědomí o tomto ne příliš známém sportu.

Z úvodních kapitol je patrné, že se jedná o velmi rozmanité prostředí zahrnující samotné závodnice a závodníky, jejich trenérky a trenéry, choreografky a choreografy, lektorky a lektory, porotkyně a porotce, asistentky a asistenty porotců, prezidentky a prezidenty jednotlivých členských států, rodiče, diváky a v neposlední řadě rovněž komentátorky a komentátory živých vysílání. Analýza twirlingového výraziva potvrdila, že sport je ideálním prostředím pro vznik slangových pojmenování, jelikož zde sehrávají velkou roli emoce. Sportovkyně, sportovci, trenérky a trenéři jsou mnohdy natolik soustředěni na výkon, případně trénink, že se jazyková správnost řadí až na druhou příčku.

V úvodních teoretických kapitolách práce byly představeny jednotlivé aspekty slangismů, které vyzoroval a shrnul J. Hubáček v publikaci *O českých slanzích*. Mezi jazykové aspekty patří nespisovnost, komunikativní funkčnost, systémovost a snaha o pojmovou diferenciaci a vyjádření expresivity. Mezi aspekty mimojazykové patří především stupeň výjimečnosti (uzavřenosti) určitého prostředí, jeho tradice, stáří a rychlost rozvoje. Určitou roli zde sehrává rovněž věkové a sociální složení příslušníků daného zájmového prostředí a faktory psychické.

V kapitole slang vs. profesní mluva jsme se zabývali dvojím pojetím slangu. K problematice profesního a zájmového slangu se nejednotně vyjádřilo mnoho jazykovědců. Při rozboru těchto pojmů záleží, zda chápeme slang v užším či širším slova smyslu. Někteří lingvisté považují pracovní mluvu jako součást slangu, jiní ji od slangu odlišují.

V současném výzkumu slangu převládá širší pojetí a i pro nás byla hlavním východiskem v této kvalifikační práci publikace J. Hubáčka *O českých slanzích*. Přikláníme se k názoru, že twirling je spíše zájmovým slangem, ale není vyloučeno, že u někoho se může jednat o jazykové prostředky slangu profesního. Nelze jednoznačně definovat, zda sportovní slang spadá do zájmové či profesní oblasti. Vždy záleží, z jaké perspektivy se na věc pohlíží. Jak zmiňuje i J. Hubáček, stále častěji dochází k prolínání těchto dvou oblastí. Celá řada činností může být pro jedny profesí, pro druhé zase pouhým zájmem a naopak. Co se twirlingového sportu týče, dalo by se o něm hovořit nejen jako o zájmové oblasti, ale i jako o sféře profesní, přestože to není příliš běžné. Naprostá většina uživatelů twirlingového slangu užívá výraziva pro činnost zájmovou, spojuje je tedy společný zájem. Výjimečné postavení zaujímají lidé, kteří se sportu věnují na profesionální úrovni. Při tvoření nových pojmenování se uplatňuje především jazyková hravost, což ukázala analýza jazykového materiálu zejména u sémantického tvoření slov a odvozování substantiv, konkrétně u kategorie modifikační. Ve vyjadřování má vždy přednost úspornost, ekonomičnost a funkčnost, což dokládají mnohé univerbizáty, zkratky graficko-fonické a fonické. Při posuzování, zda se jedná o slangové či profesní pojmenování, se pozornost přesouvá k míře jejich expresivity a ke spisovnosti. V čem se tedy liší zájmová mluva od profesní, je emocionalita a někdy expresivní metaforičnost. Zatímco profesní slang se přibližuje spisovnému jazyku, zájmový slang nese znaky jazyka nespisovného.

Poznatky z úvodních kapitol jsou syntetizovány a využity v šesté kapitole, která tvoří praktickou část této diplomové práce. Ta byla zaměřena na sémantickou a slovtvornou analýzu slangových pojmenování. Cílem sémantické analýzy bylo zjistit, v jakých oblastech dochází ke vzniku nových slov. Analýzou excerpovaného materiálu jsme získali celkem jedenáct sémantických kategorií twirlingových slangismů, přičemž nejrozsáhlejšími kategoriemi jsou názvy osob a prvků.

Ve druhé části šesté kapitoly jsme vypořádali využívání různých onomaziologických postupů při tvorbě nových výrazů, což dokládá rozsáhlá slovtvorná analýza. Podle J. Hubáčka je nejvíce zastoupeným onomaziologickým postupem univerbizace, což se nám také potvrdilo. Diplomová práce se tedy v praktické části snaží poukázat na dva způsoby, kterými jsou utvářena nová pojmenování. Slangismy vznikají ze snahy vytvořit výraz nový (postup slovtvorný), užívá se i výrazů již existujících (postup transpoziční). Tvoření nových slov obecně souvisí se snahou o pojmovou diferenciaci. Ve slovtvorné analýze jsme opět vycházeli z publikace J. Hubáčka *O českých slanzích*. Slovtvornou analýzu jsme zahájili postupem transpozičním. V takovém případě, kdy se užívá již existujících slov, se pojmenovávacími postupy rozumí tzv. sémantické tvoření. Hovoříme o metaforickém a metonymickém přenášení významu, tvoření názvů víceslovných (sousloví, frazeologická spojení) a přejímání slov z cizích jazyků. Již na začátku práce bylo zmíněno, že k rozvoji sportovního slangu dochází v důsledku nedostatku českého názvosloví, tomu v twirlingu odpovídá velké množství přejímek z cizích jazyků, obzvláště z angličtiny a francouzštiny. Twirling je sport, který vznikl na americkém kontinentě a pronikají sem také prvky z francouzské baletní terminologie, proto tedy mají tyto dva jazyky velký vliv na obohacení slovní zásoby twirlingového slangu. Četně zastoupené jsou také sémanticky tvořené slangismy, což opět poukazuje na inklinaci k jazykové hravosti. Objevují se zde i některá sdružená pojmenování a frazémy. Postup slovtvorný zahrnuje utváření slangových názvů odvozováním (derivací), skládáním (kompozicí), zkracováním, mechanickým krácením a překrucováním. Dominantním slovtvorným způsobem je zde odvozování a také zkracování, což potvrzuje tendenci k jazykové ekonomičnosti a úspornosti ve slanzích. Analyzovaná slovní zásoba v šesté kapitole ukázala, že vyjadřování příslušníků twirlingové komunity lze považovat za slang právě podle jazykových aspektů, jež se shodují s Hubáčkovými. Především nespisovnost, komunikativní funkčnost a snaha o vyjádření expresivity je pro twirlingový slang typická. Mluva příznivců twirlingového sportu tedy splňuje Hubáčkovy aspekty slangu, neboť je expresivní, nespisovná a jazykově úsporná.

Cílem práce je zachytit a popsat současný stav twirlingového slangu a přispět tak k výzkumu nespisovné češtiny. V průběhu zpracovávání práce se ovšem ukázalo, že není možné zachytit úplný stav twirlingového slangu, jelikož jazyk je dynamický a neustále vznikají nová slova napříč českými kluby. Se stále se rozrůstající českou twirlingovou sportovní komunitou předpokládáme, že se bude slovník tohoto speciálního typu sportovního slangu rozšiřovat a bude i v budoucnu docházet k růstu inventáře slovní zásoby národního jazyka. Jelikož neexistují žádné české publikace zabývající se touto tematikou, doufáme, že tato diplomová práce bude přínosem a inspirací, a zároveň si přejeme, aby se stala východiskem pro zpracování dalších slangových slovníků, nejen ze sportovní sféry, a aby podnítila další výzkum nespisovné češtiny.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní publikace

ČECHOVÁ, Marie. *Čeština – řeč a jazyk*. 3., rozš. a upr. vyd. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-7235-413-9.

ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Vyd. 3., dopl. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0154-0.

DOKULIL, Miloš, Karel HORÁLEK, Jiřina HŮRKOVÁ, Miloslava KNAPPOVÁ a Jan PETR. *Mluvnice češtiny 1: Fonetika, fonologie, morfonologie, morfemika, tvoření slov*. Praha: Academia, 1986.

HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. 2., dopln. a přeprac. vyd. Ostrava: Profil, 1981.

SARTELL, Don. *History of Twirling: Answering The Call*. Čína: Sartell Publications, 2017. ISBN 978-0-692-88211-5.

SGALL, Petr. *Čeština bez příkras*. Jinočany: H & H, 1992. ISBN 80-85467-29-1.

ŠTÍCHA, František. *Velká akademická gramatika spisovné češtiny, I. Morfologie: Druhy slov/ Tvoření slov, Část 1*. Praha: Academia, 2018. ISBN 978-80-200-2719-1.

ZAORÁLEK, Jaroslav. *Lidová rčení*. Praha: Levné knihy, 2009. ISBN 978-80-7309-753-0.

Články ve sbornících a periodikách

ISAČENKO, A. V. : Obecné zákonitosti a národní specifičnost ve vývoji slovní zásoby slovanských jazyků. *K historicko-srovnávacímu studiu slovanských jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958, s. 143–151.

JANOVEC, Ladislav. Nevětné frazémy v nové slovní zásobě. [Non-Sentential Phrasemes in New Lexis]. *Neologizmy v dnešní češtině*. 1. vyd. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR, 2005, s. 147–158. ISBN 80-86496-21-X.

KLIMEŠ, Lumír. Časová a lexikální nasycenost slangu. *Naše řeč* [online]. Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 1989, **72**(2), s. 57–63. ISSN 0027-8203. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6827>.

KŘÍSTEK, Václav. Poznámky k problematice argotu a slangů. *Slovo a slovesnost: Časopis pro otázky teorie a kultury jazyka založený v roce 1935 Pražským lingvistickým kroužkem* [online]. Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 1973, **34**(1), s. 98–103. ISSN 2571-0885. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3943>.

NEKVAPIL, J. Některé sociolingvistické aspekty výzkumu slangů. *Sborník přednášek ze 3. konference o slangu a argotu v Plzni 24.–27. ledna 1984*. Plzeň, 1987, s. 27.

Kvalifikační práce

HOCHMAN, Petr. *Komunikace rockových hudebníků Lounska a Mostecka* [online]. Praha, 2007. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/20.500.11956/9598>. Diplomová práce. Univerzita Karlova.

KROBOTOVÁ, Milena. *Písemný projev v praxi aneb píšeme správně a bez chyb* [online]. Olomouc, 2015. Univerzita Palackého v Olomouc. Pedagogická fakulta.

Slovníky

HOLUB, Josef a Stanislav LYER. *Stručný etymologický slovník jazyka českého*. SPN – pedagogické nakladatelství (SPN – Státní pedagogické nakladatelství), 1978. ISBN 14-268-78.

HUBÁČEK, Jaroslav. *Malý slovník českých slangů*. Ostrava: Profil, 1988. ISBN 48-010-88.

HUGO, Jan, ed. *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov*. 3., rozš. vyd. Praha: Maxdorf, 2009. ISBN 978-80-7345-198-1.

KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2016. ISBN 978-80-7422-480-5.

REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník* [online]. Voznice: Leda, 2001. ISBN 80-859-2785-3.

Slovník spisovného jazyka českého [online]. Ústav pro jazyk český AV ČR, 2011. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/>

Hesla v online encyklopediích a slovnících

ČERMÁK, František. Frazém a idiom. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova Univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/FRAZÉM%20A%20IDIOM>.

HLADKÁ, Zdeňka. Univerbizace. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova Univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/UNIVERBIZACE>.

HUBÁČEK, Jaroslav a Marie KRČMOVÁ. Sociolekt. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova Univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/SOCIOLEKT>.

KRČMOVÁ, Marie a Jan CHLOUPEK. Národní jazyk. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova Univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/NÁRODNÍ%20JAZYK>.

KRČMOVÁ, Marie. Obecná čeština. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova Univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/OBECNÁ%20ČEŠTINA>.

Webové stránky a další

Svaz mažoretek a twirlingu ČR [online]. 2021. Dostupné z: <https://www.majorettes-twirling.cz/>.

Smarty Prints. *Ballet Positions & Movements* [online]. Gibbs Creative, 2020. Dostupné z: <https://smartyprintsshop.com/collections/printable-posters/products/ballet-dance-printable-poster-ballet-positions-movements-ballerina-art-poc-multi-skin-tones-ballet-studio-digital-download-16x20-18x24-24x36>.

Všechny online zdroje byly zkontrolovány k datu 21. 7. 2022.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Výňatek ze soutěžního řádu – disciplíny, věkové kategorie	109
Příloha č. 2 Výňatek ze soutěžního řádu – výkonnostní třídy	111
Příloha č. 3 Výukový a hodnoticí list lektorů z taneční části Level 1 (francouzská baletní terminologie).....	112
Příloha č. 4 Výukový a hodnoticí list lektorů z taneční části Level 2 (francouzská baletní terminologie).....	114
Příloha č. 5 Slovník.....	116

Příloha č. 1 Výňatek ze soutěžního řádu – disciplíny, věkové kategorie

1. Základní ustanovení

1.1. Oficiální název národní soutěže v twirlingu všech věkových kategorií a disciplín třídy A je **MISTROVSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY V TWIRLINGU 2022.**

1.2. Vyhlášovatelem, hlavním pořadatelem a odborným garantem je **SVAZ MAŽORETEK A TWIRLINGU ČESKÉ REPUBLIKY, z.s.**

1.3. Soutěž se koná v termínu:

- **3.-4.9. 2022 hala TJ Slavia Hradec Králové**

2. Věkové kategorie

Disciplína	Věkové kategorie (týmy a skupiny)	Průměr věku k 31.12. 2022	Postup na ME 2022
Twirlingový tým, tř. A, B, C	Junior	Max. 16,99	tř. A s postupem na ME
Taneční tým, tř. A, B, C	Junior	Max. 16,99	tř. A s postupem na ME
Twirlingový tým, tř. A, B	Senior	17 +	tř. A s postupem na ME
Taneční tým, tř. A, B, C	Senior	17 +	tř. A s postupem na ME
Pompony, tř. A, B	Otevřená věk. kategorie	Bez omezení	tř. A s postupem na ME

Věkové kategorie Ženy Sólo	Věk k 31.12. 2022
Juvenile	8-9 let
Preteen	10-11 let
Youth	12-14 let
Junior	15-17 let
Senior	18-21 let
Adult	22 +

Věkové kategorie Muži Sólo (není otevřen X-strut)	Věk k 31.12. 2022
Juvenile-Preteen	8-11 let
Junior	12-17 let
Senior	18 +

Věkové kategorie Ženy 3 hůlky	Věk k 31.12. 2022
Youth-Junior	12-17 let
Senior-Adult	18 +

Věkové kategorie Muži 3 hůlky	Věk k 31.12. 2022
Junior	12-17 let
Senior	18 +

Věkové kategorie Duo	Součet věku k 31.12. 2022
Juvenile	16-18 let
Preteen	19-23 let
Junior	24-35 let
Senior	36 +

3. Soutěžní disciplíny

Taneční twirlingový tým

Twirlingový tým

Sólo 1 hůlka

Sólo 2 hůlky

Sólo 3 hůlky

Rytmické taneční sólo

X-strut (pouze ženy)

Duo

Rytmické taneční duo

Doplňkové soutěžní disciplíny

Pompony

Příloha č. 2 Výňatek ze soutěžního řádu – výkonnostní třídy

4. Zařazení do výkonnostních tříd

Sólo 1 hůlka	Level 2 Level 1 (Juvenile/Preteen a Juvenile-Preteen Boy)
Sólo 2 hůlky	Level 2 Level 1 (Juvenile/Preteen a Juvenile-Preteen Boy)
Sólo 3 hůlky	Level 2 Level 1 (Youth, Junior a Junior Boy)
Rytmické taneční sólo	Level 2 Level 1 (Juvenile/Preteen a Juvenile-Preteen Boy)
X-strut	Level 2 Level 1 (Juvenile/Preteen)
Duo	Level 2 Level 1 (Juvenile/Preteen)
Rytmické taneční duo	Level 1
Twirlingový a taneční twirlingový tým	Level 1
Pompony	Bez zkoušky

4.1. Soutěžící je zařazen do soutěže na základě řádně splněných výkonnostních zkoušek (viz tabulka výše).

4.2. Soutěžící v duu nesmí soutěžit **vícekrát ve stejné disciplíně nebo vícekrát v různých věkových kategoriích.**

5. Výkonnostní zkoušky

Zkouška Level 2 se skládá ze dvou částí: **twirlingové a taneční.**

Po úspěšném absolvování obdrží twirler **mezinárodní certifikát** a zkouška mu bude zapsána do průkazu twirlera. Certifikát je platný bez časového omezení.

Výňatky ze soutěžních řádů byly použity pro účely této práce po schválení Svazu mažoretek a twirlingu České republiky.

Příloha č. 3 Výukový a hodnoticí list lektorů z taneční části Level 1
(francouzská baletní terminologie)

DANCE LEVEL 1

Summary

Part I : at the barre

- 1 a/ Feet positions (1st to 5th) with Right foot
- 1 b/ Feet positions (1st to 5th) with Left foot
- 2 a/ Arm positions (1st to 6th) with Right arm
- 2 b/ Arm positions (1st to 6th) with Left arm
- 3 a / Tendus Dégagés (1st position) with Right foot
- 3 b / Tendus Dégagés (1st position) with Left foot
- 4 a / Battements Tendus (3rd position) with Right foot
- 4 b / Battements Tendus (3rd position) with Left foot
- 5 a / Demi pliés in 1st position parallel
- 5 b / Demi pliés in 1st position
- 5 c / Demi pliés in 2nd position
- 6 / Relevé in 3rd position
- 7 a / Retirés (1st position parallel) with Right leg
- 7 b / Retirés (1st position parallel) with Left leg

Part II : in the center

- 8 a / Chassés (to the front) with Right leg
- 8 b / Chassés (to the front) with Left leg
- 9 a / Chassés (to the side) with Right leg
- 9 b / Chassés (to the side) with Left leg
- 10 / Glissade with Right leg and Left leg
- 11 a / Déboulé to the right
- 11 b / Déboulé to the left
- 12 a / Lunge to the front with Right leg
- 12 b / Lunge to the front with Left leg
- 13 a / Lunge to the side with Right leg
- 13 b / Lunge to the side with Left leg
- 14 / Twirling Spin to the Left
- 15 / Twirling Spin to the Right

NAME _____
 SURNAME _____
 LICENCE # _____
 COUNTRY _____

DATE OF EXAM : / /

EXAM PASSED

EXAM FAILED
 (More than 2 mistakes)

NBTA LEVEL 1 – DANCE

MOVEMENTS		PASSED	FAILED
PART I - AT THE BARRE			
1 a	Feet positions (1 st to 5 th) with Right foot	☐	☐
1 b	Feet positions (1 st to 5 th) with Left foot	☐	☐
2 a	Arm positions (1 st to 5 th) with Right arm	☐	☐
2 b	Arm positions (1 st to 5 th) with Left arm	☐	☐
3 a	Tendus dégagés (1 st position) with Right foot	☐	☐
3 b	Tendus dégagés (1 st position) with Left foot	☐	☐
4 a	Battements tendus (3 rd position) with Right foot	☐	☐
4 b	Battements tendus (3 rd position) with Left foot	☐	☐
5 a	Demi pliés in 1 st position parallel	☐	☐
5 b	Demi pliés in 1 st position	☐	☐
5 c	Demi pliés in 2 nd position	☐	☐
6	Relevé in 3 rd position	☐	☐
7 a	Retirés (1 st position parallel) with Right leg	☐	☐
7 b	Retirés (1 st position parallel) with Left leg	☐	☐
PART II - IN THE CENTER			
8 a	Chassés (to the front) with Right leg	☐	☐
8 b	Chassés (to the front) with Left leg	☐	☐
9 a	Chassés (to the side) with Right leg	☐	☐
9 b	Chassés (to the side) with Left leg	☐	☐
10	Glissade with Right leg and Left leg	☐	☐
11 a	Déboulé to the Right	☐	☐
11 b	Déboulé to the Left	☐	☐
12 a	Lunge to the front with Right leg	☐	☐
12 b	Lunge to the front with Left leg	☐	☐
13 a	Lunge to the side with Right leg	☐	☐
13 b	Lunge to the side with Left leg	☐	☐
14	Twirling spin to the left	☐	☐
15	Twirling spin to the Right	☐	☐

NUMBER OF MISTAKES

INSTRUCTOR'S NAME / COUNTRY :

SIGNATURE :

**Příloha č. 4 Výukový a hodnoticí list lektorů z taneční části Level 2
(francouzská baletní terminologie)**

DANCE LEVEL 2

Summary

At the barre :

- 1- Feet and arm positions (1st to 5th)
- 2a - Ramassé with right leg
- 2b - Ramassé with left leg
- 3a - Piqué with right leg
- 3b - Piqué with left leg
- 4a - Battement with right leg
- 4b - Battement with left leg
- 5a - Rond de jambe with right leg
- 5b - Rond de jambe with left leg
- 6a - Développé with right leg
- 6b - Développé with left leg
- 7a - Plié with right leg
- 7b - Plié with left leg
- 8a - Retiré with right leg
- 8b - Retiré with left leg
- 9a - Back exercises to the front, to the back
- 9b - Back exercises to the sides (right, left)

In the center :

- 10a - Pas de bourrée to the right
- 10b - Pas de bourrée to the left
- 11 - Chassés with piqués (right and left)
- 12 - Soubresaut (right and left)
- 13 - Changement de pied
- 14 - Échappé Sauté
- 15a - Glissade to the right
- 15b - Glissade to the left
- 16a - Petit jeté with right leg
- 16b - Petit jeté with left leg
- 17a - Split with right leg to the front
- 17b - Split with left leg to the front

NAME _____
 SURNAME _____
 LICENCE # _____
 COUNTRY _____

DATE OF EXAM : / /

- EXAM PASSED
 EXAM FAILED
 (More than 2 mistakes)

NBTA LEVEL 2 - DANCE

MOVEMENTS		PASSED	FAILED
AT THE BARRE			
1	Feet and arms positions (1 st to 5 th)	☐	☐
2 a	Frappé with right leg	☐	☐
2 b	Frappé with left leg	☐	☐
3 a	Retiré with right leg	☐	☐
3 b	Retiré with left leg	☐	☐
4 a	Piqué with right leg	☐	☐
4 b	Piqué with left leg	☐	☐
5 a	Battement with right leg (90° to the front and side - 45° to the back)	☐	☐
5 b	Battement with left leg (90° to the front and side - 45° to the back)	☐	☐
6 a	Demi Rond de jambe en dehors/en dedans with right leg	☐	☐
6 b	Demi Rond de jambe en dehors/en dedans with left leg	☐	☐
7	Demi pliés and Grand plié	☐	☐
8 a	Flexions côtés (to the sides) in 2 nd position	☐	☐
8 b	Flexion avant and Flexion arrière (to the front, to the back) in 1 st position	☐	☐
IN THE CENTER			
9 a	Pas de bourrée simple to the right	☐	☐
9 b	Pas de bourrée simple to the left	☐	☐
10	Chassés with piqués (right and left)	☐	☐
11	Soubresaut en avant (5 th position)	☐	☐
12	Changement de pied	☐	☐
13	Echappé Sauté (1 st position)	☐	☐
14 a	Glissade to the right	☐	☐
14 b	Glissade to the left	☐	☐
15 a	Petit jeté with right leg	☐	☐
15 b	Petit jeté with left leg	☐	☐
16	Split with right or left leg to the front (choice of leg)	☐	☐

NUMBER OF MISTAKES

INSTRUCTOR'S NAME / COUNTRY :

SIGNATURE :

Příloha č. 5 Slovník

Twirlingový slovník byl sestaven z výrazů zmíněných v analýze twirlingové slovní zásoby v šesté kapitole práce, obsahuje celkem 498 hesel, která jsou sestavena dle následující struktury:

- slovníkové heslo je tučně zvýrazněno;
- substantiva jsou uvedena v nominativu singuláru, následuje koncovka v genitivu a gramatický rod, popř. poznámka, zda se jedná o substantivum nesklonné či pomnožné;
- adjektiva jsou uvedena v nominativu singuláru maskulina, je u nich uvedena zkratka *adj.* a případná nesklonnost;
- verba jsou uvedena v infinitivu a zařazena k příslušnému vidu;
- u každého hesla je podrobně vysvětlen jeho význam;
- pokud má heslo ještě jiný význam, je rovněž uveden.

Všechna slova obsažená ve slovníku nebyla nijak jazykově upravena.

Seznam zkratek použitých ve slovníku

adj.	adjektivum
f.	femininum
imper.	imperfektivum
m.	maskulinum
n.	neutrum
neskl.	nesklonné
per.	perfektivum
pomn.	pomnožné

Twirlingový slovník

A

adult, -a, m. věková kategorie dospělí, soutěžící 22 let a více (asociace NBTA, WBTF)

advanced, neskl. nejvyšší výkonnostní kategorie, závodí zde zkušení sportovci

akreditačka, -y, f. akreditační listina, závodníci v ní potvrdí přítomnost na soutěži

ambice, f. ctížádost, cíl

anděl, -a, m. prvek na pažích

angel, -a, m. prvek na pažích

arab, -a, m. akrobatický vzdušný prvek

artistic pair, -u, m. umělecký pár (název disciplíny)

artistic team, -u, m. umělecký tým (název disciplíny)

artistic twirl, m. umělecké sólo (název disciplíny)

atlet, -a, m. označení pro závodníka, sportovce

AYOP, neskl. zkratka slov *America's Youth on Parade*

Á

áčkař/ka, -e/-y, m./f. závodník nejvyšší výkonnostní třídy (asociace NBTA) reprezentující ČR na mistrovství Evropy a světa, prostřední výkonnostní třídy ve federaci WBTF

áčko, -a, n. nejvyšší výkonnostní třída v asociaci NBTA, prostřední výkonnostní třída ve federaci WBTF

B

bachař, -e, m. označení pro trenéra, vedoucího

balanc, -u, m. prvek na loktech

banán, -u, m. účes twirlerů – vlasy jsou zamotané a pevně připnuté k hlavě

baton, -u, m. speciální twirlingová hůlka, odborné označení hůlky v angličtině

battement, neskl. baletní prvek

battements tendus, neskl. baletní prvek

běčkař/ka, -e/-y, m./f. závodník prostřední výkonnostní třídy v asociaci NBTA, nejnižší výkonnostní třídy ve federaci WBTF

běčko, -a, n. prostřední výkonnostní třída v asociaci NBTA, nejnižší výkonnostní třída ve federaci WBTF

bedna, -y, f. stupínek vítězů

beginner, neskl. kategorie určená začátečníkům

blejskající, adj. třpytivý

blejskat (se), imper. třpytit se, od *blejsknout*, *blejskavý*

blejsknout se, per. třpytit se, od *blejskat*

bobek, -u, m. nejčastější účes twirlerů – vlasy vyčesané nahoru a uhlazené

body, n. neskl. oblečení většinou tělové barvy určené pod závodní dres, může být i závodní dres bez sukňe

bodyčko/bodyčko, -a, n. oblečení většinou tělové barvy určené pod závodní dres, může být i závodní dres bez sukňe

boss, -e, m. označení pro trenéra, vedoucího

boule, f. modřina způsobená tréninkem

brambora, -y, f. čtvrtá příčka

brejknout, per. od *brejkovat*, z angl. *brejk/break*, tzn. zastavení pohybu náčiní

brejkovat, imper. od *brejk*, angl. *break*, zastavit plynulou práci s náčiním

bronz, -u, m. medaile za třetí místo

brutální, adj. v twirlingovém kontextu může být chápáno jako náročné nebo zdařilé, pěkné

C

cadette, neskl. soutěžící v rozmezí 8–11 let

camp, -u, m. soustředění pro twirlery

cartwheel, -u, m. gymnastický prvek

cěčkař/ka, -e/y, m./f. závodník nejnižší výkonnostní třídy v asociaci NBTA

cěčko, -a, n. nejnižší výkonnostní třída v asociaci NBTA

celostát, -u, m. celostátní soutěž

cinkající, adj. vydávající zvuk cinkání (např. medaile)

cinkat, imper. vydávat zvuk

cinknout, per. od *cinkat*

clinic, neskl. seminář, kde se twirleři učí nové prvky

CMA, neskl. zkratka slov *Czech Majorettes Association*

coach, -e, m. trenér

corp, -u, m. skupinová disciplína

coupé, neskl. baletní prvek

cup, -u, m. pohárová soutěž

cutback, -u, m. prvek na loktech

cvakat, imper. od *cvaknout*, fotografovat

cvičit, imper. praktikovat twirling, trénink

Č

Čechy, pomn. mistrovství Čech

čenžnout, per. od *čenžovat*, z angl. *čenž/change*, tzn. výměna, vyměnit, změnit

čenžovat, imper. od *čenž*, angl. *change*, čenžnout

čertík, -a, m. skok z místa

ČFMS, neskl. zkratka slov *Česká federace mažoretkového sportu*

ČMTF, neskl. zkratka slov *Česká mažoretková a twirlingová federace*

čtyřprstá, -é, f. prvek s náčiním mezi prsty

D

dabl/double, -a, m. gymnastický pohyb

dálkáč, -e, m. baletní prvek, skok dálkový

dance team/tým, -u, m. skupinová disciplína

dance, neskl. taneční disciplína

déboulé, n., neskl. baletní prvek

defilé, n., neskl. skupinová skladba, neprovádí se na místě, nýbrž v průvodu

demi plié, n., neskl. baletní prvek

développé, n., neskl. baletní prvek

diplom, -u, m. listina se jménem a finální příčkou

disciplína, -y, f. specifická soutěžní skladba, která má svá pravidla

diskvalifikovat, per. vyřadit ze soutěže (většinou za porušení pravidel)

donut, -u, m. vycpávka do vlasů pro drdol, vytvoří dokonalý tvar

dostat klepec, per. být poražen

dostat nakládačku, per. být poražen, projít náročným tréninkem

dostat naloženo, per. být poražen, projít náročným tréninkem

dotočná, -é, f. posezení s dětmi a rodiči na závěr školního roku v rámci klubu

double fujimi, n., neskl. prvek na loktech

drátěnka, -y, f. síťka do vlasů na drdol, tvoří elegantní vzhled účesu

drd'as, -e, m. nejčastější účes twirlerů – drdol vyčesaný nahoru a uhlazený

drdol, -u, m. nejčastější účes twirlerů – vyčesaný nahoru a uhlazený

dres, -u, m. úbor twirlerů

dril, -u, m. trénink, cvičení

dropnout, per. od *dropovat*, z angl. *drop*, tzn. pád, upustit náčiní či upadnout

dropovat, imper. od angl. *drop*

duet, m. název disciplíny (dvojice)

duistka/duistky, -y, f. závodník v disciplíně dvojic

duo, -a, n. disciplína, kde vystupují vždy dva soutěžící (mohou být dvě ženy, dva muži nebo kombinace muž a žena)

dvě hůlky, pomn. disciplína se dvěma twirlingovými hůlkami

dvě tyče, pomn. disciplína se dvěma twirlingovými hůlkami

dvoják, -u, m. dvojitý obrat

dvojitý loket, -u, m. prvek na loktech

E

elbow pop, -u, m. prvek na loktech

elephant roll, -u, m. prvek, při kterém manipuluje s koncem náčiní pouze krk

elevé, neskl. baletní prvek

elite/elit, neskl. nejvyšší výkonnostní třída ve federaci WBTF, určena elitním závodníkům

entuziasmus, -u, m. nadšení

European Cup, -u, m. Evropský pohár

Evropa, -y, f. mistrovství Evropy

Evropský pohár, -u, m. evropská soutěž

exhibice, f. přehlídka, vystoupení

exhibition, -u, m. skupinová disciplína

É

échappé sauté, n., neskl. baletní prvek

F

fajfka, -y, f. nepropnutá špička

falšování, n. od *falšovat*, neprovádění prvků správně

falšovaný, adj. nesprávný postup provádění prvků

falšovat, imper. od *falešný*, nesprávně (nepoctivě) provádět prvky

falšující, adj. nesprávně provádějící

fanfára, -y, f. slavnostní znělka

favorit, -a, m. kandidát na vítěze

favorizovat, imper. upřednostňovat něco/někoho

federace, f. asociace, sdružení

fejkování, n. od *fejkovat*, *fejk*, synonymum falšování

fejkovaný, adj. synonymum falšovaný

fejkovat, imper. od *fejk*, angl. *fake*, synonymum falšovat

fejkující, adj. synonymum falšující

fígl, -e/u, m. speciální triky, postupy, které mají zajistit úspěch, zdar

figure 8, m., neskl. rollsový prvek

finále, n. výběr nejlepších závodníků bojujících o medaile

finišovat, imper. od *finiš*, angl. *finish*, končit

finišující, adj. končící

fishtail, -u, m. prvek prováděný na zápěstí

flag, -u, m. vlajka, disciplína, kde se pracuje s vlajkou jako hlavním náčiním

flip, -u, m. výhoz náčiní přes palec ruky, nižší než úroveň hlavy

flípek, -u, m. výhoz náčiní přes palec ruky, nižší než úroveň hlavy

flipovat, imper. od *flip*, provádět flipy

flitr, -u, m. ozdoby na dresy a obličej

flitrování, n. od *flitrovat*, *flitr*, zdobit úbory flitry

flourish, f., neskl. příprava před výhozem

freestyle, -u, m. taneční disciplína – sólo, duo, tým

fujimi, n., neskl. prvek na loktech

G

glissade, n., neskl. baletní prvek

glitr, -u, m. třpytky do vlasů a na obličej

grand jeté, n., neskl. baletní prvek, skok do dálky

grand plié, n., neskl. baletní prvek

Grand Prix, n., neskl. prestižní celosvětová soutěž

grand senior/ka, -a/-y, m./f. soutěžící 27 let a více (asociace IFMS)

grif, -u, m. naučený postup zvyšující možnost zdaru, úspěšného zvládnutí prvku

grip, -u, m. speciální páska na hůlce – má zamezit tomu, aby hůlka klouzala, když se zpotí ruce. také zmírňuje bolest dlaní při chytání

grupa, -y, f. velká skupina

H

halovka, -y, f. disciplína, která se může provádět pouze v halách, ve vnitřním prostoru

hand roll, -u, m. prvek prováděný přes zápěstí

head roll, -u, m. prvek prováděný na hlavě

horizontála, -y, f. vodorovná linie

horizontální, adj. vodorovný směr

horolezec, -e, m. prvek pro posílení těla

houpačka, -y, f. prvek na loktech

houpání, n. od *houpat*, název prvku

hůl, hole, f. speciální twirlingová hůlka

hůlčička, -y, f. malá twirlingová hůlka

hůlka, -y, f. speciální twirlingová hůlka

hůlkař, -e, m. soutěžící specializující se na disciplíny s hůlkami

hvězda, -y, f. gymnastický pohyb

hymna, -y, f. národní znělka

CH

changement de pied, n., neskl. baletní prvek

chassé, n., neskl. baletní prvek

choreografka, -y, f. tvůrkyně choreografií

I

IAM, n. neskl. zkratka slov *International Association of Majorette Sport*

IBTF, n. neskl. zkratka slov *International Baton Twirling Federation*

IFMS, n. neskl. zkratka slov *International Federation of Majorette Sport*

illusion, -u, m. gymnastický pohyb

ilužn, -u/a, m. gymnastický pohyb

impro, -a, n. vymyšlení na místě, nepřipravené jednání

impromptu, n., neskl. vymyšlení na místě, nepřipravené jednání

improvizovat, imper. vymýšlet si na místě

intermediate, neskl. kategorie pro mírně pokročilé soutěžící

International Cup, -u, m. název soutěže – Světový pohár

Í

íčko, -a, n. gymnastický pohyb

J

jazzka, -y, f. jazzové boty určené na twirling

jedna hůlka, -y, f. disciplína s jedním náčiním – twirlingovou hůlkou

jedna tyč, -e, f. disciplína s jedním náčiním – twirlingovou hůlkou

jelen, -a, m. baletní prvek, skok

jet do hudby, per. cvičit v souladu s hudbou

jeté, n., neskl. baletní prvek, skok

jít dolů, per. zhoršit se výkonem

jít na plac, per. nastupovat na závodní plochu

junior/ka, -a/-y, m./f. soutěžící v rozmezí 15–17 let (asociace NBTA, WBTF), soutěžící v rozmezí 12–14 let (asociace IFMS)

juvenile, m., neskl. soutěžící v rozmezí 8–11 let (asociace NBTA, WBTF)

K

kadet/ka, -a/-y, m./f. soutěžící v rozmezí 8–11 let (asociace IFMS)

kachna, -y, f. prvek prováděný přes ramena a záda

Kamaleon, -u/a, m. barevná twirlingová hůlka

kamen, -e, m. ozdobné kamínky určené k přilepení či přišití na závodní dresy, mohou se i lepit speciálním lepidlem na tvář či do vlasů

kaskáda, -y, f. prvek na loktech

kečnout, per. od *kečovat*, z angl. *keč/catch*, tzn. úchyt, chytit

kečovat, imper. od *keč*, angl. *catch*

Keisuke, -ho, m. název prvku podle mistra světa v twirlingu (Keisuke Komada)

kemp, -u, m. twirlingový tábor – účastníci se zde baví, ale i pracují na novou sezónu, učí se novým prvkům a staví se jim nové choreografie

klapat, imper. probíhat v pořádku

klapnout, per. probíhat v pořádku, od *klapat*

koncovka, -y, f. gumové konce náčiní

kondička, -y, f. fyzická kondice, twirleři musí neustále pracovat na zlepšení a udržení fyzické kondice potřebné k nadprůměrnému výkonu

kontaktní materiál, -u, m. prvky prováděné do maximální výšky úrovně očí

corp, -u, m. skupinová disciplína

kotoul, -u, m. gymnastický pohyb

kouč, -e, m. označení pro trenéra

koučik, -a, m. označení pro trenéra

koule, f. koncovky hůlky – jsou gumové a každá jinak velká

kousat, imper. od *kousnout*, odhodlat se

kousnout se, per. od *kousat*, odhodlat se

kov, -u, m. medaile

krabička, -y, f. gymnastický pohyb

kšeft, -u, m. zakázka (seminář, obchod v oblasti twirlingu)

kvalda, -y, f. kvalifikace

L

labuť, -i/-ě, f. prvek prováděný přes ramena a záda

lajna, -y, f. čára na ploše, které se musí závodníci v určité disciplíně držet, také útvar ve skupinové formaci

lavice, f. prvek pro zpevnění těla

lektorka, -y, f. školitelka

level 1, m. mezinárodní výkonnostní zkoušky z technicky správné práce s náčiním a baletní průpravy, složení těchto zkoušek je podmínka k účasti na mistrovství Evropy a světa

level 2, m. mezinárodní výkonnostní zkoušky z technicky správné práce s náčiním a baletní průpravy, složení těchto zkoušek je podmínka k účasti na mistrovství Evropy a světa

level 3, m. mezinárodní výkonnostní zkoušky z technicky správné práce s náčiním a baletní průpravy, složení těchto zkoušek je podmínka k účasti na mistrovství Evropy a světa

level, -u, m. výkonnostní zkoušky z technicky správné práce s náčiním a baletní průpravy

levl, -u, m. výkonnostní zkoušky z technicky správné práce s náčiním a baletní průpravy

littlekadet/ka, -a/-y, m./f. soutěžící do 7 let (asociace IFMS)

Lucero roll, -u, m. prvek prováděný přes ramena a krk

Lucero, m. prvek prováděný přes ramena a krk

lunge, m., neskl. baletní prvek

M

mačkat, imper. od *máčknout*, znejistit soupeře

mental coach, -e, m. mentální trenér, psychická stránka twirlerů je velmi důležitá při výkonu na soutěžní ploše, twirleři musí trénovat nejen tělo, ale i mysl stejně jako jiní sportovci

mini, f., neskl. skupinová disciplína v menším počtu soutěžících

miniformace, f. skupinová disciplína o menším počtu závodníků

mírně pokročilý, označení pro kategorii mírně pokročilých soutěžících

mistrák, -u, m. mistrovství

mistrovství Čech, n. zemská soutěž, kvalifikace pro MČR

mistrovství České republiky, n. nejvyšší republiková soutěž

mistrovství Evropy, n. nejvyšší evropská soutěž

mistrovství Moravy a Slezska, n. kvalifikace pro MČR

mistrovství oblasti, n. oblastní soutěž

mistrovství světa, n. nejvyšší světová soutěž

mistryně, f. vítězka soutěže

mít okno, imper. zapomenout choreografii

mix, -u, m. disciplína, kde se užívá více druhů náčiní

mixnout, per. od *mixovat*, tvořit hudbu

mixování, n. od *mixovat*, tvorba hudby

mixovat, imper. od *mix*, *mixnout*, tvořit hudbu

monster roll, -u, m. prvek prováděný přes paže, ramena a záda

monster, -a, m. prvek prováděný přes paže, ramena a záda

monstr, -a, m. prvek prováděný přes paže, ramena a záda

Morava, -y, f. mistrovství Moravy a Slezska

most, -u, m. gymnastický pohyb

motýlek, -a, m. prvek prováděný oběma rukama

multiple baton, -u, m. disciplína se dvěma nebo třemi twirlingovými hůlkami

music test, -u, m. prostorové zkoušky před zahájením soutěže

MWF, n. neskl. zkratka slov *Majorette-sport World Federation*

N

nabít si hubu, per. poučit se

nabušený, adj. skvěle připravený

národ'ák, -u, m. národní soutěž / národní tým

našlapaný, adj. skvěle připravený

Nations Cup, -u, m. prestižní celosvětová soutěž – Pohár národů

NBTA, n. neskl. zkratka slov *National Baton Twirling Association*

necinkat, imper. nemít medaili

necinknout, per. od *necinkat*, nemít medaili

neckroll, -u, m. prvek prováděný přes ramena, krk a záda

nechat plíce, per. zadýchat se, podat maximální výkon

neporazitelný, adj. těžko přemožitelný

nepostupovka, -y, f. nepostupová soutěž

neunavitelný, adj. nikdy unavitelný

nomince, f. výběr atletů pro reprezentaci na dalších závodech

NTP, n. neskl. zkratka slov *Národní twirlingový pohár*

nůžky, pomn. baletní prvek

O

oblast, -i, f. mistrovství oblasti

obratnost, -i, f. pohyblivá zdatnost

ohebnost, -i, f. flexibilita

omotávka, -y, f. speciální páska na hůlce – má zamezit tomu, aby hůlka klouzala, když se zpotí ruce. také zmírňuje bolest dlaní při chytání

one baton, -u, m. disciplína s jednou hůlkou

open, -a, m. prvek na loktech / nová výkonnostní kategorie

osmice, f. disciplína, kde vždy vystupuje tým osmi soutěžících

osmička, -y, f. protáčení s náčiním v jedné ruce

osmiprstá, f. prvek s náčiním mezi prsty

otočka, -y, f. baletní prvek

outfit, -u, m. závodní či tréninkový dres

P

pamp, -u, m. prvek na loktech

parade, n., neskl. skupinová disciplína

pas de bourrée, n., neskl. baletní prvek

pás, -u, m. bederní pás pro zpevnění těla a pro zmírnění bolesti zad

passé, n., neskl. baletní prvek

pérko, -a, n. sponky do vlasů

péro, -a, n. sponky do vlasů

petit jeté, n., neskl. baletní prvek

piplačka, -y, f. zdlouhavá práce

piqué, n., neskl. baletní prvek

pírko, -a, n. sponky do vlasů

pirouette, f., neskl. baletní prvek

pirueta, -y, f. baletní prvek

plac, -u, m. soutěžní plocha

placka, -y, f. gymnastický pohyb / medaile

plié, n., neskl. baletní prvek

pliéčko, -a, n. baletní prvek

plocha, -y, f. soutěžní prostor

pódiovka, -y, f. skupinová disciplína

podmet, -u, m. gymnastický pohyb

podmetenka, -y, f. gymnastický pohyb

podmetka, -y, f. gymnastický pohyb

podmyt, -u, m. gymnastický pohyb

Pohár národů, m. světová soutěž

pohár, -u, m. pohárová soutěž

pohárovka, -y, f. pohárová soutěž

pokročilý, označení pro kategorii zkušených soutěžících

pomař, -e, m. závodník specializující se na disciplínu s třásněmi (pomy)

pom, -u, m. disciplína, kde se pracuje s třásněmi jako hlavním náčiním (třásně)

pop, -u, m. prvek na loktech

porotce, m. rozhodčí

porotkyně, f. rozhodčí

postupovka, -y, f. postupová soutěž

povinná, -é, f. disciplína na povinnou hudbu, tu mají všichni závodníci stejnou

pozdrav, -u, m. povinný prvek na začátku a konci sestavy určitých disciplín

preteen/ka, -a/-y, m./f. soutěžící v rozmezí 12–14 let

pretzels-swings, n., neskl. prvek prováděný za koncovku náčiní

prezidentka, -y, f. vedoucí federace

prkno, -a, n. prvek pro zpevnění těla

prostorovka, -y, f. prostorové zkoušky před zahájením soutěže

protahování, n. od *protahovat*, rozcvičení svalů, rozcvičení

provaz, -u, m. gymnastický pohyb

prsty, prvek s náčiním mezi prsty obecně

prvenství, n. vítězství

přemet, -u, m. gymnastický pohyb

příhláška, -y, f. zápis do soutěže/školení

příprava level, -y, f. národní výkonnostní zkoušky z technicky správné práce s náčiním

přípravenost, -i, f. fyzická i mentální natrénovanost

PT, m. neskl. zkratka slov *povinný tým*, název disciplíny

Q

quad, m. gymnastický pohyb

R

raketa, -y, f. velmi dobře připravený závodník, favorit na vítěze

ramassé, n., neskl. baletní prvek

regionálka, -y, f. regionální mistrovství

rekvizity, pomn. disciplína, kde se mimo hlavní náčiní (twirlingovou hůlku) užívá i rekvizit a vytváří se nějaký příběh (divadlo)

relevé, n., neskl. baletní prvek

repre, f. reprezentační tým, výprava

reprezentovat, imper. zastupovat např. národ na mezinárodní soutěži

republika, -y, f. mistrovství České republiky

retirés, n., neskl. baletní prvek

reverse fujimi, n., neskl. prvek na loktech

reverse monster roll, m. prvek prováděný přes paže, ramena a záda

reverse neckroll, m. prvek prováděný přes ramena, krk a záda

rolls, -u, m. prvek na loktech

rollsovat, imper. od *rolls*, provádět prvky na loktech (rollsy)

rond de jambe, m., neskl. baletní prvek

rozbombit, per. podat skvělý výkon, synonymum k *rozjet se*

rozhodit, per. vyhodit více náčiní souběžně

rozjet (se), per. podat skvělý výkon, synonymum k *rozbombit*

rozštěp, -u, m. gymnastický pohyb

RTD, n. neskl. zkratka slov *rytmické taneční duo*, název disciplíny

RTS, n. neskl. zkratka slov *rytmické taneční sólo*, název disciplíny

rybička, -y, f. prvek prováděný na zápěstí

rychlost, -i, f. vysoké tempo provádění prvků s náčiním

rytmika, -y, f. taneční disciplína – sólo, duo

S

S1H, n. neskl. zkratka slov *sólo 1 hůlka*, název disciplíny

S2H, n. neskl. zkratka slov *sólo 2 hůlky*, název disciplíny

S3H, n. neskl. zkratka slov *sólo 3 hůlky*, název disciplíny

salto, -a, n. akrobatický prvek

sauté, n., neskl. baletní prvek

sedmice, f. disciplína, kde vždy vystupuje tým sedmi soutěžících

semík, -u, m. seminář, kde se twirleři učí nové prvky

senior/ka, -a/-y, m./f. soutěžící v rozmezí 18–21 let (asociace NBTA, WBTF), soutěžící v rozmezí 15–26 let (asociace IFMS)

show corp, -u, m. skupinová disciplína

showtwirl, m. disciplína, kde se mimo hlavní náčiní (twirlingovou hůlku) užívá i rekvizit a vytváří se nějaký příběh (divadlo)

Singer roll, -u, m. prvek prováděný přes paže, ramena a záda

Singer, -u/-a, m. prvek prováděný přes paže, ramena a záda

skupinovka, -y, f. skupinová disciplína

slajdovaný, adj. prvek chytaným *slajdem* (angl. *slide*), přejetím ruky po náčiní

slajdovat (slidovat), imper. od *slajdnout*, *slide*, chytat náčiní (hůlku) přejetím ruky po náčiní

SMTČR, n. neskl. zkratka slov *Svaz mažoretek a twirlingu ČR*

snake, -a, m. prvek na loktech

snejk, -a, m. prvek na loktech

sólista/sólistka, -y, m./f. závodník v sólové disciplíně

sólo, -a, n. disciplína, kde vystupuje pouze jeden soutěžící sám za sebe

sólovka, -y, f. disciplína, kde vystupuje pouze jeden soutěžící sám za sebe, sólová choreografie

soubresaut, n., neskl. baletní prvek

soustředění, n. od *soustředit*, školení, kde se twirleři učí novým prvkům

soustředko, -a, n. soustředění – delší a intenzivnější tréninky

spin double, -a, m. gymnastický pohyb

spin illusion, -a/-u, m. gymnastický pohyb

spin triple, -a, m. gymnastický pohyb

spin, -u, m. otočka na jedné noze

split, -u, m. gymnastický prvek

stahovák, -u, m. stahovací pás na namožené svaly

startovka, -y, f. startovní listina

strass, -u, m. kamínky určené pro ozdobení úborů či obličejů

strat, -u, m. název disciplíny

strut, -u, m. gymnastická disciplína, ve které je zakázáno vyhazovat náčiní, přednost před náčiním zde má gymnastická průprava, stabilita a ohebnost

stříbro, -a, n. medaile za druhé místo

Summer Twirl Clinics, letní twirlingový tábor – účastníci se zde baví, ale i pracují na novou sezónu, učí se novým prvkům a staví se jim nové choreografie. účastní se také zahraniční lektoři, kteří jim předávají zkušenosti.

summer, -u, m. letní soustředění

superior, -a, m. výkonnostní kategorie, elitní

svět, -a, m. mistrovství světa

svět'ák, -u, m. mistrovství světa

Světový pohár, -u, m. světová soutěž

Š

šampion, -a, m. výherce, úspěšný závodník

šasé, n., neskl. baletní prvek

šéf, -a, m. označení pro trenéra, vedoucího

šéfík, -a, m. označení pro trenéra, vedoucího

šéfis, -e, m. označení pro trenéra, vedoucího

šesterák, -u, m. otočky pod náčiním

šestka, -y, f. disciplína, kde vždy vystupuje tým šesti soutěžících

šlupka, -y, f. opotřebované boty

šmět'a, -i, m. gymnastický pohyb

šmet'as, -e, m. gymnastický pohyb

šmetrlink, -u, m. gymnastický pohyb

šňůra, -y, f. gymnastický pohyb

šprajcka, -y, f. akrobatický prvek

šutr, -u, m. ozdobné kamínky určené k přilepení či přišití na závodní dresy, mohou se i lepit speciálním lepidlem na tvář či do vlasů

švihadlo, -a, n. speciální pohyb s náčiním

T

Tachibana, -y, f. název prvku podle mistryně světa Chiharu Tachibana

talent, -a/-u, m. nadání

talíř, -e, m. horizontální prvek

tanec, tance, m. elegantní pohyb v doprovodu hudby

taneční, f. taneční disciplína

tejpovat, imper. od *tejp*, angl. *tape*, opatřovat namožené místo speciální náplastí, která má místo regenerovat, ulevit od bolesti

tempo, -a, n. určitá rychlost, ve které závodník manipuluje s náčiním

tendu, n., neskl. baletní prvek

tendus dégagés, n., neskl. baletní prvek

three baton, disciplína s třemi twirlingovými hůlkami

titul, -u, m. první tři příčky

točení, n. od *točit*, provádění základního twirlingového pohybu

točka, -y, f. otočka na jedné noze

tosovat, imper. od angl. *toss* – výhoz, vyhazovat náčiní

traditional, m., neskl. skupinová disciplína

trakař, -e, m. prvek pro zpevnění těla

tréma, -y, f. nervozita

tréňa, -i, m. označení pro trenéra

trenál, -u, m. trénink

trénál, -u, m. trénink

tréňas, -e, m. označení pro trenéra/trénink

trend, -u, m. oblíbený, populární prvek

trenér, -a, m. označení pro vedoucího

trenérka, -y, f. člověk, který připravuje svěřence na závody

trénink, -u, m. vyhrazený čas a prostor pro trénování

treňouš, -e, m. označení pro trenéra

trénování, n. od *trénovat*, připravování se na závody/vystoupení

trénovat, imper. praktikovat twirling

tribuna, -y, f. hlediště

trik, -u, m. prvek (často vysoký)

trikolóra, -y, f. třibarevná stužka do vlasů, kterou twirleři nosí na zahájení mezinárodních závodů

trio, -a, n. disciplína, kde vždy vystupují tři soutěžící

tripl(e), -a, m. gymnastický pohyb

triumf, -u, m. pocit dosažení cíle

trofej, -e, f. pohár/cena za výhru

troják, -a, m. trojitý obrat

tři hůlky, pomn. disciplína s třemi twirlingovými hůlkami

tři tyče, pomn. disciplína s třemi twirlingovými hůlkami

TTT, m. neskl. zkratka slov *taneční twirlingový tým*, název disciplíny

turnus, -u, m. první skupina účastníků např. na letním táboře (první a druhý turnus)

twirl bota, -y, f. speciální twirlingové boty – mohou být venkovní i určené do tělocvičny

twirl tým, -u, m. skupinová disciplína

twirlebrita, -y, f. oblíbený twirler/twirlanka, většinou světoznámý

twirler, -a, m. sportovec věnující se twirlingu, může takto být označena i žena

twirlanka, -y, f. sportovkyně věnující se twirlingu

twirling, -u, m. název sportu

twirlingáče, pomn. speciální twirlingové boty – mohou být venkovní i určené do tělocvičny

twirlingačka, -y, f. speciální twirlingové boty – mohou být venkovní i určené do tělocvičny

twirlingový, adj. označení čehokoli, co má něco společného s twirlingem

twirlstar, f., neskl. talentovaný a velmi úspěšný twirler/twirlanka

two baton, disciplína se dvěma twirlingovými hůlkami

two spin double, -a, m. gymnastický pohyb

two spin illusion, -a, m. gymnastický pohyb

tyč, -e, f. speciální twirlingová hůlka

tyčka, -y, f. speciální twirlingová hůlka, twirleři toto označení nemají rádi

tým, -u, m. uskupení více twirlerů

Ť

ťapka, ťapek, f. gymnastická obuv na tréninky i závody

U

umělecké sólo, -a, n. taneční sólová disciplína na povinnou hudbu

umělecký pár, -u, m. taneční disciplína na povinnou hudbu – ve dvojici

umělecký tým, -u, m. skupinová disciplína

Ú

účastňák, -u, m. účastnický list

účastník/účastnice, -a/-0, m./f. závodníci účastníci se určité události

účko, -a, n. útvar často užívaný ve skupinových formacích, také časová posloupnost prvků v určitých disciplínách

V

věčko, -a, n. útvar často užívaný ve skupinových formacích

věkovka, -y, f. věková tabulka

vertikála, -y, f. svislá linie

vertikální, adj. svislý směr

Virtual Cup, -u, m. online pohárová soutěž v době pandemie

Virtwirl Cup, -u, m. online pohárová soutěž v době pandemie

vlna, -y, f. útvar často užívaný ve skupinových formacích

vycvaknout (se), per. od *cvakat*, vyfotografovat

výherce, m. vítěz závodů

výhoz, -u, m. veškeré prvky, při kterých se náčiní vyhazuje nad úroveň hlavy

výkonnost, -i, f. schopnost podávat výkon (hovoří se o různé míře výkonnosti)

výsledovka, -y, f. výsledková listina

vystoupení, n. od *vystoupit*, většinou nesoutěžní přehlídka na veřejnosti

vystoupko, -a, n. vystoupení

vytrvalost, -i, f. výdrž závodníka (fyzická i mentální)

W

WAMT, n. neskl. zkratka slov *World Association of Majorette-sport and Twirling*

WBTF, n. neskl. zkratka slov *World Baton Twirling Federation*

wéčko, -a, n. útvar často užívaný ve skupinových formacích

WFNBTA, n. neskl. zkratka slov *World Federation of National Baton Twirling Associations*

workshop, -u, m. seminář, kde se twirleři učí nové prvky

X

x-strut, -u, m. název disciplíny

Y

youth, neskl. soutěžící v rozmezí 12–14 let (asociace NBTA, WBTF)

Z

zabiják, -u, m. náročný vysoký výhoz

začátečnice, f. začínající twirlerka

začátečník, -a, m. označení pro kategorii začínajících soutěžících

zákopák, -u, m. skok s nohou zakopnutou za sebe

závodnice, f. tanečnice účastníci se závodů

zetko, -a, n. útvar často užívaný ve skupinových formacích

zlato, -a, n. medaile za první místo

zmáčknot soupeře, per. od *mačkat*, znervóznit/porazit soupeře

ztratit nervy, per. být nervózní

zvedačka, -y, f. zvedaná figura (v týmových disciplínách)

Ž

žabák, -a, m. prvek pro posílení těla

žonglování, n. od *žonglovat*, základní prvek disciplíny s třemi hůlkami, jedno náčiní je neustále ve vzduchu, disciplína vyžaduje velkou koncentraci